

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

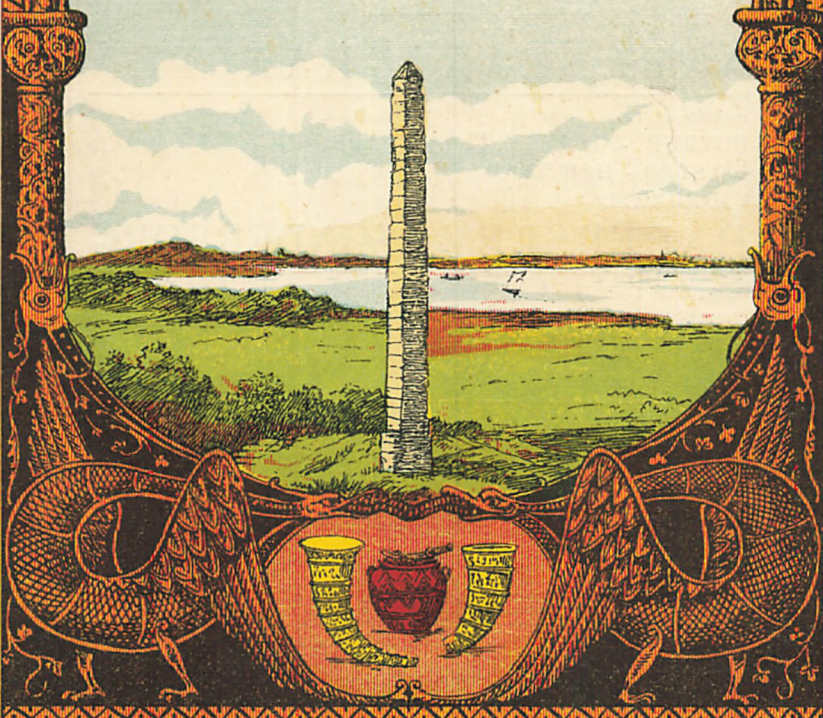
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1936

Udgivet af Sprogforeningen

HANDELSBANKEN

EGENKAPITAL: 72,7 MILLIONER KRONER

A A B E N R A A

Kontorer i
BOVRUP · BOLDERSLEV
FELSTED · HELLEVAD
HJORDKÆR.

H A D E R S L E V

Kontorer i
CHRISTIANSFELD-VOJENS

T O F T L U N D

Kontorer i
AGERSKOV · ARNUM.

G R A A S T E N

Kontor i
PADBORG.

S Ø N D E R B O R G

Kontorer i
BROAGER · NORDBORG.

T Ø N D E R

Kontorer i
HØJER · SKÆRBÆK
TINGLEV.

Filialer af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank.

ALLE BANKFORRETNINGER UDFØRES

Sprogforeningens
M a n a k

for

• • 1936 • •

43. Aargang.

Udgivet af Sprogforeningen
under Redaktion af N. Hansen

Maanedss.
Trykt i „Højnalds“ Trykkeri.

Formørkelser i Aaret 1936.

1) Total Maaneformørkelse den 8. Januar, synlig i hele sin Udstrækning i Danmark. Den varer fra Kl. 17,28 til Kl. 20,51 og er total fra Kl. 18,58 til Kl. 19,21.

2) Total Solformørkelse den 19. Juni, synlig som partiel Formørkelse i Danmark. I København begynder Formørkelsen Kl. 4,28 og ender Kl. 6,8. Den er paa sit højeste Kl. 5,17 og omfatter da $\frac{50}{100}$ af Soldiameteren.

Planeterne i Aaret 1936.

Merkur er i Almindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne.

Venus er i Begyndelsen af Aaret Morgenstjerne. Den 29. Juni er den i øvre Konjunktion med Solen og gaar derefter over paa Aftenhimlen.

Mars staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 15, i Midten af Juni ved Middag, i Begyndelsen af November Kl. 9 og ved Aarets Slutning Kl. 7¼.

Jupiter er den 10. Juni i Opposition med Solen. Den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 10, i Begyndelsen af Marts Kl. 7, i Begyndelsen af Maj Kl. 3, i Midten af Juni ved Midnat, i Begyndelsen af August Kl. 20, i Slutningen af Oktober Kl. 15 og ved Aarets Slutning ved Middag.

Saturn er 12. September i Opposition med Solen. Den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 16, i Begyndelsen af Marts ved Middag, i Slutningen af April Kl. 9, i Begyndelsen af Juli Kl. 5, i Slutningen af August Kl. 1, i Slutningen af Oktober Kl. 21 og ved Aarets Slutning Kl. 17.

Uranus og Neptun er ikke synlige for blotte Øjne.

Højvandet ved Vestkysten.

De for hver Dags For- og Eftermiddag anførte Klokkeslet angiver Højvandet ved Rømø Havn. For at finde Flodtiden paa andre Punkter maa der til disse Tal lægges til ved Odden paa Rømø 10, ved Højer Sluse 40, ved Koldby 30, Ballum Sluse 15, Rejsby Sluse 20, Vester Vedsted Sluse 20, Esbjerg 30, Nordby paa Fanø 35 Minutter. Ved Sønderho maa der trækkes 5 Minutter fra.

Lavvandet indtræder 6¼—7 Timer efter Højvandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Haderslev.

Flodhøjden.

Enhver, der er fortrolig med Havet og dets skiftende Vandstand, ved nok, at der ved Kysten er en Linje, der kan kaldes Højvandslinjen eller daglig Vandtid, men han ved ogsaa, at denne Linje ikke er helt nøjagtig den samme

hver Dag. Det kan godt være, at Vandet i Dag stiger lidt højere, end det var i Gaar, selv om Vindens Retning og Styrke er akkurat den samme. Det kan ogsaa være, at det ikke naar den samme Højde.

Ligeledes falder Vandet ikke ved hver Vandtid lige stærkt af. Det lægges der imidlertid ikke saa meget Mærke til. Det lades derfor ogsaa her ude af Betragtning.

Det er ikke alene Springfloden, der bliver abnorm høj og Slapfloden, der bliver abnorm lav, men det gælder ogsaa en hel Række af Vandtider omkring ved disse. Det er imidlertid ikke vilkaarligt og tilfældigt. Tværtimod, det kan i Forvejen udregnes, hvilke Vandtider, der vil overstige det normale, og hvilke der bliver lavere end normalt. Ja ikke det alene, men det kan udregnes, hvor stor Forskellen vil blive for hver enkelt Vandtid.

Ved Helgoland, der jo ligger ret frit i Havet, naar den normale Flod op til 2,44 m over Nulpunktet, der er det samme som Ebben efter Springflod. Springfloden naar imidlertid op til 2,56 m, mens Slapfloden ikke naar højere end til 2,24 m. 2,56 og 2,24 er imidlertid Gennemsnitshøjden af Spring- og Slapflod. Springfloden kan godt stige til 2,90 og Slapfloden til kun 2,00 m.

I vore Farvande er Forskellen ikke fuldt saa stor. Ved Rømo Havn er Flodhøjden f. Eks. kun ca. 61 pCt., af hvad den er ved Helgoland. Mens Forskellen paa højeste Springflod og laveste Slapflod derude er ca. 90 cm, er den her kun 60 cm.

Den Højde, hver Flod som Følge af Solens og Maanens Stilling til Jorden vil stige til, kan forud beregnes og angives her ved følgende Tegn.

1	betyder	10	cm	over	dagligt	Vande
2	»	16	»	»	»	»
3	»	24	»	»	»	»
4	»	30	»	»	»	»
5	»	10	»	under	»	»
6	»	16	»	«	»	»
7	»	24	»	»	»	»
8	»	30	»	»	»	»

Ved at agte paa disse Tal ved Højvandsklokkeslettet kan man altsaa se, hvor stor eller lille Vandtid der kan ventes den paagældende Dag. Men naturligvis maa man aldrig glemme, at en stærk Vestenstorm kan give meget højere Vandstand end beregnet og en vedholdende Østenvind vil give mindre, end der skulde komme. Men det ved jo enhver Kystbeboer at regne med. Tallene her skal altsaa kun være en Hjælp til at vise, hvad der kan ventes under normale Forhold. Det ekstraordinære maa man selv skønne sig til efter Vind og Vejr.

Thade Petersen.

1. Uge. **Kristi Omskærelse.** Luk. 2, 21.

2. Række: Matth. 6, 5—13.

	Nr.		Fm. *) Em.
O.	1	Nytaar	—
T.	2	Abel	1 19
F.	3	Enoch	2 48
L.	4	Methusalem	4 15
			☉ f. Kv. 16. 15'
			Sol. op 8. 42' n. 15. 44'
			Tusmørket varer 52'
			6,58 1 19,36 ½
			7,49 1 20,21 ½
			8,39 21,19 ½
			9,48 22,30 ½
			Solen nærmest Jorden

2. Uge. **Da Herodes var død.** Matth. 2, 19 til Enden.

2. Række, Matth. 2, 13—18.

S.	5	S. e. Nytaar	5 37	Simon	11,07 23,44
M.	6	H. 3 Konger	6 48		— 12,21
Ti.	7	Knud Hertug	0.	☉ f. M. 19. 15'	0,51 13,26 ½
O.	8	Erhardt	15 44	Maaneformørkelse	1,45 14,20 ½
T.	9	Julianus	17 3	Sol. op 8. 39' n. 15. 53'	2,38 15,10
F.	10	Paul Eremit	18 22	Tusmørket varer 51'	3,19 15,25
L.	11	Hyginus	19 38		4,02 16,39

3. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luk. 2, 42 til Enden.

2. Række, Mark. 10, 13—16.

S.	12	1.S.a.h.3.Kong.	20 53	Reinhold	4,43 ½ 17,13
M.	13	Marie	22 6	Hilarius	5,15 ½ 17,45
Ti.	14	Felix	23 17	☾ fjernest Jorden	5,47 ½ 18,18
O.	15	Maurus	—	Sol. op 8. 33' n. 16. 5'	6,21 ½ 18,53
				Tusmørket varer 50'	
T.	16	Marcellus	0 30	☾ s. Kv. 20. 41'	6,58 19,28
F.	17	Antonius	1 44	Merkur størst østl. Cloug	7,39 20,06 ½
L.	18	Vilh. Marie	3 1	Prisca	8,22 20,50 ½

4. Uge. **Brylluppet i Kana.** Johs. 2, 1-11, 2. Række: Luk. 19, 1-10

S.	19	2.S.a.h.3.Kong.	4 16	Pontius	9,19 ½ 21,55 ½
M.	20	Fab. og Sebastian	5 27		10,29 ½ 23,03
Ti.	21	Agnes	6 29		11,45 ½ —
O.	22	Vincentius	7 16	Sol. op 8. 24' n. 16. 18'	0,14 12,54 ½
T.	23	Emerentius	7 51	Tusmørket varer 49'	1,14 ½ 13,53
F.	24	Timotheus	N.	☉ n. M. 8. 18'	2,10 ½ 14,44
L.	25	Pauli Omv.	18 29		2,56 15,34 ½

5. Uge. **Jesus gik ned af Bjergtet.** Matth. 8, 1—13.

2. Række, Luk. 17, 5—10.

S.	26	3.S.a.h.3.Kong.	20 1	Polycarpus	3,43 ½ 16,21
M.	27	Chrysostomus	21 32	☾ nærmest Jorden	4,29 ½ 17,05
Ti.	28	Frederik 6 Fødd	23 3	Carolus Magnus	5,14 ½ 17,48
				Valerius	
O.	29	Chr. 7. Fødsel	—	Sol. op 8. 13' n. 16. 33'	5,57 ½ 18,32
				Tusmørket varer 47'	
T.	30	Lovise	0 33	Adelgunde	6,41 ½ 19,13
F.	31	Vigilius	2 2	☉ f. Kv. 0. 36'	7,26 ½ 19,51

*) Se Flodhøjden 2. Side.

Februar 1936

O.C.N.

Blidemaaned. 29 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

		N.				Fm.	Em.
L.	1 Brigida	3	26			8,15	20,43
6. Uge. Jesus traadte i Skibet. Matth. 8, 23—27. 2. Række, Matth. 14, 22—33.							
S.	2 4.S.e.h.3Kong.	4	40	Kyndelmisse		9,15	21,55
M.	3 Blasius	5	39			10,39	23,16
Ti.	4 Veronica	6	23			—	12,04
O.	5 Agathe	6	54	} Sol. op 8. 0' n. 16. 48' Tusmørket varer 46'		0,32	13,13
T.	6 Dorothea	7	16			1,31	14,09
F.	7 Richard	7	32	☉ f. M. 12. 19'		2,20	14,26
L.	8 Corintha		0.			3,02	15,37

7. Uge. **Arbejderne i Vingaarden.** Matth. 20, 1—16.

2. Række. Matth. 25, 14—30.

S.	9 Septuagesima	19	49	Apollonia		3,42	16,15
M.	10 Scholastica	21	1			4,16	16,47
Ti.	11 Euphrosyne	22	13	☾ fjernest Jorden		4,49	17,15
O.	12 Eulalia	23	26	} Sol. op 7. 46' n. 17. 4' Tusmørket varer 44'		5,20	17,43
T.	13 Benignus	—	—			5,51	18,11
F.	14 Valentinus	0	41			6,23	18,42
L.	15 Faustinus	1	55	☾ f. Kv. 16. 45'		6,59	19,17

8. Uge. **De fire Slags Sædejord.** Luk. 8, 4—15.

2. Række: Mark. 4, 26—32.

S.	16 Sexagesima	3	7	Juliane		7,39	20,00
M.	17 Findanus	4	12			8,29	20,53
Ti.	18 Juliane Soph.	5	5	Concordia		9,40	22,13
O.	19 Ammon	5	46	} Sol. op. 7. 30' n. 17. 18' Tusmørket varer 43'		11,07	23,37
T.	20 Eucharis	6	14			—	12,28
F.	21 Samuel	6	36			0,49	13,32
L.	22 Peders Stol		N.	☉ n. M. 19. 42'		1,42	14,24

9. Uge. **Kristi Daab,** Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Luk. 18, 31 til Enden.

S.	23 Fastelavn	19	0	} Quinquagesima. Esto Papias mihi		2,34	15,14
M.	24 Skuddag	20	34		☾ nærmest Jorden		3,22
Ti.	25 Hvide Tirsd.	22	8	Matthias		4,07	16,40
				Victorinus			
O.	26 Aske Onsdag	23	41	} Merkur st. vestl. Clong Sol op 7. 13' n. 17. 34'		4,51	17,23
T.	27 Inger	—	—		Tusmørket varer 42'		5,33
F.	28 Leander	1	9			6,18	18,45
L.	29 Øllegaard	2	29	☽ f. Kv. 10. 28'		7,03	19,25

10. Uge. **Jesus fristes af Djævelen**, Matth. 4, 1—11.
2. Række, Luk. 22, 24—32.

		N.		f'm	Em.
S.	1	1. S. i Fasten	9 34	Quadragesima. Invocavit	7,54 20,17
M.	2	Simplicius	4 23	Albinus	8,57 21,31
Ti.	3	Kunigunde	4 57	Adrianus	10,22 22,56
O.	4	Tamperdag.	5 21	Sol. op 6. 56' n. 17. 48'	11,50 —
T.	5	Theophilus	5 39	Tusmørket varer 42'	0,15 12,59 1/2
F.	6	Gottfred	5 53	Neptun i Opp. n. Solen	1,15 13,49
L.	7	Perpetua	6 4		1,58 14,32

11. Uge. **Den kananæiske Kvinde**. Matth. 15, 21—28.
2. Række. Mark. 9, 17—29.

		O.			
S.	8	2. S. i Fasten	18 48	Reminiscere. Beata	2,38 15,11
M.	9	40 Riddere	20 0	☉ f. M. 6. 14'	3,14 15,44
Ti.	10	Ædel	21 13	☾ fjernest Jorden	3,47 16,16
				Thala	
O.	11	Kronpr. Fred.	22 26	Sol. op 6. 38' n. 18. 3'	4,20 16,43
T.	12	Gregorius	23 40	Tusmørket varer 42'	4,51 17,10
F.	13	Macedonius	—		5,20 17,36
L.	14	Eutychius	0 52		5,51 18,03

12. Uge. **Jesus drev en Djævel ud**. Luk. 11, 14—28.
2. Række. Joh. 8, 42—51.

S.	15	3. S. i Fasten	1 58	Oculi. Zacharias	6,27 18,41
M.	16	Gudmund	2 55	☾ s. Kv. 9. 35'	7,08 19,25
Ti.	17	Gertrud	3 39	Sol. op 6. 20' n. 18. 17'	8,00 20,22
O.	18	Alexander	4 12	Tusmørket varer 42'	9,13 21,44
T.	19	Joseph	4 36		10,40 23,09
F.	20	Gordius.	4 55	Jævndøgn	— 12,04 1/2
L.	21	Benedictus	5 11		0,24 13,03 1/2

13. Uge. **Jesus bespiser 5000 Mand**. Joh. 6, 1—15.
2. Række. Joh. 6, 35—51.

S.	22	Midfaste	5 25	Lætare. Paulus	1,18 13,58
M.	23	Fidelis		☾ nærmest Jorden	2,11 14,46
Ti.	24	Ulrica	21 7	☉ n. M. 5. 14'	2,56 15,35 1/2
O.	25	Mariæ Bebud.	22 41	Sol. op 6. 2' n. 18. 31'	3,43 16,16 1/2
T.	26	Gabriel	—	Tusmørket varer 42'	4,29 16,55 1/2
F.	27	Kastor	0 8		5,14 17,36 1/2
L.	28	Kronpr. Ingrid	1 21	Eustachius	5,58 18,20 1/2

14. Uge. **Gabriel Engel udsendes**. Luk. 1, 26—38.
2. Række, Luk. 1, 46—56.

S.	29	5. S. i Fasten	2 17	Indica. Jonas	6,44 19,04 1/2
M.	30	Qvirinus	2 57	☾ f. Kv. 22. 22'	7,39 19,55
Ti.	31	Frederik 5. Føds.	3 25	Balbina	8,42 21,11

April 1936

O C N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 3S.
Højvande

		N.		Fm.	Em.
O.	1 Hugo	3	45	10,05	22,35
T.	2 Theophilus	4	0	11,26	23,17
F.	3 Nicætas	4	13	—	12,30
L.	4 Ambrosius	4	24	0,43	13,20

15. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række. Mark. 14, 3—9.

S.	5 Palmesøndag	4	34	Irene	1,20	13,59
M.	6 Sixtus	4	45	☾ fjernest Jorden	2,06	14,33
Ti.	7 Egesippus	0		☉ f. M. 23. 46'	2,41	15,07
O.	8 Chr. 9. Fødsel.	21	28	Janus	3,16	15,38
T.	9 Skærtorsdag	22	40	Sol. op 5. 25' n. 18. 59'	3,51	16,08
F.	10 Langfredag	23	48	Tusmørket varer 44'	4,23	16,38
L.	11 Leo	—		Procopius	4,55	17,07
				Ezechiel		

16. Uge. **Kristi Opstandelse.** Mark. 16, 1—7,

2. Række: Matth. 28, 1—8.

S.	12 Paaskedag	0	47	Julius	5,29	17,37
M.	13 2. Paaskedag	1	35	Instinus	6,06	18,14
Ti.	14 Tiburtius	2	11	☾ s. Kv. 22. 21'	6,50	19,03
O.	15 Chr. 5. Fødsel.	2	37	Olympia	7,45	20,05
T.	16 Mariane	2	58	Sol. op 5. 8' n. 19. 13'	8,52	21,20
F.	17 Anicetus	3	14	Tusmørket varer 45'	10,17	22,43
L.	18 Eleutherius	3	29		11,34	23,54

17. Uge. **Jesus kom ind ad lukte Døre.** Johs. 20, 19 til Enden.

2. Række: Johs. 21, 15—19.

S.	19 1. S. e. Paaske	3	43	Quasimodo. Daniel	—	12,37
M.	20 Sulpicius	3	59	☾ nærmest Jorden	0,52	13,30
Ti.	21 Flyttedag	N.		Florentius	1,43	14,17
O.	22 Cajus	21	35	☉ n. M. 13. 33'	2,32	15,03
T.	23 Georgius	22	58	Sol. op 4. 51' n. 19. 27'	3,19	15,48
F.	24 Albertus	—		Tusmørket varer 47'	4,09	16,33
L.	25 Markus Evang.	0	4		4,57	17,15

18. Uge. **Jesus er en god Hyrde.** Joh. 10, 11—16.

2. Række: Joh. 10, 22—30.

S.	26 2. S. e. Paaske	0	52	Misericordia Domini	5,43	17,58
M.	27 Charl. Amalie	1	25	Cletus	6,31	18,44
Ti.	28 Vitalis	1	49	Ananias	7,21	19,34
O.	29 Peter Martyr	2	6	☉ f. Kv. 12. 16'	8,20	20,41
T.	30 Severus	2	20	Sol. op 4. 34' n. 19. 41'	9,30	21,53
				Tusmørket varer 49'		

Maj 1936		O.C.N	Majmaaned. 31 Dage	Se Anm. 3.S. Højvande	
		N.		F.m.	Em.
F.	1 Philip og Jakob	2 32	Voldermisse	10,41	23,02
L.	2 Athanasius	2 42		11,40	—
19. Uge. Kristi Bortgang til Faderen. Joh. 16, 16—22.					
2. Række: Joh. 14, 1—11.					
S.	3 3. S. e. Paaske	2 53	Jubilate Korsmisse	0,02	12,38
M.	4 Florian	3 5	☾ fjernest Jorden	0,52	13,22
Ti.	5 Gothard	3 19	De lyse Nætter begynder	1,93	13,58
O.	6 Joh. a. Port.	3 37	☉ f. M. 16. 1'	2,11	14,32
			Sol. op 4. 19' n. 19. 55'		
			Tusmørket varer 52'		
T.	7 Flavia	0.	Merkur størst østl. Elong.	2,48	15,04
F.	8 Bededag	22 41	Stanislaus	3,23	16,37
L.	9 Caspar	23 33		3,49	16,11
20. Uge. Den Helligaands Sendelse, Joh. 16, 5—15.					
2. Række: Joh. 8, 28—36.					
S.	10 4. S. e. Paaske	—	Cantate. Gordianus	4 38	16,47
M.	11 Mamertus	0 12		5,16	17,23
Ti.	12 Pancratius	0 40		5,56	18,05
O.	13 Ingenuus	1 2	Sol. op 4. 5' n. 20. 8'	6,41	18,52
			Tusmørket varer 55'		
T.	14 Kristian	1 19	☾ s. Kv. 7. 12'	7,33	19,48
F.	16 Sophie	1 34		8,35	20,54
L.	16 Sara	1 48		9,47	22,12
21. Uge. Beder i Jesu Navn. Joh. 16, 23—28.					
2. Række: Joh. 17, 1—11.					
S.	17 5. S. e. Paaske	2 3	Rogate. Bruno	11,01	23,26
M.	18 Erik	2 19		—	12,06
Ti.	19 Potentiana	2 40	☾ nærmest Jorden	0,26	13,01
O.	20 Angelica	N.	☉ n. M. 21. 35'	1,21	13,52
			Sol. op 3. 53' n. 20. 20'		
			Tusmørket varer 58'		
T.	21 Kr. Himmelf.	21 44	Helene	2,14	14,40
F.	22 Castus	22 41		3,04	16,27
L.	23 Desiderius	23 22		3,55	16,15
22. Uge. Naar Trøsteren kommer. Joh. 15, 26 til Enden					
og 16, 1—4. 2. Række: Joh. 17, 20 til Enden.					
S.	24 6. S. e. Paaske	23 50	Exaudi. Esther	4,46	16,59
M.	25 Urbanus	—		5,32	17,41
Ti.	26 Beda	0 10		6,17	18,27
O.	27 Lucian	0 25	Sol. op 3. 43' n. 20. 32'	7,02	19,13
			Tusmørket varer 62'		
T.	28 Vilhelm	0 38	☽ f. Kv. 3. 46'	7,49	19,58
F.	29 Maximinus	0 50		8,40	20,28
L.	30 Vigand	1 0		9,43	22,03
23. Uge. Hvo mig elsker. Joh. 14, 23 til Enden					
2. Række: Joh. 14, 15—21.					
S.	31 Pinsedag	1 12	Petronella	10,47	23,08
			☾ fjernest Jorden		

Juni 1936		D.C.N	Skærsommer. 30 Dage	Se Anm. 3.S. Højgænde	
		N.		Fm.	Em.
M.	1 2. Pinsedag	1 25	Nikomedes	11,45 $\frac{1}{2}$	—
Ti.	2 Marcellinus	1 41	Fr. 8. Fødsel. Erasmus	0,05	12,35 $\frac{1}{2}$
O.	3 Tamperdag	2 3	Sol. op 3. 35' n. 20. 41'	0,56	13,19
T.	4 Optatus	2 32	Tusmørket varer 65'	1,39	13,58
F.	5 Grundlovsdag	3 12	Bonifacius	2,21	14,36 $\frac{1}{2}$
L.	6 Norbertus	0.	☉ f. M. 6. 22'	3,03	15,15 $\frac{1}{2}$

24. Uge. **Kristus og Nikodemus.** Joh. 3, 1—15.

2. Række, Matth. 28, 18 til Enden.

S.	7 Trinitatis	22 44	Jeremias	3,46	15,56 $\frac{1}{2}$
M.	8 Medardus	23 8		4,27	16,36 $\frac{1}{2}$
Ti.	9 Primus	23 26	Jupiter i Opp. m. Solen	5,07	17,12 $\frac{1}{2}$
O.	10 Onuphrius	23 42	Sol. op 3. 30' n. 20. 48'	5,48	17,54 $\frac{1}{2}$
T.	11 Barnab. Apost	23 55	Tusmørket varer 68'	6,34	18,42 $\frac{1}{2}$
F.	12 Basilius	—	☾ s. Kv. 13. 5'	7,23	19,36 $\frac{1}{2}$
L.	13 Cyrillus	0 9		8,14 $\frac{1}{2}$	20,29

25. Uge. **Den rige Mand.** Luk. 16, 19 til Enden.

2. Række: Luk. 12, 13—21.

S.	14 1.S.e.Trinitat.	0 24	Rufinus	9,14 $\frac{1}{2}$	21,37
M.	15 Valdemarsdag	0 42	Vitus	10,19 $\frac{1}{2}$	22,18
Ti.	16 Tycho	1 0	☾ nærmest Jorden	11,30 $\frac{1}{2}$	—
O.	17 Botolphus	1 38	Sol. op 3. 28' n. 20. 53'	0,02	12,36
T.	18 Leontius	2 24	Tusmørket varer 70'	1,05	13,32 $\frac{1}{2}$
F.	19 Gervasius	N.	Solfør mørkelse	2,02	14,24 $\frac{1}{2}$
L.	20 Sylverius	21 49	☉ n. M. 6. 15'	2,56	15,13 $\frac{1}{2}$

26. Uge. **Den store Nadvere.** Luk. 14, 16—24.

2. Række: Luk. 14, 25 til Enden.

S.	21 2.S.e.Trinitat.	22 13	Albanus	3,49	16,02 $\frac{1}{2}$
M.	22 10,000 Mart.	22 31	Solhverv. længste Dag	4,37	16,46 $\frac{1}{2}$
Ti.	23 Paulinus	22 45		5,20	17,24 $\frac{1}{2}$
O.	24 St. Hansdag	22 57	Sol. op 3. 29' n. 20. 55'	5,47	18,02 $\frac{1}{2}$
T.	25 Prosper	23 8	Tusmørket varer 70'		
F.	26 Pelagius	23 19	Merk. størst vestl. Elong	6,36	18,43 $\frac{1}{2}$
L.	27 7 Sovere	23 32	☽ f. Kv. 20. 23'	7,16 $\frac{1}{2}$	19,23
			☾ fjernest Jorden	7,56 $\frac{1}{2}$	20,07

27. Uge. **Det fortabte Faar.** Luk. 15, 1—10.

2. Række: Luk. 15, 11 til Enden.

S.	28 3.S.e.Trinitat.	23 46	Caroline Amalie	8,40 $\frac{1}{2}$	20,58
M.	29 Petrus Paulus	—	Elconora	9,34 $\frac{1}{2}$	22,01 $\frac{1}{2}$
Ti.	30 Lucina	0 5		10,38 $\frac{1}{2}$	23,10 $\frac{1}{2}$

Juli 1936

D. C. N

Ormemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

		N.		Fm.	Em.
O.	1 Theobaldus	0	31	Sol. op 3. 33' n. 20. 53'	11,42 ½ —
T.	2 Mariæ Besøg.	1	6	Tusmørket varer 69'	0,13 ½ 12,39
F.	3 Cornelius	1	54	Solen fjernes Jorden	1,08 ½ 13,28
L.	4 Ulricus	2	59	☉ f. M. 18. 35'	1,59 14,13 ½

28. Uge. **Værer barmhjertige.** Luk. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

		O.			
S.	5 4.S.e.Trinitat.	21	13	Anhelmus	2,45 14,56 ½
M.	6 Dion	21	33		3,30 15,39 ½
Ti.	7 Lovise Augusta	21	50	Villebaldus	4,17 16,23 ½
O.	8 Kjeld	22	4	Sol. op 3. 40' n. 20. 49'	4,59 17,04 ½
T.	9 Sostrata	22	18	Tusmørket varer 66'	5,39 17,46 ½
F.	10 Vilhm. Caroline	22	32	Knud Konge	6,23 18,31 ½
L.	11 Josva	22	49	☾ nærmest Jorden ☾ s. Kv. 17. 28'	7,07 19,17 ½

29. Uge. **Jesus lærer af Skibet.** Luk. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

S.	12 5.S.e.Trinitat.	23	10	Henrik	7,51 ½ 20,06
M.	13 Margarethe	23	38		8,38 ½ 21,03
Ti.	14 Bonaventura	—	—		9,43 ½ 22,23
O.	15 Apostl. Deling	0	17	Sol. op 3. 49' n. 20. 41'	11,03 23,42 ½
T.	16 Susanne	1	10	Tusmørket varer 63'	— 12,16
F.	17 Alexius	2	18		0,52 13,16 ½
L.	18 Arnolphus	3	35	☉ n. M. 16. 19'	1,55 14,12 ½

30. Uge. **Farisæernes Retfærdighed.** Matth. 5, 20—26

2. Række. Matth. 19, 16—26.

		N.			
S.	19 6.S.e.Trinitat.	20	36	Justa	2,49 15,03 ½
M.	20 Elias	20	51		3,37 15,46 ½
Ti.	21 Evenus	21	4		4,19 16,25 ½
O.	22 Maria Magdal.	21	16	Sol. op 4. 0' n. 20. 31'	4,57 17,01 ½
T.	23 Apollinaris	21	27	Tusmørket varer 59'	5,31 17,34 ½
F.	24 Christina	21	39	Hundredagene begynder	6,05 18,07 ½
L.	25 Jacobus	21	53	☾ fjernest Jorden	6,37 ½ 18,44

31. Uge. **Jesus bespiser 4000 Mand.** Mark. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 24—31.

S.	26 7.S.e.Trinitat.	22	10	Anna	7,12 ½ 19,24
M.	27 Martha	22	32	☽ f. Kv. 13. 36'	7,46 ½ 20,05
Ti.	28 Aurelius	23	2		8,32 ½ 20,59 ½
O.	29 Oluf	23	44	Sol. op 4. 11' n. 20. 20'	9,32 ½ 22,10 ½
T.	30 Abdon	—	—	Tusmørket varer 56'	10,45 ½ 23,29 ½
F.	31 Germanus	0	41		11,56 —

August 1936

O.C.N.

Høstmaaned 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

		N.		F.m.		Em.	
L.	1 Peders Fængs.	1	52	0,36	6	12,58	1

32. Uge. De falske Profeter. Matth. 7,15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

S.	2 8.S.e.Trinitat.	3	12	Hannibal	1,36	13,48	1
M.	3 Nikodemus	0		☉ f. M. 4. 47'	2,25	14,38	2
Ti.	4 Dominicus	20	12	Sol. op 4. 24' n. 20. 6'	3,14	15,22	2
O.	5 Osvaldus	20	26		Tusmørket varer 52'	3,58	16,06
T.	6 Kristi Forklar.	20	41	☾ nærmest Jorden	4,41	16,49	2
F.	7 Donatus	20	57	De lyse Nætter ender	5,21	17,30	2
L.	8 Ruth	21	16		6,01	18,12	2

33. Uge. Den utro Husfoged. Luk. 16, 1—9.

2. Række: Luk. 12, 32—48.

S.	9 9.S.e.Trinitat.	21	42	Romanus	6,43	18,56	1
M.	10 Laurentius	22	17	☾ s. Kv. 21. 59'	7,21	19,41	
Ti.	11 Herman	23	5	Sol. op 4. 37' n. 19. 51'	8,09	20,40	
O.	12 Clara	—			Tusmørket varer 49'	9,19	22,04
T.	13 Hippolytus	0	7		10,42	23,32	2
F.	14 Eusebius	1	19		—	12,05	
L.	15 Mariæ Himlf.	2	38		0,48	13,08	1

34. Uge. Jesus græder over Jerusalem. Luk. 19, 41 til Enden.

2. Række: Matth. 11, 16—24.

S.	16 10.S.e.Trinitat.	3	58	Rochus	1,01	13,28	2
M.	17 Anastatius	N.		☉ n. M. 4. 21'	2,34	14,44	2
Ti.	18 Agapetus	19	24	Sol. op 4. 51' n. 19. 34'	3,18	15,23	2
O.	19 Sebaldus	19	36		Tusmørket varer 47'	3,56	16,02
T.	20 Bernhard	19	48		4,29	16,35	2
F.	21 Salomon	20	0		4,59	17,04	2
L.	22 Symphorian	20	16	☾ fjernest Jorden	5,27	17,34	1

35. Uge. Farisæeren og Tolderen. Luk. 18, 9—14.

2. Række: Luk. 7, 36 til Enden.

S.	23 11.S.e.Trinitat.	20	36	Zachæus	5,56	18,06	
M.	24 Sophie Fr.	21	2	Hundredagene ender	6,27	18,42	
Ti.	25 Ludvig	21	39	☉ f. Kv. 6. 49'	7,03	19,24	2
O.	26 Irenæus	22	28	Sol. op 5. 4' n. 19. 17'	7,34	20,16	2
T.	27 Gebhardus	23	31		Tusmørket varer 46'	8,39	21,26
F.	28 Lovise	—		Augustinus	9,57	22,50	2
L.	29 Johs. Halsh.	0	46		11,17	—	

36. Uge. Den Døve og Stumme. Mark. 7, 31 til Enden.

2. Række: Matth. 12, 31—42.

S.	30 12.S.e.Trinitat.	2	9	Benjamin	0,10	12,32	1
M.	31 Bertha	3	37		1,13	12,26	1

September 1936

		D.C.M.	Fiskemaaned.	30 Dage	Se Anm. 3.S. Højvande	
		N.			Fm.	Em.
Ti.	1 Ægidius	5 6	☉ f. M. 13. 37'	Sol. op 5. 18' n. 19. 0'	2,02	14,11 ½
O.	2 Elisa	0.			Tusmørket varer 44'	2,49
T.	3 Seraphia	19 3	☾ nærmest Jorden	Theodosia	3,33	15,42 ½
F.	4 Juliane Maria.	19 23			Merk. st. østl. Clong	4,17 ½
L.	5 Regina.	19 47			4,56 ½	17,09 ½

37. Uge. Samaritaneren og Leviten. Luk. 10, 23—37.

2. Række: Matth. 20, 20—28.

S.	6 13.S.e.Trinitat.	20 20	Magnus	5,34 ½	17,51 ½
M.	7 Louise.	21 4	Robert	6,15 ½	18,35 ½
Ti.	8 Mariæ Fødsel	22 1	☾ s. Kv. 4. 14'	6,58	19,24
O.	9 Gorgonius	23 11	Sol. op 5. 31' n. 18. 42'	7,51	20,31 ½
T.	10 Burchardt	—		Tusmørket varer 43'	9,02
F.	11 Hillebert	0 27	Saturn i Opp. m. Solen	10,32	23,24 ½
L.	12 Guido	1 45			11,50

38. Uge. De 10 Spedalske. Luk. 17, 11—19.

2. Række: Johs. 5, 1—15.

S.	13 14.S.e.Trinitat.	3 2	Cyprianus	0,35 ½	12,50 ½
M.	14 † Ophøjelse	4 17	☉ n. M. 18. 41'	1,29 ½	13,39 ½
Ti.	15 Eskild	N.		Euphemia	2,13
O.	16 Tamperdag	17 56	Sol. op 5. 45' n. 18. 23'	2,49	14,55 ½
T.	17 Lambertus	18 9		Tusmørket varer 42'	3,23
F.	18 Chr. 8. Fødsel	18 24	Titus	3,55	16,03 ½
L.	19 Constantia	18 43	☾ fjernest Jorden	4,25	16,35 ½

39. Uge. Ingen kan tjene to Herrer. Matth. 6, 24 til Enden.

2. Række: Luk. 10, 38 til Enden.

S.	20 15.S.e.Trinitat.	19 6	Tobias	4,52	17,05
M.	21 Matthæus	19 39	☽ f. Kv. 23. 12'	5,20	17,35
Ti.	22 Mauritius	20 22		Jævn døgn	5,50
O.	23 Linus	21 18	Sol. op 5. 58' n. 18. 5'	6,22	18,52 ½
T.	24 Tecla	22 25		Tusmørket varer 42'	7,07
F.	25 Cleophas	23 43	Adolph	8,06	20,54 ½
L.	26 Chr. 10. Føds.	—			9,23

40. Uge. Enkens Søn af Nain. Luk. 7, 11—17.

2. Række: Johs. 11, 19—45.

S.	27 16.S.e.Trinitat.	1 6	Cosmus	10,50	23,42 ½
M.	28 Venceslaus	2 33	☉ f. M. 22. 1'	—	12,02 ½
Ti.	29 St. Michael	4 2		Sol. op 6. 12' n. 17. 46'	0,43 ½
O.	30 Hieronymus	5 33	Tusmørket varer 42'	1,33	13,44 ½

Oktober 1936

O. C. N.

Sædemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højvande

			O.	C.	N.		
			17	26		☾	nærmest Jorden
T.	1	Remigius	17	26			
F.	2	Ditlev	17	49			
L.	3	Mette	18	19			

41. Uge. **Den Vatersottige.** Luk. 14, 1—11.
2. Række: Mark. 2, 14—22.

S.	4	17.S.e.Trinitat.	19	0		Franciscus	4,30	16,47
M.	5	Placidus	19	55			5,12	17,33
Ti.	6	Fred. 7. Føds.	21	2		Broderus	5,54	18,20
O.	7	Amalia	22	17	}	☾ s. Kv. 13. 28'	6,35	19,16
T.	8	Ingeborg	23	35		Sol. op 6. 26' n. 17. 28'		
F.	9	Dionysius				Tusmørket varer 42'		
L.	10	Gereon	0	52			10,12	23,06

42. Uge. **Hvis Søn er Kristus?** Matth. 22, 34 til Enden.
2. Række: Johs. 15, 1—11.

S.	11	18.S.e.Trinitat.	2	7		Frederik 4 Fødsel	11,27	—
M.	12	Pr. Frederik	3	21		Maximilian	0,11	12,23
Ti.	13	Angelus	4	33			1,00	13,08
O.	14	Calixtus	5	45	}	Sol. op 6. 40' n. 17. 11'	1,41	13,48
T.	15	Hedevig				Tusmørket varer 42'		
F.	16	Gallus	16	49		☉ n. M. 11. 20'	2,18	14,26
L.	17	Florentinus	17	11		☾ fjernest Jorden	2,51	15,00
						Merkur st. vestl. Elong.	3,20	15,33

43. Uge. **Den Værkbrudne.** Matth. 9, 1—8.
2. Række: Joh. 1, 35 til Enden.

S.	18	19.S.e.Trinitat.	17	41		Lukas Evangelist	3,50	16,07
M.	19	Balthasar	18	20			4,20	16,41
Ti.	20	Flyttedag	19	11		Felicianus	4,50	17,14
O.	21	11000 Jomfr.	20	14	}	Sol. op 6. 54' n. 16. 54'	5,23	17,49
T.	22	Cordula	21	26		Tusmørket varer 43'		
F.	23	Søren	22	44		☽ f. Kv. 13. 54'	6,43	19,21
L.	24	Proclus					7,40	20,29

44. Uge. **Bryllupsklæderne.** Matth. 22, 1—14.
2. Række: Matth. 21, 28—44.

S.	25	20.S.e.Trinitat.	0	6		Crispinus	8,55	21,50
M.	26	Amandus	1	30			10,15	23,06
Ti.	27	Pr. Valdemar	2	58		Sem	11,28	—
O.	28	Caroline	4	28	}	Simon og Judas	0,11	12,25
T.	29	Narcissus	6	1		Marie Sophie Frederikke		
F.	30	Louise Charl.	0			Sol. op 7. 9' n. 16. 38'	1,03	13,17
L.	31	Reform. Beg.	16	51		Tusmørket varer 44'	1,52	14,08
						Absalon		
						☾ nærmest Jorden		
						☉ f. M. 6. 58'		
						Uranus i Opp. m. Solen	2,38	14,55

45. Uge. **Jesus prædiker om Salighed.** Matth. 5, 1—12.

2. Række: Matth. 5, 13—16.

		O.		Fm.	Em.
S.	1	21.S.e.Trinitat.	17 41	Alle Helgen	3,21 15,45 3
M.	2	Alle Sjæle	18 46		4,08 16,35 1
Ti.	3	Hubertus	20 1		4,54 17,22
O.	4	Otto	21 20	Sol. op 7. 24' n. 16. 22'	5,38 18,12
T.	5	Malachias	22 40	Tusmørket varer 45'	6,25 19,06 3
F.	6	Leonhardus	23 57	☾ s. Kv. 2. 29'	7,18 20,01 3
L.	7	Engelbrecht	—		8,23 21,10 3

46. Uge. **De 10,000 Pund.** Matth. 18, 23 til Enden.

2. Række, Matth. 18, 1—14.

S.	8	22.S.e.Trinitat.	1 11	Claudius	9,35 22,21 3
M.	9	Theodor	2 23		10,43 23,27 3
Ti.	10	Luther	3 35		11,40 —
O.	11	Morten Bisp	4 46	Sol. op 7. 39' n. 16. 8'	0,20 12,34
T.	12	Torkild	5 57	Tusmørket varer 46'	1,03 13,18
F.	13	Arcadius	7 8	☾ fjernest Jorden	1,42 13,58
L.	14	Frederik	N.	☉ n. M. 5. 42'	2,18 14,34

47. Uge. **Skattens Mønt.** Matth. 22, 15—22.

2. Række, Mark. 12, 41 til Enden.

S.	15	23.S.e.Trinitat.	16 20	Leopold	2,52 15,11
M.	16	Othenius	17 8		3,25 16,49
Ti.	17	Anianus	18 7		3,57 16,24
O.	18	Hesychius	19 16	Sol. op 7. 52' n. 15. 17'	4,31 16,59
T.	19	Elisabeth	20 31	Tusmørket varer 48'	5,05 17,38 3
F.	20	Volkmarus	21 50		5,46 18,20 3
L.	21	Marixæ Ofring	23 11		6,29 19,08 3

48. Uge. **Den blodsottige Kvinde.** Matth. 9, 18—26.

2. Række. Joh. 5, 17—29.

S.	22	24.S.e.Trinitat.	—	Frederik Ferdinand	7,21 20,02 3
M.	23	Clemens	0 34	Cecilia	8,22 21,09 3
Ti.	24	Chrysogonus	1 50	☽ f. Kv. 2. 19'	9,36 22,24 3
O.	25	Catharina	3 27	Sol. op 8. 7' n. 15. 46'	10,50 23,32 3
T.	26	Conradus	4 58	Tusmørket varer 49'	11,54 1 —
F.	27	Facundus	6 30	☾ nærmest Jorden	0,31 12,52 1
L.	28	Soph. Magd.	7 57	☉ f. M. 17. 12'	1,24 13,48 3

49. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række. Luk. 4,16—30.

		O.			
S.	29	1. S. i Advent	16 22	Saturninus	2,15 14,41 3
M.	30	Chr. 6. Føds.	17 35	Andreas	2,55 15,33 1

December 1936

O.C.N.

Kristmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3.S.
Højgænde

			O.			Fm.	Em.	
Ti.	1	Arnold	18	55	} Sol. op 8. 19' n. 15. 39' Tusmørket varer 51'	3,52 ½	16,27 1	
O.	2	Bibiana	20	18		4,40 ½	17,16	
T.	3	Svend	21	38		5,25 ½	18,00	
F.	4	Charlotte Fred.	22	56		Barbara	6,10 ½	18,47 ½
L.	5	Sabina	—	—		€ s. Kv. 19. 20'	6,56 1	19,36 ½

50. Uge. **Tegn i Sol og Maane.** Luk. 21, 25—36.

2. Række: Matth. 25, 1—13.

S.	6	2. S. i Advent	0	10	Nikolaus	7,47	20,28 ½
M.	7	Agathon	1	22		8,36	21,20 2
Ti.	8	Marie Undfang.	2	34	} € fjernest Jorden	9,43	22,25 ½
O.	9	Rudolph	3	45		Sol. op 8. 29' n. 15. 35'	10,47
T.	10	Judith	4	56	Tusmørket varer 52'	11,49	—
F.	11	Damasus	6	7		0,17 ½	12,42
L.	12	Epimachus	7	13		1,08	13,31

51. Uge. **Johannes i Fængsel.** Matth. 11, 2—10.

2. Række: Luk. 1, 67 til Enden.

S.	13	3. S. i Advent	8	12	Lucia	1,48	14,11
M.	14	Crispus			N. ☉ n. M. 0. 25'	2,26 1	14,62
Ti.	15	Nikatus	17	6	} Lazarus	3,03 1	15,32
O.	16	Tamperdag	18	21		Sol. op 8. 37' n. 15. 34'	3,42 2
T.	17	Albina	19	39	Tusmørket varer 53'	4,20 2	16,52
F.	18	Lovise	20	59		4,59 2	17,31
L.	19	Nemesius	22	20		5,38 2	18,12

52. Uge. **Johannes's Vidnesbyrd.** Johs. 1, 19—28.

2. Række: Johs. 3, 25 til Enden.

S.	20	4. S. i Advent	23	42	Abraham	6,21 2	18,55 ½
M.	21	Thomas	—	—	☽ f. Kv. 12. 30'	7,07 1	19,42 ½
Ti.	22	Japetus	1	6	Solhverv, korteste Dag	7,53	20,33 ½
O.	23	Torlacus	2	33	} Sol. op 8. 41' n. 15. 37'	8,43	21,38 ½
T.	24	Dronning Alexandrine	4	1		Tusmørket varer 53'	10,05
F.	25	Juledag	5	28	Adam	11,21	22,58
L.	26	St. Stephan	6	47	€ nærmest Jorden	—	12,33

53. Uge. **Simeon og Anna.** Luk. 2, 33—40.

2. Række: Luk. 2, 25—32.

S.	27	S. m. Jul og N. aar	7	51	Johannes Evangelist	1,03	13,34
M.	28	Børnedag	8	39	☽ f. M. 5. 0'	1,59 2	14,33
T.	29	Noah			O. Merkur st. østlig Elong.	2,60 3	15,25
O.	30	David	19	11	} Sol. op 8. 42' n. 15. 43'	3,41 3	16,19
T.	31	Sylvester	20	32		Tusmørket varer 53'	4,29 2

Det danske Kongehus.

Kong **Christian X.**, født 26. September 1870, tiltraadte 14. Maj 1912, formælet 26. April 1898 med Dronning **Alexandrine** Auguste, født 24. December 1879.

Sønner: 1) Kronprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg, født 11. Marts 1899, formælet den 24. Maj 1935 med Prinsesse **Ingrid** Victoria Sofie Louise Margareta af Sverige, født 28. Marts 1910, Datter af Kronprins Gustav Adolf af Sverige og Kronprinsesse Margrethe (død 1. Maj 1920). 2) **Knud** Christian Frederik Michael, født 27. Juli 1900, formælet 8. September 1933 med **Caroline Mathilde**, Datter af Prins Harald og Prinsesse Helena, Børn: En Datter, født 8. Maj 1935.

Søskende: 1) **Haakon VII.**, Norges Konge, født 3. August 1872, formælet 22. Juli 1896 med **Maud**, Datter af Kong Edvard VII. af England, født 26. Nov. 1869. 2) **Harald**, født 8. Oktbr. 1876, formælet 28. April 1909 med **Helena**, Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyksborg, født 1. Juni 1888. Børn: a) **Feodora**, født 3. Juli 1910. b) **Caroline-Mathilde**, født 27. April 1912. c) **Alexandrine-Louise**, født 12. December 1914. d) **Gorm**, født 24. Februar 1919. e) **Oluf**, født 10. Marts 1923. 3) **Ingeborg**, født 2. August 1878, formælet 27. August 1897 med **Carl**, Prins af Sverige, Hertug af Vestgothland, født 27. Febr. 1861. 4) **Thyra**, født 14. Marts 1880. 5) **Gustav**, født 4. Marts 1887. 6) **Dagmar**, født 23. Maj 1890, formælet 23. Novbr. 1922 med Hofjægermester **Jørgen** Castenskiold til Kongstedlund, født 30. Novbr. 1893.

Nulevende Faders Søskende: **Valdemar**, født 27. Oktober 1858, formælet 22. Oktober 1885 med **Marie**, Prinsesse af Orléans, død 4. December 1909. Børn: a) **Aage**, født 10. Juni 1887, Prins Greve af Rosenborg, formælet 17. Januar 1914 med Grev Calvi di Bergolo's Datter **Mathilde**, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 17. Septbr. 1885. b) **Axel**, født 12. August 1888, formælet 22. Maj 1919 med **Margaretha**, Prinsesse af Sverige, født 25. Juni 1899. Børn: **Georg**, født 16. April 1920, og **Flemming**, født 9. Marts 1922. c) **Erik**, født 8. Novbr. 1890, Prins, Greve af Rosenborg, formælet 11. Febr. 1924 med Mr. Fred. Booth's Datter **Lois**, Prinsesse. Grevinde af Rosenborg, født 2. Aug. 1897. d) **Viggo**, født 25. Decbr. 1893, Prins, Greve af Rosenborg, formælet 10. Juni 1924 med Dr. med. James O. Green's Datter **Eleanor** Margaret, Prinsesse, Grevinde af Rosenborg, født 5. Novbr. 1895. e) **Margrethe**, født 17. Septbr. 1895, formælet 9. Juni 1921 med **René**, Prins af Bourbon-Parma, født 17. Oktbr. 1894.

Stines Afstemningsrejse.

Af **Frederik Rudbeck.**

tine var Tjenstepige hos en tysk Regeringsraad i Hamborg. Det havde hun været i atten Aar, og Tiden var saa let at regne ud, fordi hun kun var atten, da hun fik denne Plads og nu var hun allerede 36. Altid havde Regeringsraaden og hans Frue været gode ved hende, og nu havde de endda i al Hemmelighed skaffet hende de nødvendige Papirer til Deltagelsen i den store Afstemning i Nordslesvig.

Stine sad inde i sit lille Værelse ved Siden af Køkkenet og følte sig saa underlig tilmode: — I Morgen tidlig skal du rejse til Haderslev og til din Fødeby, som du i tyve Aar ikke har set. — Hun læste alle Papirer, Passet, Fribilletten til Toget og her var der noget endnu; det havde Regeringsraaden selv skrevet, og her var 50 Mark: »Kære Stine. Vi ønsker lykkelig Rejse. Du kan være stolt, at Du maa hjælpe med til at værne om vor tyske Nordmark, som Danskerne vil rive bort fra vort Fædreland.«

Stine læste Brevet om igen; dér var jo noget, hun i Glæden over Rejsen slet ikke havde tænkt paa. Herren og Fruen holdt det altsaa for en Selvfølge, at hun afgav sin Stemme for Tyskland; de kunde jo heller ikke tro andet. I 18 Aar havde hun været hos dem, havde i de fire Aar, hun forhen havde tjent i Slesvig By, lært at tænke og tale Tysk ligesom alle de andre. Hvorfor kunde hun da saa ikke godt stemme tysk?

Hun sad og tænkte tilbage: — Far og Mor havde hun mistet, da hun var fire Aar, hun kunde nok huske dem, de

havde grædt, da de rejste over Grænsen, og saa var de kort efter gaaet under ude paa Vesterhavet med den lille Skonert, Fader havde købt i Aalborg. Tit havde hun spurgt Bedstemor, hos hvem hun blev opdraget, hvorfor Far og Mor rejste bort: — »Fordi de var dansksindede, min lille Pige.«

Stine trak en Skuffe op. Der laa Bedstes Salmebog; den havde hun læst i den sidste Nat, før hun smilende var gaaet ind til den evige Hvile. Saa dansk havde hun været, den gamle, gode Bedstemor; hvor tit havde hun ikke fortalt om den dejlige Drøm: Haderslev havde hun set igen smykket med Dannebrog. »Aa — hvor saa det dejligt ud, lille Stine, den Drøm vil gaa i Opfyldelse, og du vil komme til at opleve den Dag.«

Stine hørte saa tydeligt Bedstes Ord her i sit lille Værelse; det var, som om de kom ud af Salmebogens Sider — og der vaagnede en stor og hellig Følelse i hendes Hjerter, en usigelig Glæde: Du selv kan nu hjælpe med til, at Bedstes Drøm bliver til Virkelighed. Men hvad vilde Herren og Fruen sige? Hun maatte forklare dem det, hun vilde ikke handle uærligt imod dem, der altid havde været saa gode imod hende.

Med en fast Beslutning gik hun ud igennem Køkkenet og Korridoren hen til Dagligstuen.

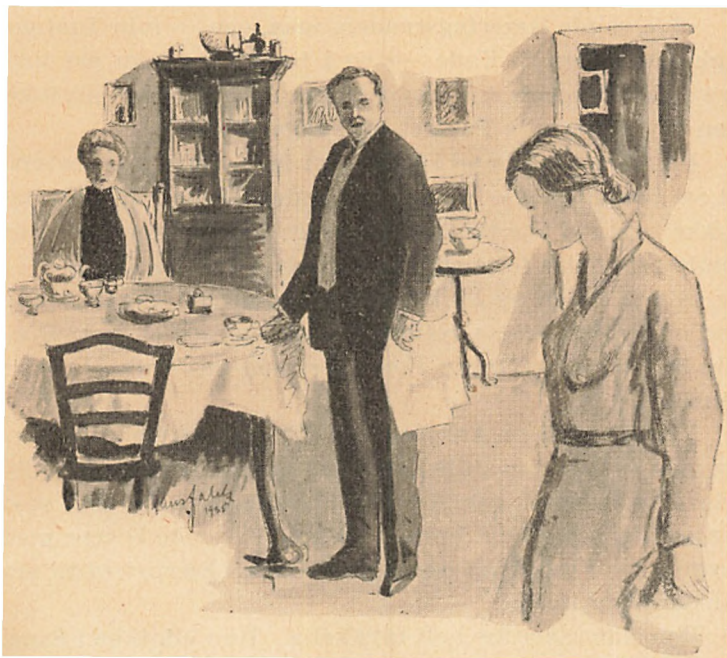
— »Det er godt, du kommer, Stine«, sagde Regeringsraaden, »jeg har skrevet til en Familie i Flensborg, dér kan du blive Natten over, og naar du efter Afstemningen vil ud til den lille Landsby, hvor din Bedstemor ligger begravet, saa kan du dér blive Natten over hos Kommuneforstanderen, han skal nok være en god tysk Mand«.

»Ja, men —«, sagde Stine tøvende, »men jeg — kan — ikke — stemme — tysk!«

Herren var et Øjeblik maalløs, men Fruen svarede: »Men, store Gud, Stine, du er jo da tysk. Du har da dit

Hjem i Tyskland, men hvor har du da faaet disse taabelige Tanker fra?»

Regeringsraaden stod ligbleg op, kneb Øjnene saa underlig sammen og der laa et ubehageligt Smil om hans Mund: »Stine stemmer naturligvis tysk, ellers rejser hun slet ikke derop!«

Men det siger jeg dig, du rejser ikke i Morgen.

»Men det kan jeg ikke, min Far og Mor og min Bedstemor var Danske, og De maa ikke være vred paa mig, men min Samvittighed siger mig, at jeg ogsaa maa være dansk.«

»Altsaa, du vil spille Overløber. Det er en pæn Tak, vi faar, fordi vi har været gode ved dig i alle de mange Aar, men det siger jeg dig,« raabte den gamle Mand hæst og

1*

slog i Bordet, »du rejser ikke i Morgen, du bliver her, vi skal nok faa disse Nykker ud af dig igen«.

»Kære Stine«, klynkede Fruen, »kan du da ikke forstaa, at det er en stor Lykke for dig og din Hjemstavn at være tysk? — Men gaa nu over i din Stue og kom til Ro, Du ryster jo over hele Kroppen. Vi skal nu ud og kommer først sent hjem.«

»Ja«, sagde Regeringsraaden, »gaa, gaa — min Taalmodighed er ellers til Ende —« og i hans Øjne kom der urolige flakkende Glimt — »og i Morgen tidlig rejser du ikke, men giver mig alle Papirer og Penge tilbage.«

Da Stine naaede ud i Køkkenet igen, sank hun fortvilet om paa en Stol — nu var al hendes Glæde forbi, hendes Lykke og Fred var tabt, aldrig mere kunde hun blive den gamle Stine, der følte sig saa tilfreds. Hun kæmpede med sig selv, Tvivlen og Usikkerheden kom igen, men da hun stod inde i sit Værelse, rettede hun sig op med et Ryk: »Nej, lille Bedste, jeg er ingen Forræder mod mit Folk — jeg er dansk«.

Men Tvivlen og Angsten var ikke saa let at blive færdig med — hele den stille Aften sad hun og tænkte og grublede; hun havde ingen, der kunde vejlede hende, hun stod ganske alene her i det Fremmede med bævcnde Hjerte, med Frygten for Fremtiden og med sin ømme Kærlighed til sin danske Hjemstavn.

Den Nat var Stine helt ulykkelig. Hun gik ikke i Seng, men sad i Mørket og græd. Klokkeren hørte hun Herren og Fruen komme hjem fra det store Selskab og nu følte hun ogsaa, at hun aldrig mere kunde se eller tale med dem; de vrede Ord pinte hende, fordi hun aldrig før havde hørt dem.

Men hvad saa, En Stund sad hun endnu, saa havde den lille forkuede Tjenestepige kæmpet sig frem til Klarhed, til Handling, til Flugten hjem.

Toget kørte jo allerede Kl. 8, altsaa maatte hun se, at komme bort ved Sekstiden. Før Kl. 9 vilde Flugten ikke blive opdaget, før stod de to Gamle ikke op. Stine begyndte at pakke de nødvendigeste Ting ned i den lille Haandtaske.

Der var nu kommen en underlig Ro over hende, saa hun kunde tænke paa alt. Hun skrev et lille Brev, hvori hun bad Herren og Fruen mange Gange om Forladelse, men hun kunde ikke stemme tysk; hun takkede pænt for al deres Godhed i de mange Aar og ønskede dem alt godt. Ind i Brevet lagde hun de 50 Mark, dem kunde hun ikke tage med.

Da Klokken var seks blev hun dog lidt bange igen — og af den Kval, hun havde kæmpet med, brød frem paa ny, hun følte et Øjeblik, som om hun skulde foragte sig selv for denne Flugt i Nattens Mørke, men hun maatte af Sted.

Med tungt Hjerte tog hun Afsked med sin lille Stue og det fine Køkken, der i saa mange Aar havde været hendes Rige, og stille listede hun sig ud. Et Øjeblik blev hun staaende paa den mørke Køkkentrappe og skjulte fortvivlet Ansigtet i sine Hænder.

Ved Lombardsbroen naaede hun en Sporvogn til Hovedbanegaarden, og der var der fuldt af støjende, larmende, jagende Mennesker. Et Musikkorps spillede nede paa en af de mange Perroner, overalt var der smykket med spraglede Faner. Raadvild saa Stine sig om, men nogle Damer raabte: »Afstemningsrejsende maa ned ad denne Trappe.«

I Toget satte hun sig inden for Døren, klemmt i en Krog, det var jo ikke nødvendigt, at Folk skulde se, hvor forgrædt hun saa ud.

Rejsen til Flensborg blev et Martyrium, de Medrejsende talte saa højt og smædede Danskerne, som vilde rane et Stykke kærnetysk Land; ved alle Banegaarde var der larmende Musik og Sang, brovtende Taler og Leveraab. Rund-

tenommer med Pølse og Ost ræktes ind i Vognen, men Stine takkede, hun kunde ikke spise noget af alt dette her.

I Slesvig By saa hun nogle Politibetjente gaa søgende forbi Toget, hun blev saa bange og Hjertet bankede voldsomt. Maaske havde Herren telegrafisk bedt om hendes Anholdelse? — Men Betjentene gik forbi, og Toget kørte videre. Dog hele Vejen blev denne Angst nu siddende i hende.

Paa Flensborg Banegaard følte hun sig dødelig mat. Hun drak en Kop Kaffe i Ventesalen og gik ud i Byen. Til den tyske Familie kunde hun ikke gaa, og overnatte i et Hotel turde hun heller ikke, fordi hun kun havde nogle faa Mark i Pungen — hendes Sparepenge havde Herren i sit Skrivebord.

Men saa kom hun i Tanker om Gerda, der for nogle Aar siden tjente hos Nabofamilien i Hamborg og saa giftede sig med en Mand i Waitzstrasse i Flensborg. Fra larmende Gader med vældige store tyske Flag, der skulde skjule de danske Faner, som hist og her tittede frem, fandt hun om-sider derud. Paa en Mur saa hun den første danske Afstemningsplakat: »Vaagn op og stem for Danmark!«

»Ja, jeg er vaagnet og vil gøre min Pligt«, tænkte Stine.

Gerda modtog hende med Jubel. Manden sad smilende i Sofaen med en lille yndig Pige paa Knæet og med Maden for sig paa Bordet. Stine maatte nu fortælle og fortælle, men en vemodig Skygge gled over hendes Ansigt og lagde sig om Øjnene. Gudskelov blev hun ikke spurgt om sin Afstemning, maaske mente hendes gode Værter, at hun selvfølgelig vilde stemme tysk.

Næste Morgen gik Manden, som arbejdede paa Skibsværftet, med Stine til Banegaarden, til det første Tog mod Nord. Hun kom til at sidde sammen med en mundrap Kone, der holdt en lang Tale om Danskernes Nederdrægtighed, om falske danske Stemmesedler, om frække Opkøbere

af Afstemningspapirer. »Men alt det nytter dem ikke noget, vi Tyskere sejrer dog!« mente hun.

Stine svarede slet ikke, hun blev altfor vred over saadant Pjank og gik ud i Vognens Sidegang.

Den signede Dag kom med Graavejr og Blæst, men her og der — ja overalt kom Dannebrog frem paa de spredte Gaarde og Huse.

»Mor, Mor«, raabte en ung Pige, »Mor, se den Mængde Dannebrog, se Thaysens Gaard og Lassens og Nis-Petersens, nej, Mor, de flager jo allesammen, nej, Mor, hvor er det kønt!«

»Ja, Barn, vi kan ikke takke Gud nok for denne Glæde — havde blot din Far oplevet denne Dag, han saadan længtes efter«.

Det var de første danske Ord, Stine hørte paa sin Afstemningsrejse, og de bragte hende en saadan Glæde, at Taarerne randt ned over hendes Kinder. Helst vilde hun være gaaet hen til Konen og Pigen for at trykke deres Hænder, men saa dukkede der en ny Vanskelighed frem: Stine var bange for, at hun ikke kunde tale Dansk mere, og hun følte dette som et nyt og smerteligt Savn: »Du er med al din Glæde, med al din Længsel en Fremmed i din Hjemstavn.«

Da Toget naaede Haderslev, gled der igen en Bølge af Angst hen over hende; mon Herren havde telegraferet hertil? Men da hun gik ned ad Gaden og saa alle de mange Dannebrog, der kastede et Lueskær over alt, da tænkte hun paa sin gamle Bedstemørs Drøm: »Nu, lille, gode Bedste, nu er den gaaet i Opfyldelse.«

I en lille Beværtning, hvor der var Dannebrog ved Døren, kom en smilende, rødmusset Kone Stine i Møde: »Velkommen og til Lykke!« Aa, det gjorde saa godt, det var saa hjemligt til Trods for, at hun ikke kendte en eneste af alle de glade Folk, som sad her eller gik forbi udø paa Gaden.

Hun vovede slet ikke at sige noget til den venlige Kone; Tysk vilde hun ikke tale og Dansk turde hun ikke vove efter saa mange Aars Ophold i det Fremmede.

Ude i »Jugendheim«, hvor de Tilrejsende skulde stemme, var der fyldt til Trængsel, men Danskerne var saa

Da Stine havde afgivet sin danske Stemmeseddel —

sejrssikre. Da Stine havde afgivet sin danske Stemmeseddel, gik hun som i en Drøm igennem Gaderne. Ved Latin-skolen lænede hun sig mod Muren, hun følte sig paa én Gang saa dødelig træt; nu havde hun gjort sin Pligt, men nu stod hun her i en buldrende Blæst, i den silende Regn — fremmed i sin Hjemstavn, uden Plads, uden Fremtid, med nogle faa Skillinger i Lommen. Alt havde hun ofret, sit gode Hjem, sit Arbejde, sit Herskabs Agtelse og Venskab . . .

Kun ud til Bedstes Grav vilde hun endnu, ud til den lille fredelige Landsbykirkegaard, saa tilbage, bede om Tilgivelse og saa søge en anden Plads ude i det Fremmede, hvor ingen kendte hende.

Først da hun var uden for Byen paa den frie Landevej, mærkede hun den fæle Blæst for Alvor, hun maatte bøje sig forover, vinde Skridt for Skridt fremad, og hendes Taarer blandede sig med Regnen. Biler kom forbi med glade Mennesker, og saa holdt et Hestekøretøj ved hendes Side. »Værsgo«, sagde en gammel Mand med et lunt Smil, »her er lige Plads endnu«. Bondemanden snakkede løs, han mærkede slet ikke sin Passagers Tavshed, dertil var han nok alt for glad.

Det lille Kors paa Bedstemoders Grav stod der endnu, og Graven var pænt smykket med Kristtjørn. Bevægelsen overvældede Stine, hun sank i Knæ og trykkede Haanden til sit Hjerte, hun græd bitterlige Taarer og stønnede: »Lille Bedste, lille gode Bedste«. Men saa var det, som om Freden sænkede sig ned over hendes Sind, og lidt efter lidt blev hun mere rolig.

Da hun efter en Stund rejste sig for at gaa den tunge Vej tilbage — ud i den kolde Fremtid, da saa hun en høj, ældre Mand komme hen til sig. Stille og rolig sagde han: »Jeg vilde saa gerne hjælpe Dem!«

Hans kloge, graa Øjne saa saa fortrøstningsfulde ud, og Stine følte med en skælvende Glæde, at hos ham var der Hjælp for alle de sorgfulde Tanker. Der gled et lykkeligt Smil over Stines Ansigt og hun begyndte at fortælle om den gamle, kære Bedstemor, om Far og Mor og om alt det, der havde pint og trykket hende, al den Angst og Nød.

Med inderlig Bevægelse hørte Manden om Stines Rejse hjem og trykkede hendes Haand: »Men nu er ogsaa Deres Nød forbi, nu faar De ikke Lov til at rejse bort fra den Hjemstavn, De saa tappert har kæmpet Dem hjem til. Jeg

har været Lærer her i Sognet, men Tyskerne jagede mig ud, og nu vil jeg bosætte mig her igen og leve som en fri Mand i vort genvundne Land. Men se nu, koge og vaske kan jeg ikke, men maaske vil De saa hjælpe mig med det. Vil De, saa har vi to Sønderjyder fundet et dansk Hjem, som ingen mere kan tage fra os.«

»Men jeg kan jo ikke tale Dansk«, sagde Stine.

»Hvad kan De ikke? De har da talt Dansk hele Tiden«, smilede han, og Stine maatte ogsaa le, en første befriende Latter.

Som i en Drøm gik hun ved hans Side henad Landevejen til den Gaard, hvor Læreren logerede.

»Det er hos Kommuneformanden«, sagde han. »Men, Gud«, raabte Stine, »ham har Regeringsraaden jo skrevet til om mig, han skal jo være tysk.«

»Nej, hør nu, han er ikke tysk, Folk her har allerede længe valgt sig danske Mænd som Kommuneformand, saa de gamle Spøgelses truer os ikke mere.«

Da Gaardejeren hørte Stines Navn, hentede han et Brev, som Posten havde bragt: »Det er sendt til »Herrn Gemeindevorsteher des Ortes«, og det er jo mig, og der staar, at jeg skulde tage godt imod en lille tysk Tjenestepige, men jeg synes nu, De ser ellers saa hjemlig ud som alle vi andre, og derfor velkommen. Og saa har jeg nu lige faaet Brevet Nr. 2, det var pr. Ekspres, og der var kun et Brev inden i og værsgø', her er det.«

Stine stod med det lille Brev i de rystende Hænder, den gamle Angst begyndte igen at komme, men saa rev hun det resolut op og læste:

»Kære Stine!« — det var Fruen, der skrev —, »nu har min Mand og jeg læst dit Brev, og vi synes nu, at vi ikke har Lov til at bebrejde dig, som altid har været tro imod os, din Trofasthed mod din Slægt og din Hjemstavn. Vær

derfor ikke bedrøvet mere, men kom snart hjem til dine Venner i Hamborg.«

Befriende Taarer styrtede ud af Stines Øjne, og med skælvendø Haand rakte hun Læreren Brevet.

»Det er storartet, saa rejser vi begge ned til Hamborg for at hente Deres Sager, og jeg maa trykke disse tyske Menneskers Haand.«

— Om Aftenen maatte den lykkelige Stine med til Fest i Forsamlingshuset. Dybt bevæget hørte hun de gamle danske Sange, som blev sunget i den højtidsfulde Stemning, der prægede Sønderjydernes rolige, stolte Sejrglæde. Hun følte, at hun nu igen var hos sit eget Folk, at her hørte hun hjemme, og i hendes Sjæl fødtes en ydmyg Bøn og Tak til Gud, der havde ført hende hjem.

Læreren rejste sig og talte til Forsamlingen om den stærke Storm ude i Naturen, der i Dag havde blæst alt det Fremmede bort, som havde lagt sig over vor Hjemstavn — og saa talte han — Stine blev blussende rød — om en lille Tjenestepige, der i Angst og Nød kæmpede sig hjem til Valgbordet, ofrede alt, hvad hun ejede, paa Pligtens Alter.

»Her ved min Side sidder hun, Stine er hendes Navn — og hun skal ha' et Leve — et Leve for vor tapre, sønderjydske Pige!«

Der var mange, som i Aftenens Løb trykkede Stines Haand, og hun sad med et lykkeligt Smil over sit Ansigt, hendes Øjne lyste af Glæde og Kinderne brændte, hun lignede slet ikke mere det lille, forkuede Menneske, som flygtede ned ad en mørk Trappe i Hamborg for at komme hjem, hjem til Danmark.

Husets Ejerinde.

Et Krigsbillede fra 1917.

En lille By med Roser og Glyciner,
der ligger tæt bag Krigens Skyttegrave,
og hyggeligst af alle er den Have,
hvor Mor Boucaut i Dødsensangst fremtriner.

Sin Fjende møder hun med skræmte Miner,
den gamle mellem Blomsterbuske lave:
Er ond den Mand, hun i sit Hus skal have,
mon han vil skaane hendes Georginer?

Og vi blev Venner, medens Tiden randt,
hun tabte al sin Rædsel for sin Fjende,
og helt hun ogsaa Fjendens Hjerte vandt.

Vi sørged begge, da man maatte sende
den gamle bort fra Hjemstavn og fra Fare,
jeg maatte love hendes Hjem at vare.

Og Krigen led, jeg traf endnu den gamle
i Kirkens Skygge, i den smalle Gade
i fremmed By, hvor hun ej Blomster havde,
men stadigt søgte sig et Hjem at samle.

Jeg glemmer aldrig hendes Øjne glade:
skønt brændt var Hus med Borde, Stole, Skamle,
jeg trøstede med falske Ord den gamle
og nægtede, at Hjemmet havde Skade.

Nu er Mor Boucaut atter i sit Hjem,
og hun har fundet plyndret det og øde,
og af Ruiner næsten intet rager frem.

Bortvisnet er Mor Boucauts Roser røde,
og brudt og brændt er alle Gærdestave —
Mor Boucaut græder stille i sin Have.

Lassigny By har ej et Hus tilbage,
tilstoppet er hver Brønd og tør hver Kilde,
og raadvild søger hún med Øjne vilde
og træffer Minder knapt om gamle Dage.

Graadmørke er de Miner før saa milde,
rundt tripper hun paa Fødder svage,
og hendes Sind er fuldt af Suk og Klage:
Hvor har dog Krigen med os handlet ilde!

Jeg gad nok se Dig i Dit ødte Hjem,
gad tale med Dig om de gamle Minder
og gaa med Dig igennem Haven frem

og klappe Dig paa Dine runkne Kinder
og sige: Se, trods al den lidte Skade
er Sejren vor, mig skal du ikke hade.

30. 3. 1917.

Truels Rasmussen.

Bekendtgørelse.

Sidste Tid have enkelte Individuer gjort sig Umage med at daare Indvaanerne i det nordlige Slesvig med det Dretuderi, at denne Landsdeel skulde affaaes til Danmark. Paa denne Maade ere Uoverlagte mislebede til at underkæbe en Adresse, som har til Hensigt at interessere en fremmed Magt for, igjen at kuldsta den ved Wiener-Fredstractaten garanterede Orden af de offentlige Forhold i Hertugdømmerne Slesvig-Holsteen, at bringe den nordlige Deel af Slesvig igjen under dansk Herrskab og dermed at fornye den gamle uhykkelige Strid.

Vi advare Hertugdømmets loyale Indvaanere, ikke at lade sig misbruge til Fordeel for sliqe Munker: Forbrydelser imod den bestaaende offentlige Orden, imod Statens Ro og Sikkerhed vilde blive straffede efter Lovens med hyderste Strengthed.

Politiværgerne anvises, at tilvende den betegnede Nødsri deres falde Opmærksomhed, for at de Skyldige kunne drages til Ansvar.

Gottorf Slot, den 11. Marts 1865.

Den Slesvig-Holsteenske Landsregjering.

Lesser II. Christensen.

Lucht.

Vi gengiver ovenfor en Bekendtgørelse, som blev udstedt af den slesvig-holstenske Landsregjering paa Gottorp i 1865, og som truer de Bestræbelser, der udfoldedes af den danske Befolkning i Nordslesvig for atter at komme tilbage til Danmark, med Lovens strengeste Straf, fordi de havde gjort sig skyldige i »Forbrydelser mod den bestaaende offentlige Orden, imod Statens Ro og Sikkerhed«.

70 Aar senere tages der som bekendt mere lempeligt paa de Tyskere, der under dansk Styre udfolder Bestræbelser for at flytte Danmarks Grænse imod Nord!

De sønderjydske Genforeningsmindesmærker.

Af Højskoleforstander **Johannes Vejlager.**

Vi fortsætter i Aar med Gengivelsen af Billeder og en kort Beretning om Genforeningsmindesmærkerne i Aabenraa og Sønderborg Amter.

A A B E N R A A A M T:

Ris-Hjarup-Stenen

se Sprogforeningens Almanak for 1923.

Mjøs-Stenen

er rejst af C h r i s t i a n H e i s e l, Mjøs, som personligt har indhugget Indskriften, der staar med ophøjet Skrift:

GENFORENINGEN
1920.
DET SOM VI TIL
FJENDEN TABTE,
VENNEHAAND IGEN
OS BRAGTE.

Mindestenen blev rejst Genforeningsdagen 1920 i al Stilhed ved Venners og Naboers Hjælp.

Hjordkær-Stenen.

Bygningen af en tysk Privatskole ved Hjordkær Station i Sommeren 1930 gav indirekte Stødet til, at der samme Efteraar rejstes en Genforeningssten; idet Sognets store Flertal af dansk-sindede Beboere ønskede at tilkendegive deres nationale Sindelag overfor Oprettelsen af den tyske Privatskole ved Rejsningen af det nationale Mindesmærke, hvis Indskrift er:

MINDE
OM
GENFORENINGEN
1920.
FÆDRES FÆRD OG FÆDRES SPØR
VISTE ALTID VEJ MOD NORD.

Lærer *Terkelsen*, Nybøl, har forfattet Indskriften, hvis to nederste Linjer er dikteret af Stenens Plads ved den gamle Hovedfærdselsvej, Oksevejen, ned gennem Jylland, Slesvig og Holsten til Itzehoe. — Ved Afsløringen 4. Oktober 1930 blev der afsendt Telegram til Kongen og H. P. Hanssen.

Felsted-Stenen

har faaet sin Plads paa den tidligere Stationsplads, der af Borgerforeningen er omdannet til et lille Anlæg. Indskriften er en af de længste, der findes:

TIL MINDE OM
GENFORENINGEN
1920.

ALT, HVAD FÆDRENE HAR KÆMPET,
MØDRENE HAR GRÆDT,
HAR DEN HERRE STILLE LEMPET,
SAA VI VANDT VOR RET.

REJST AF BEBOERNE I FELSTED
DEN 15. JULI 1930.

Paa Bagsiden:

STØT JEG STAAR,
VIDNE FOR SLÆGTER,
UDLÆNDIGHEDS SAAR
HELES HEREFTER!

Verset paa Bagsiden er forfattet af J. C. Clemmensen, Felsted, der ogsaa havde skrevet »Stenens Sang«: »Støt jeg staar og stille taler til hver lydhør Slægt«, som blev sunget ved Afsløringen 15. Juni 1930, hvor der, samtidig med at Dækket faldt, hejstes et af den gamle Krusmøller, H. Hansen, skænket 4 m stort Flag, medens Forsamlingen med blottede Hoveder istemte: Der er et yndigt Land. Alle Deltagerne vandrede derefter til Kirkegaarden for der at dvæle en Stund ved Mindemærket over de fra Sognet 89 Faldne i Verdenskrigen. Det blev en gribende Stund. Fanerne sænkedes og Forsamlingen mere hvi-skede end egentlig sang, fordi Graaden kvalte Stemmen: Slumrer sødt i Slesvigs Jord.

Ris Hjarup

Mjols

Hjordkær

Felsted

Varnæs

Bovrup

Graasten

Rinkenæs

Krusaa

Varnæs-Stenen,

der afsløredes 5. Juni 1930, har til Indskrift:

TIL MINDE OM
GENFORENINGEN
1920.
NU ER ATTER
DET SKILTE EET.

Den nederste Linje er frit gengivet efter C. Ploug. Rejsningen af Mindestenen kostede 700 Kr., foruden at Sognets Ungdomsforening skænkede et stort Dannebrogslag.

Bovrup-Stenen

er en stor, fintkornet, lys Granitsten, som af Sognets sidstlevende Veteran, den 88-aarige Snedker Peter Petersen, blev afsløret 15. Juni 1930. Indskriften, hvis fire øverste Linjer er forfattet af Købmand Hans Chr. Petersen, lyder:

BEFRIET FRA HALVTREDS
AARS MEN
VI DANSKE REJSTE
DENNE STEN.
FOR FRIHED, FRED OG RET
- EN TOLK!
GUD SIGNE DANMARKS
LAND OG FOLK!

ALTID DET DAGES DOG PAA NY,
HVOR HJERTERNE MORGEN VENDE.

Paa venstre Side:

1864 - 1920.

Paa højre Side:

MINDET REJST AF DANSKE
MÆND OG KVINDER I BOVRUP
1930.

Graasten-Stenen

staar paa den store Vejtrekant, hvor Felsted-Vejen støder til Sønderborg—Krusaa Landevej. Stenen, hvis Indskrift er forfattet

af Dr. med. H a n s S t o r m, Graasten, staar flankeret af tre Birketræer.

15. Juni 1920.
TROSKAB BANDT
VILJE VANDT.

Paa Bagsiden:

REJST
DEN 15. JUNI 1930.

Samme Dato og Aarstal, som staar paa Stenens Bagside, fandt Afsløringen Sted.

Rinkenæs-Stenen

afsløredes 15. Juni 1926, hvor den gamle danske Forkæmper Skipper J e s A s m u s s e n, der ogsaa har bestemt Stenens Indskrift, holdt en smuk og mandig Afsløringstale.

GENFORENINGEN
1920.

VI ER DANSKE
OG VIL VEDBLIVE
AT VÆRE DANSKE.

Krusaa-Stenen.

For Kongemødet med de danske Sydslesvigere, der vil mindes i vor Historie, saa længe dansk Tungemaal tales, er der af Godsejer J. W. H a n s e n, Krusaagaard, og Direktør B l u m e, Nørre Smedeby Skærvefabrik, rejst en Mindesten paa selve Mødestedet ved Vejkrydset. Paa Forsiden er indhugget:

HER MØDTE
CHRISTIAN X
DE DANSKE SYD FRA
DEN 12. 7. 1920.
I SKAL IKKE BLIVE GLEMT!

Den nederste Linje er Statsminister Neergaards løfterige Ord paa Dybbøl, som Kongen ved sit Møde med Sydslesvigerne Dagen efter bekræftede.

Søndag den 8. April 1923 afsløredes Mindestenen, der tre Aar efter, paa Initiativ af De samv. sønderjydske Foreninger i Ribe Amt og med økonomisk Støtte af Grosserer P. Mich a e l s e n, Lunderskov, blev flyttet op paa Bakkeskraaningen ved Vejkrydsets modsatte Hjørne, da en skæmmende og for Mindestenen vandaliserende Cementstensbygning var blevet opført umiddelbart bag denne, hvorfor Flytningen foretoges. Den var tilendebragt 10. Oktober 1926, paa hvilken Dag Indvielsen af den nye, smukke Mindeplads fandt Sted i Overværelse af en repræsentativ Forsamling.

S Ø N D E R B O R G A M T :

Sønderborg-Stenen,

der er rejst paa venstre Side af Indgangen til Sønderborg Slotsplads, blev afsløret 15. Juni 1930 som en højtidelig Indledning til de store Festligheder paa Dybbøl, Tiaarsdagen for Genforeningen. Paa Stenens Forside, der i øverste venstre Hjørne er smykket med det danske Vaabenskjold, er indmejslet med Majuskelskrift:

GENFORENINGEN

15. Juni 1920.

VI ER DANSKE

OG VI VIL VEDBLIVE AT VÆRE DANSKE.

Paa Bagsiden:

REJST I TAKNEMMELIGHED

PAA TIAARSDAGEN FOR GENFORENINGEN.

Augustenborg-Stenen

afsløredes 11. Juni 1925. Den er rejst i det lille Anlæg Lille-Skov, og Stenens eneste Udsmykning er Indskriften:

GENFORENINGEN

1920.

Nordborg-Stenen

blev Juleaftensdag 1927 hentet fra Pøl Strand og opstillet paa Nordborg Sparekasses Grund med en af Rentier Nic. F r e d e r i k s e n, Brandsbøl, foreslaaet Indskrift:

Sønderborg

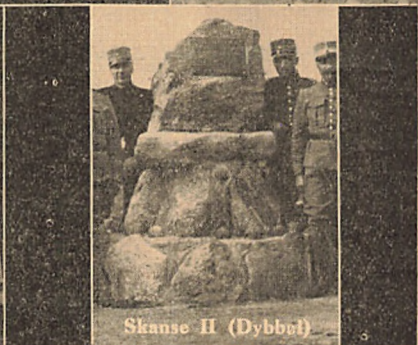
Augustenborg

Nordborg

Kongeskansen (Dybbøl)

Skanse II (Dybbøl)

Flågmasten (Dybbøl)

Røgebøl

TIL MINDE OM
GENFORENINGEN
MED MODERLANDET
1920.
STENEN STAAR
OG SLÆGTER MELDE:
MAGT EJ MER
FOR RET SKAL GÆLDE.

Paa Bagsiden:

SANGFORENINGEN OG DANSKE BEBOERE
LOD STENEN REJSE.
9. Juli 1928 afholdtes en stor Afsløringsfest.

Dybbøls-Genforeningsminder.

Naar det Bjerg ved Alssund
nu er Danmarks paany,
lad de Danske saa værne derom,
lad det staa dér og vidne
ved Sønderborg By
om den Time, der endelig kom.
K a i H o f f m a n n.

Mindetavlen i Kongeskansen.

Paa Initiativ af 85 danske Mænd og Kvinder foretoges i 1922 en Lands-»Krone-Indsamling«, der indbragte 222,000 Kr., og for dette Beløb erhvervedes hele det egentlige Skanseareal paa Dybbøl Banke; (indtil videre dog ikke Skanse X, der endnu er i tysk Privateje). Og paa det Sted i den saakaldte Kongeskanse, hvor Hans Majestæt Kong Christian X. opholdt sig under Genforeningsfesten den 11. Juli 1920, er der i Skraaningen indsat en Mindetavle. Tavlen, der er af Sandsten, er udført af Billedhugger O l r i k efter Tegning af Arkitekt B r u m m e r, og har følgende Indskrift:

GENFORENINGEN TIL MINDE BLEV
DYBBØL SKANSER
ERHVERVET VED EN LANDSINDSAMLING OG I AARET
1924, DEN 18. APRIL, OVERDRAGET TIL DEN DANSKE STAT
SOM
NATIONALPARK.

DENNE STEN STAAR I KONGESKANSEN, HVOR
KONG CHRISTIAN DEN TIENDE
I AARET 1920, DEN 11. JULI, MODTOG DE TROFASTE DAN-
SKE, DER VENDTE TILBAGE TIL
FÆDRELANDET.

Den højtidelige Overdragelse af Dybbøl Skanser og Afslørin-
gen af Mindetavlen skete den 11. Juli 1924 — Fireaarsdagen for
hin lykkelige Dag, vort Slægtled aldrig kan glemme, da Dansk
mødte Dansk paa Dybbøl Banke for ikke atter at skilles
Statsminister Stauning overtog paa Regeringens og Folkets
Vegne Dybbøl Skanser, der nu i al Fremtid vil henligge som et
fredet, nationalt Minde, — det dyreste, vi ejer!

Stenen i Skanse II.

Paa Grund af Skanse II's Beliggenhed midt paa Dybbøl-
bjergs Bakkeskraaning overfor Tyskernes Gammelmarksbatteri
paa Højderne til Venstre for Broager Kirke, hvis Dobbelttaarn
var Tyskernes bedste Udsigtspost, og dels fordi to af dens Artil-
lerikommandører, Løjtnanterne A n k e r og C a s t e n s c h i o l d,
begge udmærkede sig ved usædvanligt Mod, sjælden Evne til at
opmuntre deres Mandskab og stor Dygtighed i virkningsfuld Be-
nyttelse af de netop her anbragte Riffelkanoner, fik Skanse II
baade under Belejringen i 1864 og sidenhen i Folkebevidstheden
sin særegne Berømmelse og Hædersplads. Sønderjysk Kom-
mando, I Bataillons Befalingsmænd og Menige, lod derfor i
Genforeningsaaret rejse en Mindesten overfor Blokhusefundamen-
tet i Skanse II med Indskriften:

TIL MINDE OM
DE HELTEMODIGE FORSVARERE AF
SKANSE II UNDER KAMPENE I 1864.

REJST VED GENFORENINGEN 1920
AF SØNDERJYDSK KOMMANDO.

Arbejdet fuldførtes i Sommeren 1920, hvorefter der afholdtes
en Parade ved Mindesmærket, som dermed betragtedes afsløret.

Flagmasten paa Dybbøl.

Paa en Bakkeskraaning lige overfor Dybbøl Mølle staar Gen-
forenings-Flagmasten, rejst af de danske Soldaterforeninger.
Splitflaget er en Gave fra Dansk-Amerikanere. Flagmasten er

omgivet af en Stenring, i hvilken tre Bautasten rager op, der paa Forsiden bærer Indskriften:

DANSKE SOLDATERFORENINGER REJSTE
DETTE MINDE TIL ÆRE FOR DEM,
DER STRED FOR VORT FÆDRELAND.

REJST VED GENFORENINGEN I KONG
CHRISTIANs X's 9. REGERINGSAAR 1920.

MEN END ER DER SANG I SKOVEN,
HØJT BØLGER DET RØDE FLAG.
END ER DER EN GUD FOR OVEN,
DER RAADER FOR DANMARKS SAG.

Det store Splitflag hejstes første Gang den 11. Juli 1920 i det Øjeblik, Kong Christian X betraadte Dybbøl Banke. Omkring Flagmasten er yderligere anbragt fire gamle Kanoner.

Ragebøl-Stenen

er en saakaldt Skuresten eller Vandreblok, som blev opgravet ved Anlæggelsen af den nye Sønderborg-Aabenraa Landevej, og paa Initiativ af Lærer Stokholm rejst som Genforeningssten. Lærer M. Stokholm forfattede og indhuggede personligt Indskriften.

MINDE
OM
GENFORENINGEN
10. 2 — 15. 6 — 19. 10.
1920.
OG DE TROEDE AT HJERTEBAAND
KAN BRISTE.

Mod Nordvest:

SKURET I GRY
UNDER GEFIONS PLOV,
FURET PAA NY
UNDER GIDEONS LOV.
KOMMER AF FJÆLD
I DET HØJE NORD
STAAR JEG TIL KVÆLD
HER PAA ODELSJORD.

M. S.

Mod Sydøst:

REJST
1924.
AF BEBOERNE.

Julesøndag, 21. December 1924 afsløredes Mindestenen.

Ullerup-Stenen,

der rejstes paa Initiativ af Joh. A n d r e s e n, Ullerup, afsløredes 1. Juli 1927. Mindesmærket, der rejstes paa Kirkepladsen, bestaar af to Natursten, i hvilken den af Gaardejer Jes Solmer, Avnbøl, forfattede Indskrift indmejsledes.

Øverste Sten:

DENNE STEN
REJSTES AF DANSKE MÆND OG KVINDER,
SOM VED EN FRI AFSTEMNING
1920
STEMTE SIG HJEM TIL DERES
FÆDRELAND.

Nederste Sten:

I TAVSHED JEG TALER FRA SLÆGT TIL SLÆGT,
GAA ALDRIG I DVALE, ØV SANDHED OG RET.

„Hvidehus“-Stenen.

Til Minde om Kongens Ridt over Grænsen og om Dagen, da Danmark ved sin Konge tog det omstridte Land i Besiddelse igen, er der som tidligere nævnt rejst fire officielle Mindesten; men ogsaa en privat rejst Sten minder om Kongefærdens i 1920, idet Gaardejer Peder Moos, »Hvidehus«, Nybøl, i sin Have har rejst en Sten med Indskriften:

KONG
CHRISTIAN X
BESØGTE
PEDER OG
MAGDALENE
MOOS
13. JULI 1920.

Paa Bagsiden:

GENFOFRENINGS-
AARET.

Ved en lille Højtidelighed indviedes Mindestenen i Efter-
sommeren 1920.

Broager-Stenen

er rejst af de danske Foreninger paa Broagerland. Mindesmær-
ket, der er formet som en Stendysse, afslørede 11. Juli 1930.

Paa Overliggerens Nordside staar:

HID JEG KOM FRA SKELLE STRAND,
AT VIDNE OM VOR HJEMKOMST
SOM DEL AF DANMARKS LAND.

Paa den sydlige Bæresten:

10. FEBRUAR
15. JUNI
1920.

Paa Sokkelens Sydside:

MED AL VOR ATTRAA I DAG I EJE
STAAR NU VOR FREMTID I LYKKENS TEGN.
VID DET, HVER VANDRER PAA DISSE VEJE,
OG SENE SLÆGTER PAA DENNE EGN,
OG LYT, DET NYNNER OM VIG OG VANG:
DER BLEV DOG SEJR AF SUK OG SANG.

Paa Sokkelens Nordside:

REJST 1930.

Verset, der er indhugget paa Sokkelens Sydside, skyldes
den alsiske Digter Martin N. Hansen.

Egersund-Stenen

staar midt i Byen i et lille, men smukt Anlæg og foran en høj
Flagstang, hvortil Danmarks-Samfundet har skænket Flaget.
Afsløringen skete 15. Juni 1930. Indskriften, der er bestemt af
Købmand Chr. Blomgreen, er indhugget i Stenen paa ud-
hugget Bund med ophøjet Majuskelskrift, og den øverste Linje
i en Halvcirkel:

Ullerup

Hvidehus (Nybøl)

Broager

Egernsund

Majbøl

Kajmøns

Lysabild

Skovby

Mommark

GENFORENINGSSTEN.

VI KÆMPED FOR VOR RET,
OG RETFÆRDIGHEDEN SEJREDE
MED GENFORENINGEN 1920.

REJST I TAKNEMMELIGHED
PAA 10-AARSDAGEN 1930.

Majbøl-Stenen

er rejst paa Initiativ af Snedker Chr. Iversen, der anvendte næsten to Aar af sin Fritid paa Tilhugningen og Udsmykningen. Først udhuggede Iversen et stort kronet C — Kongens kronede Navnetræk — i hvilken indhuggedes:

GENFORENINGEN
1920.
MAJBØL BY
REJSTE
DETTE MINDE.

Og paa Mindestenens Underligger:

ALT, HVAD FÆDRENE HAR KÆMPET,
MØDRENE HAR GRÆDT,
HAR DEN HERRE STILLE LÆMPET,
SAA VI VANDT VOR RET.

Grundlovsdagen 1930 afsløredes Mindestenen af Amtmand
L u n d b y e, Sønderborg.

Kajnæs-Stenen,

se Sprogforeningens Almanak for 1923.

Lysabild-Stenen

blev 23. April 1930 slæbt fra Stranden ved Drejet til Lysabild Kirkeplads. Det var en Begivenhed, som ingen af de Mænd, Kvinder og Børn, der Skulder ved Skulder og med Dannebrog i Spidsen og under Sang og Hurraraab slæbte den 10,000 kg tunge Mindesten til dens fremtidige Plads, nogensinde vil glemme. Da Toget var synligt fra Byen, begynde Kirkeklokkerne at ringe. Højskolelærer Godfred Hansen, Dannebod Højskole, forfattede Indskriften:

GENFORENINGEN

1920.

STENEN STAAR, HVOR TRO OG TAAL

VANDT VOR RET OG MODERSMAAL.

BEBOERNE I LYSABILD SOGN REJSTE STENEN

1930.

Ved Afsløringen, 5. Juni 1930, oplæstes et Dokument, der indsvøbt i Kalveskind og indlagt i en Blykapsel indmuredes i Stenens Sokkel.

Skovby-Stenen

afsløredes Søndag den 1. Juli 1930. Den høje, smukke Mindesten har følgende Indskrift, bestemt af Udvalget, der forestod Rejsningen:

DANSKE I SKOVBY

REJSTE STENEN

TIL MINDE OM

GENFORENINGEN

1920.

Mommark-Stenen

har faaet en velvalgt Plads ved Indkørslen til Mommark Færgetro og ud til den alfare Vej ved Udgangspunktet for den ved Genforeningen oprettede Trafikforbindelse mellem Moderlandet og den genforenede Landsdel. Mindestenen, der er rejst af Aktieselskabet Mommark Færge, har som Indskrift og Udsmykning paa den ene Side Sønderjyllands to Løver og Aarstallet: 1864; og paa den anden Side Danmarks tre Løver og Aarstallet: 1920, udført af Billedhuggeren Thomas J. Skovgaard. Afsløringen foretoges 6. August 1923 af H. P. Hanssen.

Tandslet-Stenen,

der afsløredes 14. Juni 1930, er rejst lige over for Kirken, midt i Byen. Indskriften er forfattet af den alsiske Hjemstavnsdiger Martin N. Hansen.

1920.

VOR TRO HAR SEJRET, SOM DET FORJÆTTES,

DA VORT VI VÆRGED' MED ILD OG ID.

DET STYRKE SLÆGTEN I DAGENS STRID,
TIL STEN FORVITRER OG SKRIFTEN SLETTES.

Asserballe-Stenen

er rejst, hvor den tidligere Bysmedie Iaa, som bl. a. Herman Bang har omtalt i en af sine Bøger. Indskriften er:

JEG VIDNER FOR KÖMMENDE SLÆGTER,
HVAD TROSKAB OG KÆRLIGHED MAGTER.

Lørdag den 14. Juni 1930 afsløredes Mindesmærket, men det meste Arbejde var igen. Træer skulde ryddes. Jorden, der var uren og ujævn, renses, planeres og graves. Og der skulde hegnes og plantes. Fhv. Smed Jørgen Hansen, gamle Jørgen Smed, kom han kaldes, paatog sig alt dette, og fik i Løbet af godt et Aar et smukt, indhegnet Anlæg ud af den før saa uryddelige Plads. Det var et imponerende Arbejde, men stolt er han ogsaa den Gamle, naar han paa de nationale Festsdage hejser Dannebrog paa den høje Flagstang bag Mindestenen.

Ketting-Stenen

afsløredes Fredag Aften, den 11. Juli 1930. Paa Forsiden er indhugget Kongens kronede Navnetræk og derunder:

GENFORENINGEN
1920.

Paa Bagsiden:

FØR LAA JEG VED STRANDEN, NU HER JEG STAAR
OG VIDNER FOR DANMARK I TUSIND AAR.
REJST AF SOGNETS BEBOERE
1930.

De to Verslinjer paa Bagsiden skyldes Lærer L e t h, Ketting.

Notmark-Stenen,

der er rejst ved Indgangen til Kirkegaarden, afsløredes 15. Juni 1930. Den med Majuskelskrift indmejslede Indskrift skyldes Højskolelærer Godfred Hansen, Danebod Højskole.

GENFORENINGEN
1920.

Tandløst

Asserballe

Ketting

Nørmark

Danebod

Fynshav

Guderup

Svendstrup

Stevning

STENEN STAAR I DANEVANG,
TALER TAVS OM SAGAS GANG.

BEBOERNE I NOTMARK SOGN
SATTE DENNE STEN.

Danebod Højskoles Sten

er en tidligere Grænsesten, der uden egentlig Afsløring opstilledes i Eftersommeren 1920 af Aktieselskabet Danebod Højskole. Stenen staar ud til Landevejen, og den kendte Indskrift: Kr. Pr. og Kr. Dm. samt Stenens Nummer er forblevet urørt, men paa de to modstaaende Sider er indhugget følgende Indskrift:

VI
FLYTTED
STENEN
10. 2. 1920.

Og paa den modsatte Side:

LEDET
HÆNGER VI,
GUD VANGEN HYRE.

Fynshav-Stenen

staar ud for Danebod Højskole i et lille Anlæg, om hvilken tre Veje krydser, saa Stenen staar i alleregentligste Forstand ved den alfare Vej. Fru Sognefoged Kathrine Eriksen, Almsted, har forfattet Indskriften:

1864
1920
STENEN STAA I TUSIND AAR,
TAL OM FÆDRES TRANGE KAAR
OG DEN STORE
SEJER.

NOTMARK SOGNS BEBOERE
REJSTE STENEN
1930.

11. Juli 1930 afsløredes Mindestenen.

Guderup-Stenen,

se Sprogforeningens Almanak for 1923.

Svenstrup-Stenen

blev i Triumftog kørt fra Findestedet i Statsskoven til Opstillingspladsen ved Forsamlingshuset, hvor der efter Forslag af Gaardejer J. Skov, Himmarnk, indhuggedes:

TIL MINDE OM
GENFORENINGEN
1920.

VI ER DANSKE, OG VI VIL VEDBLIVE AT VÆRE DANSKE.

Grundlovsdagen 1930 afholdtes en stor Afslørigsfest.

Stevning-Stenen,

Hagenbjerg-Stenen og

Lavensby-Stenen,

se Sprogforeningens Almanak for 1923.

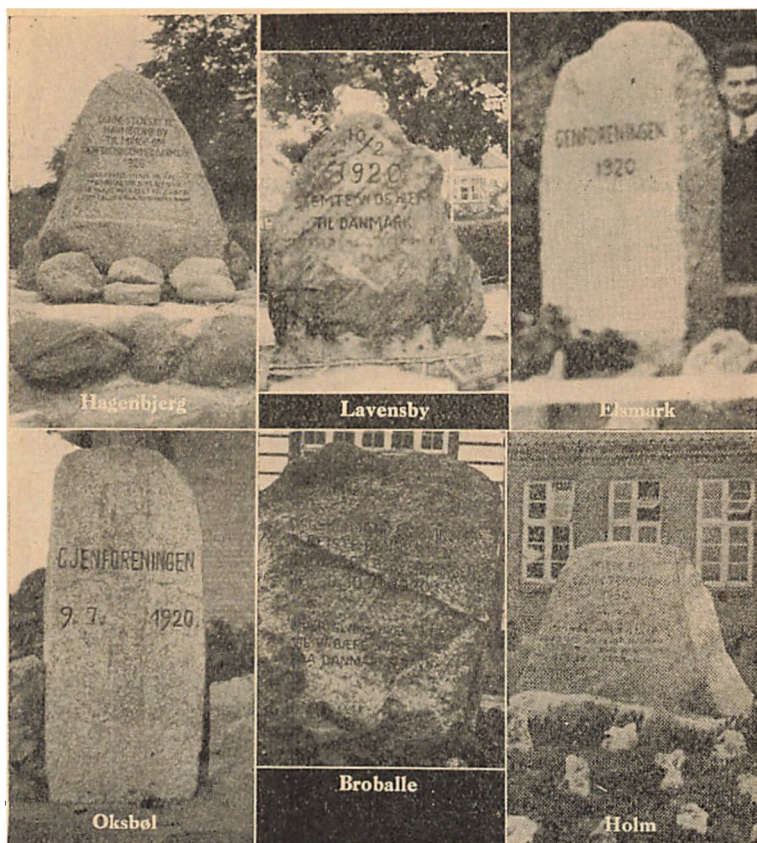
Elsmark-Stenen

er rejst paa en lille indhegnet Trekant midt i Byen, den tidligere Bystævneplads, der er beplantet med 56 røde og hvide Roser, — een for hvert af Udlændighedsaarene, — samt to Birke-træer ved Indgangslaagen. Byens Ældste, den 88-aarige Veteran Peter Thomsen, afslørede Mindestenen Søndag den 15. Juni 1930. Indskriften er:

GENFORENINGEN
1920.

Oksbøl-Stenen

er en korsmærket Gravsten fra romansk Tid, der oprindeligt havde siddet i Kirkemuren, men senere henstillet i Vaabenhuset. Den rejstes Dagen før Genforeningen i 1920 af samtlige danske Mænd i Byen. Indskriften melder ganske kort om Dagen, der forestod:

GENFORENINGEN

9. 7. 1920.

Mindestenen afsløredes paa selve Genforeningsdagen efter en Fest- og Takkegudstjeneste i Kirken.

Broballe-Stenen

staar ud for Andelsmejeriet; dens plane Forside har Indskriften:

DANSKE MÆND OG KVINDER
REJSTE DENNE STEN
TIL MINDE OM GENFORENINGEN
D. 10. 6. 1920.
HVER GLANS, HVER PLET
VIL JEG BÆRE, SOM FALDER
PAA DANMARKS NAVN.

Onsdag den 7. December 1927 afsløredes Stenen af Redaktør
Andreas Gra u, Sønderborg.

Holm-Stenen

afsløredes 15. Juni 1930. Den er rejst paa en beplantet Stenhøj
foran Skolen. Indskriften lyder:

MINDE OM
GENFORENINGEN
1920.

DOG MAA VI ALDRIG GLEMME,
AT HER VI HØRER HJEMME,
OG LIVETS DAAD DU SKYLDER
DIT FOLK OG DIT FÆDRELAND.

Verslinjerne er de fire sidste af Holger Begtrup's Sang: »Vort
Land er kun et lille Bid.«

ET JULEBARN

af Ludvig Hammer

Fuldmægtig i Ministeriet Verner Falkenbergs Øjne straaledede ved Udsigten til en sjælden dejlig Juleferie. Hans to Brødre havde ligget syge, da Faderen døde, saa de kom ikke med til Jordefærden, og nu havde hans lille Hustru fundet paa, at alle tre Brødre skulde holde Jul sammen i det gamle Hjem og tage Afsked med det, inden det til Vaaren skulde under Hammeren.

»Hvad synes Du om Planen, Verner?« spurgte hun.

»Storartet, lille Helga!«

Hendes Mand, den yngste af de tre Falkenberger, var altid begejstret for sin lille Kones Idéer, dem hun havde Ro til at fostre i sin Ensomhed derhjemme.

»Børnene skal med! Vi har ikke været samlet alle sammen i flere Aar, og mine gode Svigersker maa tage en Pige med hver!«

»Vi skal altsaa blive der nogle Dage, mener Du?«

»Ja, jeg synes, vi alle skal mødes derude et Par Dage før Juleaften og blive sammen, til Du atter skal begynde i Ministeriet.«

Der var endnu en Maaned til Jul. Fru Helga skrev straks til Svigerinderne, Fru Poulina i Amtsforvalterboligen i Vendsyssel og Fru Valborg i Lægeboligen i Sønderjylland. Fra begge Familier kom der omgaaende Svar med Tak for den glimrende Idé. Fru Valborg tilføjede i Parentes, at siden hendes Mand under Indtogsdagene rykkede ned til sin ny Praksis, havde han jo kun været at formaa

til at unde sig en enkelt Dags Ferie; men saa snart Helgas Brev var kommen, havde han straks averteret efter en Vikar for to Uger.

Et Par Dage før de øvrige skulde komme, rejste Fru Helga med sin Pige ud til Store Vadum. En Kuffert med Sølvtøj var hendes eneste Ekstra-Bagage; alt hvad de ellers skulde bruge, fandtes i de fyldte Skabe og Skuffer i Landinspektørboligen, der siden gamle Falkenbergs Død i Oktober havde staaet stænget. Ringer-Larsine i Hytten nærmest havde Tilsyn med Huset og skulde lukke op for mulige Købere; hende fik Fru Helga til Hjælp med at fyre op alle Vegne, lufte ud, skrubbe oppe og nede, faa Sengetøjet dampet af, Linned og Dækketøj fundet frem. Der var nok at tage af; thi Brødrene vilde helst have det hele solgt sammen med Huset; de ejede selv smukke Hjem alle tre, havde blot udtaget sig enkelte Ting med Affektionsværdi; det øvrige havde ingen større Interesse, og i disse boligknappe Tider haabede de mod Foraaret at finde en Køber til Huset og det hele.

Allerede den en og tyvende December ankom alle de øvrige.

Brødrene havde længtes lige stærkt efter dette Stævne, og der var over dem en bevæget, næsten højtidelig Stemning, lige fra de traadte over Barndomshjemmets Tærskel. I dette rummelige gamle Landhus havde de haft en Barndom og Ungdom saa ubekymret og herlig som maaske faa andre Børn; ved Moderens Død for to Aar siden fik Hjemmet sit første Grundskud, ved Faderens Bortgang i Efteraaret det sidste. Nu skred de ind her med den Følelse ved hvert Skridt at vække alt det, der allerede var slumret ind, og for en kort Stund mane Liv i Hjemmet paany.

Næsten uden Ord gik Brødrene rundt i de tre Stuer nede; standsede den ene, standsede ogsaa de to andre; Minde efter Minde brød ind over dem. Hovederne sænkede

sig; fra Brystet listede sagte Suk — og tavse vandrede de videre. Uden Aftale tren de derpaa ud i Forstuen og videre op ad Trappen; ogsaa i Rummene ovenpaa maatte de gøre en Runde og have alt deroppefra manet frem i deres Hu paany. Til de to Gæsteværelser og Pigeværelset aabnede de blot Dørene; men i Forældrenes Soveværelse i Frontespicen ud mod Vejen tren de helt ind, med Fjed saa lydløse som var det en Helligdom, de traadte over Tærskelen til: i dette store lyse Rum var begge de trofaste Hjerters Slag standset, og de tre Sønnner bøjede Hovederne i Ærefrygt for de retskafne Levnedsløb, her var rundet til Ende. — —

Og saa havde de kun »Reden« tilbage, deres rummelige Barndomsværelse i den østre Gavl. Navnet stod endnu paa Døren, som Halfdan, den ældste af dem, havde malet det. »Falkeungerne« havde Folk kaldt de tre Brødre; og saa havde de fundet, at »Reden« var et godt Navn for deres Bo. — Som efter stiltiende Aftale havde de gemt dette Værelse til sidst. Nu traadte de med bankende Hjerter og glødende Øjne derind og lod ilsomt Blikket løbe rundt, begærlige efter at faa hver eneste Enkelthed med. Langs Væggene stod endnu deres Barnesenge, der — udtrukne i hele deres Længde — havde været store nok til at huse dem, ogsaa da de blev voksne. De naive Billeder hang stadig over hvers Leje, og paa Bagvæggen stod deres hjemmelavede Reol endnu med de fleste, slidte Skolebøger paa hvers Hylde — — ak ja — herinde havde de hvæset mod hverandre som rigtige Falkeunger, men tiest i Fred søgt Luning sammen; og i en varm Følelse af, hvad denne »Rede« havde betydet for dem, greb de uvilkaarlig hinandens Hænder, sluttede Kreds om Barnestregene, Barnesorger og Barnelykke, mens hede Taarer trillede ned over deres Kinder! — — Falkenbergerne havde ellers ikke let til Graaden; men Mindets varme Luer bragte pludselig en

skjult Kilde i deres Bryst til at flyde, saa Draabe efter Draabe løb ud over dens Rand.

Om Aftenen sad de alle samlede om det ovale Bord i Dagligstuen. Lavmælet faldt Ordene mellem Brødre og Svigerinder. Forældrenes gode Aand var til Huse hos dem, og selv til Børnene forplantede den milde Alvor sig. Fru Valborg og hendes Læge sad med deres lyslokkede fire Aars Purk mellem sig. Amtsforvalteren havde sin kække Dreng og hans Poulina deres store Pige paa Skødet; hvert Øjeblik gled Forældrenes Hænder kærtegnende op om Børnernes Skuldre og Kind for til sidst at falde til Hvile paa deres Hoved. Fru Helga sad tavs og fulgte disse Hænders stille Manen; hun fandt ligesom et Symbol i denne Haandspaalæggelse, som bad Forældrene til, at den stærke Samdrægtighed fra dette Hjem maatte blive overført paa dets Arvtagere! Fru Helgas Hoved faldt paa Hæld, mens hun tænkte paa, med hvilken Fryd de tre Brødre i Dag var vendt tilbage til dette gamle Hjem, med hvilken Ærefrygt de nu for sidste Gang dvælede inden for dets Rammer! Hvordan var de mon vendt hjem, da de endnu var unge, Stormet mod Hjemmet havde de, og alle Stuer tonede af Jubel, saa snart de var vel inden Døre.

Ak! — til hende og Verner skulde aldrig noget Barn vende hjem, bævende af Længsel, med taaredugget Blik favne dem og hilse Hjemmet med et frydefuldt Goddag.

Fru Helgas Øjne duggedes af det aargamle Savn; men værre endnu blev det, da hun lidt senere fulgte Svigerinderne op for at lægge de Smaa til Sengs, og de to Mødre bagefter ude paa Gangen begyndte at tale om deres Børn.

»Ved I, hvad Gukka spurgte om forleden?« sagde Fru Valborg. »Er det vel sandt, Vorherre kan gøre alting, for saa vil jeg bede ham give mig en lille Søster at lege med ligesom Fætter Ole har.«

»Ja, hvorfor skal Gustav ogsaa være alene?« spurgte Fru Poulina.

»Aah — jeg ved næsten ikke, om vi vil have flere. Tiderne bliver jo sværere og sværere for de Unge, og desuden er der saa tidt Ufred mellem Søkende.«

»Det er der da aldrig mellem Ole og Birthe. Nu skal jeg fortælle Dig et Par Eksempler paa, hvor søde de er mod hinanden«. Og snart havde Svingerinderne fuldstændig glemt, at Helga stod hos. De to Mødrehjarter mødtes og fortabte sig i en Lykke, hun var fuldstændig udenfor; de mærkede ikke engang, at hun stille listede af.

Inde fra sit og Verners Soveværelse kan hun høre dem passiare endnu en halv Time. Saa kommer Brødrene op; de to Fædre gaar hen i »Reden«, hvor alle tre Børn sover, og deres Hustruer følger med. Fru Helga ved, at Amtsforvalterparret staar tavse en Stund Haand i Haand ved hvert af deres Børns Senge, signende dem til Natten med deres Blik og Tanker, som hun saa det, da hun i Fjor Sommer besøgte dem. — Og Lægeparret gør vel det samme; de tre Brødre ligner hverandre saa meget, at de over for Livets alvorlige Situationer sikkert vi forholde sig ens.

Fru Helga putter sig tavs ind til sin Mand; hun maa kæmpe med Graaden, at han ikke skal mærke, hvor det aargamle Savn er brudt op i hende med en Vælde som aldrig før.

Der kom et Par stille, solklare Dage uden Frost. De tre Børn legede i den gamle Have, men maatte hvert Øjeblik ind at berette Forældrene noget, og Fru Helga fornåm med sviende Stik den varme Livsstrøm mellem Forældre og Børn, en Strøm der fossede frem, blot de saa hverandre. — »Ak, hvor er jeg fattig!« — sukkede hun.

Der var ingen Stadighed over Børnenes Leg ude; atter og atter listede de ind med nyfigne Øjne for at snuse lidt af Julens Atmosfære: Kagerne, der bliver bagt, Appelsiner og

Godter, Gaasen, der fyldes, Vinflaskerne paa Hylden i Spi-sestuen, de mystiske Pakker, der ligger skjult alle Vegne. Og nu kommer Ringer-Larsines Mand med Træet, og Børnene staar i tavs Andagt foran det som en Helligdom, mellem hvis glinsende Grene alle Julens Løndommer ruger.

Denne Aften tog Fru Helga sin lille Gudsøn »Gukka« paa sit Skød og holdt ham fast en Stund ved Trallen, Spøg og Historier; men til sidst skød han sig uden et Ord ned fra hendes Knæ, kravlede op hos Moderen og puttede sig stille ind ved hendes Bryst, søgte træet til den, der mere end andre gav Tryghed og Hvile.

Næste Dag var Fru Helga tavs. »Har Du det ikke godt, lille Helga?« spurgte hendes Mand et Par Gange. »Jo Tak!« svarede hun med et mildt Øjekast. Men hun var saa uheldig til Mode, at hun havde svært ved at skjule det. Uaf-ladelig gik hun og gentog det Spørgsmaal hun saa ofte før havde stillet sig:

»Hvorfor er jeg ikke værdig til at faa et Barn?« — Hvorfor dog — —?»

Hvor ofte er hun ikke — som Hannah — gaaet til den Almægtige med de hedeste Bønner. Hvor dyre Løfter har hun ikke givet, om den Lykke maatte times hende! — Men efter seks Aars Ægteskab har hun omsider opgivet alt Haab.

»Enhver faar den Part af Livets Lykke, han selv griber!« havde hun forleden læst i en Bog. Vel! Hendes Time til at gribe skulde være inde nu!

Fru Helga gik tavs og grundede den hele Dag. Flere Gange opholdt hun sig længe paa sit og Vernes Soveværelse, og stadig fastere og fastere omklamrede hun sit Forsæt. Hun gik tidligt til Ro, foregav Træthed; hun vidste, at hendes Mand snart vilde komme efter: naar Verner Falkenberg ikke var i sit Ministerium, holdt han ikke af ret længe ad Gangen at være skilt fra sin lille Kone.

»Hvad er der saa?« spurgte han ømt, da han var kommen til Sengs og rakte over efter hendes Haand.

Hun skød sig over til ham, puttede Hovedet ind mod hans Skuldre og sagde:

»Der er det, Verner, at jeg kunde skribe af Lykke over, at jeg fik den Idé, at vi alle skulde samles og holde Jul herude.«

»Af Lykke — —? Jamen — jeg troede Du havde været trykket af noget hele Dagen?«

»Det har jeg ogsaa; for jeg har aldrig følt vor Fattigdom saa tydeligt som i disse to Dage. Men jeg er pludselig bleven saa glad, min Ven, for hvilken Dag vi vil, kan vi blive lige saa rige som Dine Brødre — næsten da!«

»Mine Brødre — —?«

»Ja, lille Verner«. Og hans Hustru kom nu frem med det hun saa ofte før havde tænkt paa, men atter skudt fra sig: at de skulde tage et lille Barn til sig. — Hun talte med varm Inderlighed, græd ikke, behøvede ikke at fælde flere Taarer for det Savn, hun var vis paa nu at faa stillet.

Hendes Mand samtykkede da ogsaa villig; han selv savnede egentlig ikke Børn, men naar hans elskede lille Hustru led saa stærkt under Savnet, var det Synd at modsætte sig hendes Ønske.

»Men hvilken Dag, vi vil, kan vi vel ikke blive lige saa rige som mine Brødre«, smilede han.

»Jo! vi kan! Jeg har set de Aviser igennem, vi havde med herud, og fundet, hvad jeg søgte.« Hun sprang op, tændte Lampen og læste: »Ulykkelig ung Pige beder gode Mennesker give hendes lille, udøbte 1¼ Aar gamle Dreng et Hjem. Oplysn. faas Kiosken, Slotsgade 94«. — Om han ikke syntes, hun skulde tage til København i Morgen med første Tog, Selv om det var Juleaftens Dag. — Maaske hun da, inden det blev mørkt, kunde være tilbage med en Søn til

dem! — Fru Helga var betaget af det Ønske, at det gamle Hjem ligesom skulde indvie ham til at høre Slægten til.

Og hun var vis paa, Rejsen skulde lykkes!

Til sine Brødre og Svigerinder maatte hendes Mand kun sige, at hun var taget ind for at hente en Julegave.

Fru Helga var oppe halv seks næste Morgen, og Verner kom hurtigt i Tøjet og løb hen hos Naboen, som altid i gamle Dage kørte for Falkenbergs og nu havde Bil. Klokken syv var de paa Stationen, og Verner lovede at være der igen med Vognen til To-Toget.

Det var endnu næppe lyst, da Fru Helga naaede Hovedstaden. Uden at spille et Minut bilede hun ud til Kiosken og fik Adressen. »Bare nu en anden ikke kommer først!« sad hun og hviskede Gang paa Gang, til hun naaede Stedet.

I saa fattigt et Hus havde hun endnu aldrig været oppe i, lutter Et-Værelses Lejligheder med Køkkendøren som eneste Indgang ud til en smal Gang midt gennem Huset.

Ved hendes Banken kom Moder og Datter begge til og førte hende ind i Stuen, saa kummerlig fattig, men ren. I Vuggen, som hendes Blik straks søgte, laa en lille rødmosset Dreng, og Fru Helga havde ved første Øjekast set, at den unge Moder havde et nyt Barn i Vente.

De to fattige Kvinders Blik havde, lige fra Fru Helga fremførte sit Ærinde, boret sig som Sonder ind i hendes, ja helt ind til hendes Sjæls Lønkroge. Beroliget ved det Resultat de kom til, gik Moderen straks ind paa at afstaa Barnet, fraveg endog at faa at vide hvorhen i Verden det kom. Fru Helga vilde ikke dele Barnet med nogen: — helt og fuldt skulde det være hendes!

Saa iler hun ned og køber helt nyt Udstyr til Drengen og er en halv Time efter tilbage, fulgt af et Bud med to store Papæsker, hvori det foreløbig nødvendige.

»Behold De alt, hvad derer Deres, De vil jo nok faa Brug for det!« sagde hun til den fattige Pige og strøg hende kærligt ned over Kinden. »Og saa beder jeg Dem modtage denne Hundredkroneseddel til at holde Jul for! — Og saa vil jeg gerne have Lov til engang imellem at komme og høre hvordan det gaar Dem!« — Fru Helga følte sig i sin overstrømmende Lykke i en saadan Gæld til den stakkels Moder, at hun satte sig for at prøve paa at betale lidt af Renterne i alt Fald.

Den unge Pige havde vasket sin Dreng, mens hans ny Moder var borte; og nu hjalp de to Kvinder hinanden at klæde den lille Purk i hans ny Tøj, mens han straalende gnasked løs paa nogle Pleskener, Fru Helga havde købt.

Da han var klædt paa, knælede den fattige Pige pludselig ned og slog Armene om sit Barn, mens hun borede Hovedet ind mod dets Bryst, og en Stilhed saa højtidelig, at Fru Helga maatte kæmpe for at nedtvinge sit hede Aandedrag, gled ind i det lille Hjem. — Bad den ulykkelige Moder sit Barn om Tilgivelse, fordi hun var nødt til at støde det ud mellem Fremmede?

Bedstemoderen begyndte at græde; men ikke en Taare mildnede det fast sammenbidte Udtryk hos den unge Kvinde, da hun endelig rejste sig: »Bare ikke røbe, hvad der truer med at slide mit Hjerte itu!« sagde hendes bitre Blik.

En Dødsens Bleghed havde afløst Fru Helgas hede Opstemthed. Det var jo ligefrem et Barn er ov hun var ved at begaa; og hun skulde lige til at udbryde: Aah, nej — behold hellere Deres Barn!« — da hun kom til at se paa Drengen, der, befriet for Moderens Favntag, stolprede hen mod hende med udstrakte Arme, allerede ved at holde sig mest til hende for Pynten og Kagerne, hun havde givet ham. Da indsaa hun, at for Barnets Skyld havde hun Ret til at føre sin Beslutning igennem. Hun havde i

Overflod at give af, Moderen vilde sagtens altid have for lidt, saa lidt, at Drengen maaske kom til at lide Nød. — »Og heller ikke Kærlighed skal han komme til at savne!« lovede Fru Helga sig dyrt i denne Stund; hun vilde i det Stykke tage Konkurrencen op med hvilken som helst Moder!

Og nu maa jeg sige Dem inderlig Tak, fordi De betror mig Deres Barn!

Og hun beseglede dette Løfte ved at træde hen til den unge Pige, slaa Armene om hendes Hals, kysse hende ømt og sige: »Og nu maa jeg sige Dem inderlig Tak, fordi De betror mig Deres Barn! Min Mand og jeg skal love at skærme ham saa godt, vi kan, og gøre ham til et bravt Menneske, saa vidt det staar til os!«

Nu endelig løsnede Taarevældet sig hos den unge Moder og blev ved at strømme, da hun fulgte dem ned til Vognen, og mens hun nikkede stille, saa længe de var at se. — —

En saa frydefuld Juleaften havde Fru Helga aldrig oplevet! Da hun løftede sin lille Dreng op mod det straalende Træ og saa, hvor hans Øjne tindrede, læste hun Julens rene Symbol i dette Barneblik, al dens Mildhed, al den Ømhed, den udløser, al den Glæde, den tænder fra Vugge til Grav!

Og da hun om Aftenen lagde sig til Sengs med Barnet ved sin Side, rakte hun over og greb sin Mands Haand, idet hun med glædeskælvende Røst udbrød:

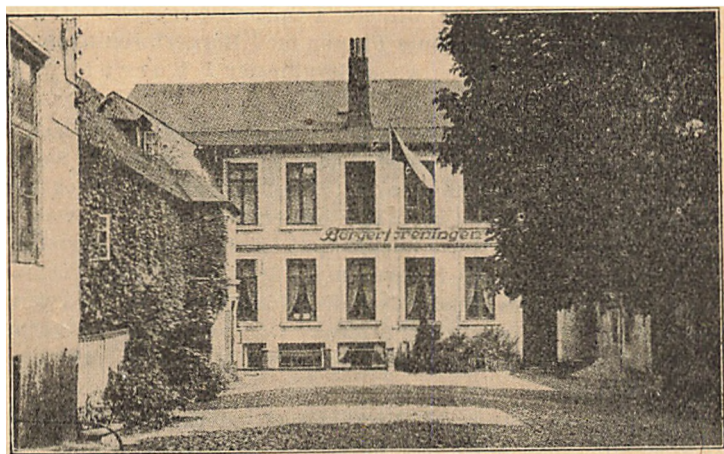
»Tak min egen Mand! — Aa, jeg er lykkeligere, end jeg kan sige Dig det. — Og — Verner — det skal ikke komme til at gaa ud over Dig!« Hun knugede fast hans Haand.

Han skød sin Arm ind under hendes Nakke, kyssede hende ømt og hviskede smilende:

»Nej, det ved jeg da nok, søde — Lille mor!«

„Borgerforeningen“ i Flensborg. Fra 100-Aars Jubilæet.

Borgerforeningens gamle Gaard.

De danske selskabelige Foreninger i de sønderjydske Købstæder bliver efterhaanden til Aars; det gælder de to sønderborgske (»Borgerforeningen« og »Enigheden«) saavel som »Frederiksklubben« i Aabenraa, der har kunnet fejre sin 75-Aarsdag, og »Harmonien« i Haderslev, der i Fjor understregede sin 85-aarige Tilværelse ved Udsendelse af et smukt Festskrift. Den ældste er dog »Borgerforeningen« i Flensborg, som den 12. Maj 1935 under festlige Former højtideligholdt sin 100-Aarsdag.

Ordet »Borgerforeningen« forbinder i Flensborg paa det inderligste Fortid og Nutid. Dens Navn klinger med overalt, hvor der er Tale om Flensborgs og Sønderjyllands Danskhed lige fra den nationale Vækkelse for Hundrede Aar siden. Men den er ingenlunde kun Udtryk for noget forbigangent. Indenfor de Rammer, der er skabt og stadig er Hjemsted for den gamle selskabelige Borgerforening, udfolder sig i vore Dage en væsentlig Del af det for Grænsesagen saa betydningsfulde dansk-kulturelle Virke.

I de første Aar, da de nationale Linjer endnu ikke traadte klart frem — i Almindelighed var Flensborgs Befolkning loyal mod det

gamle Fædreland — sad der gentagne Gange tysksindede Mænd i Borgerforeningens Ledelse. Blandt dem var, betegnende nok, den kendte slesvig-holstensk sindede Advokat og Borgmester J. Bremer, der i 1848 blev Minister i Oprørsregeringen. Han har ganske sikkert haft bestemte Planer med Borgerforeningen. Til hans Meningsfæller hørte ogsaa Borgmester J. Lorenzen, der var »ordførende Direktør« i 1841—42.

Men siden 1844 stod udelukkende danske Mænd i Spidsen for Borgerforeningen. Nævnes skal den ansete Købmand, Senator P. Nielsen, der var Medlem af Stænderforsamlingen og her i 1846 udtalte de kendte Ord: »Wir halten fest an dem, was wir haben. Christian VIII ist nächst Gott unser fester Haltepunkt«. Da Kommerceraad Paul Hansen jr., der virkede som Formand i hele tyve Aar, blev Dusbroder med Kong Frederik VII og var Ordfører under Borgerforeningens (og Haderslev-Borgernes) Triumftog til København i 1861, der formede sig som en historisk Begivenhed.

Om Borgerforeningens Virksomhed mellem Krigene, da Medlemstallet var oppe paa halvfemte Hundrede, fremhæves i »Slesvigske Provinsialefterretninger« (1862), at Foreningen omfattede »alle Samfundets Classer — fra Groshandleren til den lille Kræmmer og fattige Haandværker, fra den højeste Embedsmand til den ringeste Skriver«. Borgerforeningen var »et Spejlbillede af Flensborgs virkelige loyale Befolkning«. »Den Aand, der hviler over Foreningen, den Tone, der hersker blandt dens Medlemmer, den Holdning, den under de forskelligste Tilskikkelser har indtaget, have ikke kunnet undlade at gøre den til et Centralpunkt for alle loyale Elementer i Byen.«

Efter Krigen 1864 kom der andre Tider for Borgerforeningen; men den gamle Fane blev holdt højt, og Arbejdet fortsattes med usvækket Iver. En betydelig Bogsamling stod til Medlemmernes Raadighed; der blev givet lødige Koncerter og udmærkede danske Komodieaftener, foruden den traditionsbundne Virksomhed (Baller, Sommertur, Kegle- og Lotterispil). Der blev talt meget Plattysk i Borgerforeningen; men Aanden var rent dansk, og ved alle Sammenkomster lød de danske Sange.

Det gik tit lystigt til, naar der spillede Lotteri i Borgerforeningen. Numrene raabtes op baade paa Dansk og paa Plattysk. Mange Tal havde Øgenavne, for Eksempel 64: »Dor keme de Preussen!«, en anden tilføjede saa: »un wi hem se noch«. 48

kaldtes »Stammverwandt«. I en lang Aarrække efter 64 boede Flensborgs Overhoved, Overborgmester Toosbüy til Leje i Forhuset til Borgerforeningens Ejendom. Naar den kendte Flensborg-Garver Jacob Plaetner saa kom op til ham, og der netop om Aftenen havde været Fest i Borgerforeningen, hvor den danske Sangbog var bleven flittigt benyttet, kunde det hælde, at Toosbüy sagde: »Na, gestern Abend gingen die nationalen Wellen wohl hoch bei Ihnen dort unten im Bürgerverein?« »Ja«, svarede Plaetner, der altid kun talte Dansk eller Plattysk, »wi sungen dat ganze Bok dør!« »Ja, ja, ja«, lo saa Borgmesteren forstaaende, »ich habe mich gefreut«. — Lige før Verdenskrigen fuldbyrdes indenfor Borgerforeningen en for længe siden paa-begyndt Udvikling, idet man gik over til rent dansk Forretningsprog.

I 1870 traadte den flensborgske Købmand Marcus Bucka, der var Formand for Borgerrepræsentationen og nød stor Anseelse i alle Kredse af Flensborgs Befolkning, i Spidsen for Borgerforeningen, og han beklædte Formandsposten i samfulde 25 Aar. Siden Buckas Fratræden i 1894 har andre fremtrædende Forretningsmænd fungeret som Formænd: Købmand J. Jessen, Spediter W. C. Frohne, Fabrikant F. A. Jürgensen, Grosserer Lorens Poulsen og siden Verdenskrigen Grosserer J. C. Møller, den danske Byraads-Gruppes Ordfører.

Men bortset fra Formandsposten har en lang Række kendte Danske, deriblandt Gustav Johannsen, Redaktør J. Jessen og Grosserer J. C. Paulsen, i Aarenes Løb haft nær Tilknytning til Borgerforeningen, til Dels indenfor det Aktieselskab, der ejede den store Gaard efter 1900, og det »Selskab med begrænset Hæftelse«, der nu som en selvfornyende Institution har været Indehaver af den værdifulde Ejendom, siden den i 1921 blev dansk Forsamlingsgaard, tilgængelig for alle Landsmænd.

I Anledning af 100-Aarsdagen blev de gamle smukke Lokaler, med Støtte nordfra, sat i den skønnest mulige Tilstand, saa Dagen kunde fejres paa en værdig Maade og ud i Fremtiden faa Betydning for alle Danske, der kommer i Borgerforeningen. Den 12. Maj, der blev noget af en historisk Festedag indenfor Flensborgs Danskhed, vil sikkert blive mindet længe af de Landsmænd syd- og nordfor Grænsen, som var med til at hyldede den hundredaarige Jubilar.

L. P. Chr.

Jes Pranges Kuen.

Jes Pranges di ho mánne Bøen, men lidt å bid og brænd,
og dæ var itt å kyyf og seel, hvor vidt han så vild rend:
No sad han nenn i Elstrup Krue og sukke øver e Ti,
eniens en fremmed Månd kam ind, dæ traf og gik forbi.

Di faldt i Snak, og han stemt i, den fremmed Månd, te slem
det var e Ti, men Folk di fandt sej snart i ålt hæljem'
Så ga han såndt et Nik og so: e hiele kund vænd om,
og dæ var ålti lidt å tjen, næ Folk di itt var dum'.

Han arbe o å bygg en Skuel øver i e Nabo-By,
og di vild støtt og hjælp enhvæ, dæ no te dem vild ty.
Det var en tysk, forstov han vel! og den skuld snart igang,
og vild han skikk sin Bøen i den, så skuld han kun forlang!

Di drak et Glas, og Jes han tåt, te det gik snart for vidt,
og han vild da itt slipp sin Bøen såndt hielt for lidt og itt.
Så gik han hen og baj ham om en Hest, en Kue, en Kvej,
og tænk, den fremmed Månd slov te endda med Tak og Glæj.

Og Jens kam hjem med Pæeng og Ting og satt sej o sin Plads
og ga Mari en Diel, men var halt gall og skidt tepås.
Han ho hå Held e Dav og køvt og såeld en hiel Del Griis, — —
og hun skuld itt blyv ved å spør, no skuld di bare spiis!

Men hun bløv ved, og han mått ud omsie med e Sprog
og ønske strass, te han var rejst hielt lavndt væk med e Togg,
for hun vild hverken hå e Pæeng og smed ham vredt e Kag,
og han mått strass astej og bring e hiele Kram tebag:

»Ja, hvondt do ejsen hånle rundt, det kån væ mæ det sam',
men seel sin Bøen for Pæeng og Mad er mier end Spot og Skam!
Sjell om vi trænger nok så hådt, så gi æ itt mit Mind,
og hjels den fremmed Månd og sæj: Her kinde han itt e Kvind!«

Martin N. Hansen.

Hvem var Forfatteren **Karl Hede?**

Navnet **Karl Hede** er velkendt af enhver, der har syslet en Del med Sønderjyllands nyere Historie, men da sikkert ikke saa mange er klar over, hvem **Karl Hede** er, kan det sikkert være af Interesse at faa noget at vide om denne nationalhistoriske Skribent.

Karl Hede er et Pseudonym for **Niels Davidsen**. Han blev født den 23. Februar 1859 i Ejsing Sogn mellem Holstebro og Skive. Faderen var Lærer **Christian Davidsen**, der var gift med **Maren Kirstine Nielsen**.

Niels Davidsen lærte Bogtrykfaget i Ringkøbing og kom senere som udlært Bogtrykker til »Dannevirke« i **Haderslev**; det var vistnok i 1880, **Davidsen** fik Plads som Typograf i Norslesvigs største By. Her blev han gift i **Marie-Kirken** den 8. Januar 1881. Allerede i 1884 blev han udvist af Sønderjylland af de preussiske Myndigheder. De var vel kommen under Vejr med, at den **Karl Hede**, der i 1882 havde udsendt en Bog om **Skamlingsbankens Historie**, var identisk med den stiltfærdige Typograf ved det danske Blad i **Haderslev**.

Niels Davidsen bosatte sig efter Udvisningen i Kolding. Her var han en Tid Typograf paa Konrad Jørgensens Bogtrykkeri. Konrad Jørgensen udgav ogsaa *Haa ndvæ rkerbladet*, der udkom i Aarene 1884—92. Af dette Blad blev Davidsen Redaktør efter H. Jessen Hansen, fra 1. Aargang Nr. 50 til 7. Aargang Nr. 30. Resten af Tiden redigeredes dette Blad af A. Bauer. 1888 flyttede Davidsen til København. Fra 1890 til sin Død — den 27. Februar 1901 — var han Redaktør af »Enigheden«, der var Organ for »Kooperationen af Beværtere i Danmark«.

Det første Arbejde, Niels Davidsen udsendte under sit Navneskjul *Karl Hede*, var Bogen: *Højskamling eller Skamlingsbankes Historie* (Kolding 1882, 216 Sider). Dette saare nyttige Arbejde har dannet Grundlaget for alt, hvad der senere er skrevet, især af P. Eliasen, om den navnkundige Bakkes Historie. Med stor Omhu og ikke ringe Dygtighed har Davidsen samlet saa at sige alle nødvendige Oplysninger om Skamlings Historie indtil 1882. I et indledende Kapitel skriver han om Danskhedens Historie i vort Grænseland, idet han dog særlig dvæler ved Danskhedens Vækst i Aarene før det første Skamlingsbankemøde den 18. Maj 1843. Saa følger i et meget indgaaende og omfangsrigt Afsnit en udførlig Skildring af Sprogfesterne paa Skamling. Saa at sige alle de vægtige — og mindre vægtige — Taler, der blev holdt ved enhver af de store Sprogfester paa den grønne Bakkeryg, er meddelt i fuld Udstrækning af Davidsen; et Flidsarbejde, man ikke andet end oprigtigt maa paaskønne, da man derved paa en nem Maade kan faa Besked om alt vedrørende de herlige Møder, der holdtes paa Nordslesvigs største Højde i Midten af afvigte Aarhundrede. — Efter Trearskrigen tog Folkefesterne paa Skamling atter Fart. 1851 var der samlet o. 4000 Mennesker for at høre de forskellige Talere, og ved de senere Møder var der ogsaa

stort Besøg. Værdifuldt er ogsaa det Arbejde, Davidsen har udført for at klarlægge alle Enkeltheder vedrørende Skamlingsbankebestyrelsens Bestræbelser for at gøre Banken til et Mindested. Ret tidligt (1845) opstod Tanken om at rejse en Mindestøtte til Ære for Danskhedens Forkæmpere i Sønderjylland. Skamlingsbankestøtten blev rejst i Eftersommeren 1863, men allerede den 21. Mars 1864 blev den sprængt i Luften af tysk Militær. Efter Krigen 1864 blev den søndrede Obelisk rejst paany. Den staar der nu med sine afskudte Hjørner som et Minde om en ulykkelig Krig. Paa Støtten læses Navne paa 18 danske Mænd. Mange af disse Navne er ukendte nu. Heldigvis har Davidsen meddelte korte biografiske Oplysninger om de forskellige Mænd. Med Omtalen af Skamlingsbankestøtten slutter Davidsens Bog. Der var jo heller ikke mere at skrive om i 1882, men siden er der jo kommet meget til. 1943 bør der udkomme en fuldstændig Skamlingsbankehistorie, skrevet paa Grundlag af Davidsens Arbejde og med Udnyttelse af alt senere tilkommet Stof. Davidsen kunde af gode Grunde ikke drage Gavn af P. Lauridsens herlige Bøger om Sønderjyllands Opvaagningstid.

Den næste Bog, Niels Davidsen udsendte, var det skønne Værk: Sønderjydernes Besøg i Vestjylland 1884 (1884, 183 S.). Vi hører heri om alt, hvad man med Billighed kan forlange om Sønderjydernes Gæstefærd op til vestjydske Landsmænd i Tiden 7.—10. Juni 1884. Alle de forskellige Rejseruter, de talrige Møder, de hartad utallige Taler og Foredrag, der blev holdt paa den udmærkede Udflugt — og meget andet, læser vi om Davidsens Mindeskrift. Hans Bog er herlig Læsning! Bevæget, styrket i Danskhedsfølelsen, underlig medlevende i det hele er man under Tilegnelsen af »Sønderjydernes Besøg i Vestjylland«, en Rejsefærd, der blev et dyrebart Minde for alle dens Deltagere.

Af en anden — og sørgeligere — Art er Davidsens næste Bog: *Tyskernes Færd i Sønderjylland 1884* (1885, 64 S.) Bogens Forord er dateret 2. Januar 1885, saa den er vel skrevet under Indtrykket af Forfatterens egen Udvisning og de Udvisninger m. v., der fandt Sted i Anledning af Vestjyllandsturen. Med Flid har Davidsen samlet alle de mange Enkeltheder, der knyttede sig til det tyske Regiments Færd i Sønderjylland blot et enkelt Aar. Bogen giver et skarpt Indtryk af de Kaar, danske Folkefæller var undergivet i Landet Syd for Kongeaaen. Den er ikke noget Æresminde for det store tyske Riges Fremfærd mod en lille nordisk Folkestamme. Det mægtige Tyskland havde ikke Raad til at vise Højmodighed; det slog ned og bragte Sorg og Bekymring i mange danske Hjem.

I Kolding Avis skrev Karl Hede i Tiden 15. Septbr. — 23. Septbr. 1885 nogle Artikler om Pastor M. Mørk Hansen (1815—1895), der har indlagt sig stor Fortjeneste som Danskhedens Forkæmper. Han blev i 1850 Præst i Felsted ved Aabenraa. Efter Uddrivelsen 1864 blev han valgt ind i Rigsraadets Folketing, og i 1866 udnævntes han til Præst i Vonsild og Dalby sydfor Kolding, hvor han ofrede sig helt for sine Sogne og for den sønderjydske Sag. For at vække sine Landsmænds Kærlighed til denne offentliggjorde han flere Smaaskrifter: »Den danske Sag i Sønderjylland, forhandlet i Berlin« (1885), »Om det tyske Folkesprog i det dansktalende Sønderjylland« (1890), »Sønderjydernes Kamp for Modersmaalet« (1883) m. fl. Man forstaar jo nok, at Mørk Hansen var en Mand, som Redaktør Davidsen i Kolding nok kunde faa Lyst til at skrive nogle Artikler om. Ligesaa naturligt maatte det falde Davidsen ogsaa at skrive en Biografi af Peter Christian Koch (1807—1880), der i sit Arbejde for Danskheden har bevaret sit Navn mod Forglemmelse. Som bekendt begyndte Koch 1838 Udgivelsen af »Dannevirke«, og han har ved sit Arbejde

som Redaktør i Haderslev med Rette erhvervet sig Æren for at have grundet den danske Presse i Sønderjylland. Det er smukt at vide, at en af »Dannevirke«s senere Typografer skrev den første og egentlige Biografi af P. C. Koch. Karl Hedes Bog: »Peter Kristjan Koch« (1889, 61 S.) er helt igennem en god lille Bog, velskrevet og rig paa Detailler, ligesom den bevarer umiskendeligt Præg af Forfatterens nære Kontakt med Emnet og af hans varme danske Sindelag.

Saa vidt mig bekendt er Bogen om P. C. Koch Davidsens sidste Arbejde af nationalhistorisk Art.

Vi har nu hørt om Davidsens Levned og om hans Indsats som historisk Skribent. Davidsens Bøger har fortrinsvis deres Værdi som gode Stofsamlinger. De er sobre i Udførelsen og fyldte til Randen med Enkeltoplysninger, som man i vore Dage tit vilde faa stort Besvær med at faa samlet, og de vil stedse være til Gavn for Forskerne i Sønderjyllands nyere Historie.

Maaske ovenstaaende Oplysninger kan forlede en og anden Interesseret til at læse Davidsens Bøger. De er stadig værd at kende, de indtager i det hele taget en smuk Plads i vor Litteratur om Sønderjylland i Tiden 1840—1885.

August F. Schmidt.

Landsbyer, som forsvandt.

Af Morten Nielsen, Over Lert.

Trindt omkring i Nordslesvig paavises Steder, hvor der i gammel Tid har ligget Landsbyer. I Almindelighed ved man saare lidt om disse gamle Landsbyer. Kun om enkelte ved man lidt Besked. For nogle Byers Vedkommende er det kun Sagnene, der er tilbage.

I Tønder Amt i Hjerpsted Sogn har der ligget 2 Landsbyer, Almoseby og Friesby. Almoseby blev fuldstændig ødelagt i Krig, Friesby laa lidt sydvestfor Kirken. I Sognet Skast har ligget Byen Nørre Skast, som er helt forsvunden, Oldekop siger i sit Værk, at Byen er gaet under. I Højst Sogn laa mellem Højsted og Alslev en lille By Bastlund, som blev nedlagt i 1503. I Højrup Sogn har ligget Landsbyen Gjelstoft, der 1638 kom helt i Kronens Eje og blev nedlagt og omdannet til en Hovedgaard af samme Navn. I Skærbæk Sogn har ligget 2 Landsbyer, som begge er forsvunden, den ene Misthusum blev ødelagt af Vandflod i 1634, hvorved mange Mennesker druknede. Der er kun Varfterne tilbage, hvor Gaardene har ligget. Ved Øster Gasse har der ligget en lille Landsby, hvis Navn var Brønstrup, og endnu Anno 1484 tales om Brønstrupmark.

I Aabenraa Amt nævnes Husby-Opnør og Aarup Anno 1203 som Byer, men de er helt forsvunden. Af Landsbyen Aarup opstod senere Hovedgaarden Aarup. I Løjt Sogn laa en By mod Sydvest, dens Navn var Sønderby. Den er fuldstændig forsvunden. I Øster-Løgum Sogn er forsvunden Byen Lerskov, da dens Beboere uddøde af Pest i Svenskerkrigen 1660. I Hellevad Sogn laa nordfor Byen den lille By Brystrup. I Ny-Sogn laa syd i Sognet Byen Svenneby, der blev afbrændt i 1627 af Wallensteins Tropper. Ogsaa i Felsted Sogn er Byen Kiding bleven nedlagt 1716. Den laa sydøstfor det nuværende Gods Kiding, og der findes endnu talrige Sten og Murbrokker paa Godsets Mark. I Rinkenæs Sogn har ligget Landsbyen Bakenby, denne By er forsvunden efter Reformationen, dens Brøndsteder og ligeledes Murbrokker findes endnu paa Markerne.

I Sønderborg Amt i Ketting Sogn skal have ligget 2 Landsbyer Tarup og Pinnesholm, som skal være bleven nedlagt

i 1716 af Hertug Hans, men hvor de har ligget i Sognet, ved jeg ikke.

I Haderslev Amt i Grarup Sogn eksisterede 1542 en Landsby Skovby. I Stepping Sogn findes i Anderup en Mark sydfor Byen, som kaldtes Gammel Anderup, paa denne Mark findes endnu Murbrokker. Der har efter gammel Sagn den første Bebyggelse af Byen Anderup fundet Sted. I Brandrup Sogn laa Landsbyen Skøbøl i 1334. I Gram Sogn har ligget Byen Nybøl. Da denne blev nedlagt, oprettedes i Stedet for Nybølgaard paa dens Marker, hvor der endnu findes en Del Murbrokker. I Skraeve Sogn laa Byen Skrave rundt om Kirken og kaldtes i det 14. Aarhundrede Scragh, men den blev i Krigen 1580 fuldstændig jævnet med Jorden. Ved Københoved har ligget Landsbyen Bredstrup, som blev nedlagt, og Jorderne fordeltes mellem Bønderne i Københoved. I Toftlund Sogn laa syd- og østfor Kirken Byen Iarrested, der i Aaret 1348 maatte bukke under for den sorte Død. I Gammel Haderslev Sogn, nemlig i Ladegaard I, har ligget en Landsby ved Navn Stendewith eller Stendet, som i Aaret 1500 ejedes af Hennike v. d. Wisch, men blev senere solgt og endelig nedlagt. Byen laa spredt rundt om det nuværende Stendetgaard, hvor der findes Murbrokker overalt paa dennes Marker. I Sommersted Sogn har ligget en By, hvor det nuværende Refsø Parcel ligger. Efter Sagn og Fortællinger skulde det have været Byen Lert som har ligget der. Der saas endnu for ca. 40 Aar siden Rester af en Skov, og i denne Skov saas tydeligt Ager ved Ager, som var pløjede, et Tegn paa, at Jorden før har været dyrket. Der er ogsaa fundet 9 Hustomter. Denne By er bleven nedlagt sikkert i Niels Ebbesens og Grev Gerts Dage, da Krig og den sorte Død rasede 1340—48. I Vojens Sogn har ligget Byen Vodense, som i Aaret 1475 havde 10 Gaarde. Denne By laa syd- og østfor Vojensgaard. Byen blev afbrændt og nedlagt i 30-Aarskrigens Dage. I Oksenvad Sogn har ligget 3 Byer, som alle 3 er forsvundne, paa Oksenvad Hede har ligget en By, hvoraf der saas tydelige Spor af, at Jorden har været pløjet, men denne By er gaaet til Grunde i 30-Aarskrigen. Da Skoven, den nuværende saakaldte Genossenschaftsskov, blev anlagt, blev Heden opløjet med Damplov. Derved kom Grundstenene frem. Ialt har denne By haft 12 Ejendomme paa dette Omraade, men Landsbyens Navn vides ikke. Og nord i Sognet laa Byen Fuglsang, 7 Ejendomme, alle Landbolssteder, der afbrændte en Søndag Morgen i

Aaret 1678 . Syd i Sognet har ligget Landsbyen Slevad, der blev nedbrudt, efter at dens Beboere var bortrevne af Pesten.

Jeg har selv gaaet paa Markerne flere Gange, hvor disse Landsbyer har ligget her i vor Landsdel, det er vemodigt at færdes der.

Vemodigt klinger Suset
af Vindens Vej i Vang,
det er som Tonebruset
af svundne Slægters Sang.

Et Hjertesuk fra Udlændighedstiden.

Af et Røddingbrev 4. 6. 1878.

»... Under de sørgelige og trange Forhold, vi nu lever under her i Sønderjylland, og hvor især nu de kære Børn skal aandelig myrdes af Herodes' Lejesvende, saa har min Tanke og Bestræbelse alt længe været rettet paa at samle mig et lille godt Uvalg af gode og sunde Bøger, for ved Hjælp af disse, da mine egne Kundskaber er tarvelige, at lede Børnenes Opdragelse i dansk Aand her i Hjemmet. Vel haaber vi, naar Tidens Fylde dertil er kommen, at blive udfriet af Udlændigheden og atter vende hjem til vor Moder, men dette Tidsrum skulde da ikke ligge aldeles dødt, saa Børnene maatte komme som Fremmede til deres rette Moder. Ogsaa da vilde saadan en lille Bogsamling være rar at have. Jeg selv nytter gjerne min fri Tid til at læse Bøger, som giver os Kjendskab til vore Forfædre og andre Folkefærd.«

Ovenstaaende er et Brudstykke af et Brev fra en Urmager i Rødding til Præsten Ludvig Hølvæg i Odense vedrørende Skrifter udg. af »Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse«. Det giver et lille Øjebliksbillede af danske Hjemms svære Kamp i hine Dage for at give dansk Aandsliv i Arv til Børnene. Og saa var man jo langt fra særlig daarligt stillet i Rødding i de Aar. Godt, at der nu fra begge Sider i Grønlandet er Enighed om, at Forældrenes Ret til at faa Børnene opdraget i deres Modersmaal og Folkeand maa respekteres fuldtud.

Ved Fr. S.

DE GAMLE, SOM FALDT - - -

P. Skovrøy.

Mildere Mand har der ikke været end P. Skovrøy i Tønder, naar han i sin høje Alderdøm smilende og glad færdedes paa Gaderne i Tønder By, hvor han levede i over 50 Aar. Han kendte alle, og alle kendte ham. Børnene stod stille og nejede, Ældre hilste og fik en venlig Hilsen igen. Ingen havde Tyskerne i mange Aar været saa gram som ham, nu tog de Del i den Hyldest, det faldt saa naturligt at vie den gamle Stridsmand, der havde set sit store Haab opfyldes og i sine sidste Aar levede i Skæret af Genforeningens Lykke.

Peter Andersen Skovrøy var født den 13. Juni 1852 i Arrild, hvor Faderen var Smedemester, flyttede med ham

til Løgumkloster, gik i Skole i den gamle Flække, kom saa paa et Kontor i Haderslev, til København, hvor han tog dansk juridisk Eksamen, og efter en kort Tid som Sagfører-fuldmægtig næppe 30 Aar gammel den 8. April 1882 til Tønder. Her øvede han sit Livs Daad, som Redaktør af »Vestslesvigs Tidende«, som Raadgiver for danske Mennesker, som Forfatter, som den elskelige og gode danske Mand, han altid var.

Han havde et fint Øre for Sproget, han kunde pusle om det i sin Avis, søge efter Udtryk, gav sig ikke tilfreds med noget, der kun halvt eller næsten dækkede hans Tanke. Under vanskelige Pengeforhold skabte han et Blad, hvis Sprog hver Dag ikke blot var det reneste Dansk, men var præget af Forfatterens Omhu og Kunst. Hans juridiske Uddannelse hjalp ham vist til Styrke i Kravet om Klarhed, hans Syslen med Stedmaal til Jævnhed og Ægthed. Hans »Vestslesvigs Tidende« var hans eget danske Værk, var én Mands Værk, som i vor Tid et Dagblad aldrig mere kan blive.

I det skrev han sine Smaadigte og Skitser, senere til i »Sprogforeningens Almanak«, efterhaanden samlede han dem i Bøger, hvoraf »Lys paa Møllen« og »Den gamle Mølle« er hele Fortællingkredse, der i sig har optaget store Dele af det mellemste Vestslesvigs folkelige Overlevering, personlig præget af Forfatterens gode jyske Lune. Værdifuldest er dog nok Digtet »En Julegæst« og den lille Fortælling »Den gamles By« fra »Sprogforeningens Almanak« 1898. Selv holdt han dog mest af »For hun lignede min Moder«, ogsaa her i Almanakken 1908.

Det hang nok sammen med hele hans Forhold til Moderen, der i mange Aar levede hos ham i Tønder, og hvem han sørgede for og altid talte om paa den kærligste Maade. Han var ugift, men i Lommebogen ved sit Hjerte bar han til sin Død Billedet af en ung Pige, der er død i Løgumklo-

ster for over 60 Aar siden. Der var Troskab i al Skovrøys Færd.

Der var drøje Tider for den danske Redaktør i Tønder, han haanedes, hans Skilt blev overtjæret, det var større Skam for dem, der gjorde det end for ham, mente Skovrøy, og lod det sidde. Han skulde hænges paa Byens Lygtepæle, skrev det tyske Blad. Det var fælt, mente Skovrøy, om han først skulde parteres, før han blev hængt. Han blev sendt i Fængsel, fordi han havde skrevet, at en tysk Amtsdommer, som telegraferede til Bismarck fra en Kriegerforeningsfest, sandsynligvis for en Ordens Skyld ogsaa sendte et Telegram til den tyske Kejser. Det betød »for at faa en Orden«, sagde tyske Domstole, og Skovrøy blev sat i Byens Porthus til Afsoning; men han mistede ikke sit gode Lune, ikke en Gang da han ved Krigens Begyndelse atter blev sat i Porthuset og tyske Tøndringer spyttede efter ham, men Fangevogterens Kone græd, da Skovrøy blev ført bort. Han holdtes i Varetægtsarrest fra 1. August til 22. September 1914. »Jeg var glad ved at komme hjem. End ikke den Omstændighed, at man havde oversmurt et af mine Kontorvinduer med tyske Farver, formaaede at plumre min Glæde. Sligt er vi jo ogsaa vant til. I mange Aar har mit Skilt været oversmurt med Tjære. Jeg lod det sidde og lagde med en lønlig Tilfredshed Mærke til, at Solen efterhaanden smeltede Tjæren, saa den løb ned ad Muren som store sorte Taarer«.

Skovrøy var glad ved at komme hjem. »Hvor kan jeg andet end være glad«, sagde han tit i de sidste Aar, »jeg har oplevet, at vi kom hjem til Danmark«.

I de sidste Aar var hans Arbejdsevne udtømt, hans Mildhed og Glæde holdt ud til det sidste. Hædret af sin Konge og af sine Medborgere levede han i stille Lykke. Han døde den 27. Februar 1934, og hans Lig førtes den 5. Marts til hans Barndomsby Løgunkloster. Der hviler hans

Støv ved Siden af hans Forældres og paa samme Kirkegaard som hans Veninde fra Ungdomsdagene; men hans Færd og hans Værk har voldt, at hans Minde vil leve længe.

H. L a u s t e n - T h o m s e n .

Fru Marie Jessen, født Fibiger.

(N) Paa »Fjordmark« ved Kollund Strand, hvor Redaktør J. Jessen og Hustru i Halvfemserne, mellem Gyvel og Bregner, indrettede sig et beskedent Sommerhus, der senere afløstes af et vejrfast, skønt dansk Hjem, afgik Fru Marie Jessen den 7. Juni 1935 ved en stille Død. Under en Nyrelidelse var Fru Jessens Kræfter langsomt ebbet ud. Men indtil faa Dage før hendes Død fulgte hun med i alt, hvad der angik den sydslesvigske Danskhed, og da hun selv blev klar over, at det bar mod Afslutningen, talte hun med sine Nærmeste derom med den afklarede Sindsro, som prægede Fru Jessen i al hendes Færd.

Tredje Pinsedag jordfæstedes hun i dyb Stilhed ved Siden af sin Mand paa Flensborg Kirkegaard; kun Børnene fulgte hende til Graven. Den Afdøde havde bedt om i Stedet for Blomster til hendes Baare at sende en Skærv til fattige Danske i Flensborg. Paa hendes Gravhøj kom der i Hovedsagen til at ligge Blomster fra »Fjordmark« og saa en stor Krans af Egeløv med røde og hvide Baand fra Kongen.

Marie Octavia Fibiger var født den 14. December 1859 i Horsens som Datter af Oberst Axel Fibiger og Hustru Marie, født Fog. Allerede som ganske ung Pige fik Frøken Fibiger sin

Kærlighed til Sønderjylland uddybet under Rejser i den fraskilte Landsdel, hvor hun kom i nær og varig Forbindelse med Mænd som P. Reimers og J. N. H. Skrumsager. I August 1887 blev hun gift med Redaktør Jessen — lige før »Flensborg Avis«s Leder skulde afsone en længere Fængselstraf; deres Bryllupsrejse endte ved Fængslet. Og siden, under hans gentagne tvungne Fraværelse, blev der stillet store Krav til Fru Jessen. Det mest udsatte sønderjydske Blad stod dengang paa finansielt svage Fødder; de mange Retssager kostede store Summer, og der var kun Raad til den nødvendigste Hjælp. Saa tog Fru Jessen selv Haand med i; hun delte ikke alene sin Mands Glæde og Stolthed over Bladets Fremgang, men bar trofast sin Del af Byrderne. Hendes Takt og Dømmekraft og hendes nære Tilknytning til de aandelige Rørelser og til betydende Kredse i Danmark blev af stor Værdi for den slesvigske Bladmand.

Da Redaktør Jessen døde (22. Juli 1906), følte det som en Selvfølge, at hans Enke fortsatte Udgivelsen af »Flensborg Avis«. Indtil Verdenskrigen gik Bladet, under Redaktør E. Christiansens Ledelse, Aar for Aar frem i Holdertal, og det stod i 1914 efter lange Trængselstider trygt, gældfrit og vel rustet til at gøre en virksom Indsats for den nationale Sag. Men de nye Forhol efter 1920 forandrede med et Slag den dansk-sydslesvigske Presses Kaar. »Flensborg Avis« fik sin særlige Opgave paa hver Side af Grænsen, men samtidig begyndte i Nordslesvig, hvor Bladet havde oparbejdet et fast Opland, et voldsomt Kappestræb, baade fra de stedlige Partiblades og, ikke mindst, fra gammel-kongerigske Avisers Side. Den vanskeligst stillede Del af den danske Presse fik de sværeste Kaar at arbejde under. I 1930 blev der derfor skabt et bredere Grundlag for Udgivelsen af »Flensborg Avis«. I Forstaaelse med Fru Jessen blev der oprettet et Aktieselskab, saa den overmaade vigtige Opgave kom til at hvile paa mange Skuldre.

Fru Marie Jessen var i Aarenes Løb med ved mange Lejligheder, hvor der krævedes særlige repræsentative Egenskaber.

Fra de senere Aar skal nævnes, at hun den 25. Januar 1920, i det historiske Øjeblik, da de franske Besættelsestropper gik i Land i Mørvig, hilste dem Velkommen paa sønderjydske Grund og ved deres Fører modtog »Frankrigs Kys til Danmark«. Lige efter Afstemningen i II. Zone, da en dansk-flensborgsk Delegation henvendte sig til Danmarks Konge, var hun ligeledes Deltager, og ved de sønderjydske Kvinders Besøg paa Amalienborg i Maj 1920 tolkede Fru Jessen en Tak for den Kærlighed, hvormed det danske Kongehus altid havde omfattet de sydligst boende Danske.

Efter Begivenhederne i 1918—20, da der blev banet Vej for et omfattende kulturelt Oplysningsarbejde sydfor den nye Grænse, tog Fru Jessen, der før Krigen var Medlem af Udvalg for kristelig Virksomhed i Nordslesvig, ogsaa sin Del af Opgaverne. Hun indvalgte i Repræsentantskabet for den genoprettede danske Menighed i Flensborg og i Bestyrelsen for Dansk Biblioteksforening for Flensborg og Omegn, men saas iøvrigt ved alle større danske Foranstaltninger inde i Byen.

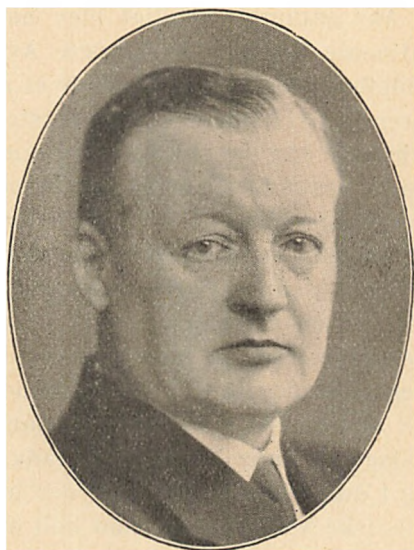
I en Aarrække redigerede Fru Jessen »Nordslesvigsk Søndagsblad«, til hvilken hun fik mange kendte Penne til at yde Bidrag. Efter Redaktør Jessens Død udsendte hun et Udvalg af hans Artikler og i 1921 en stærkt forøget Udgave, »Redaktør Jessen i Tale og Skrift«.

Gennem alle Aarene var »Fjordmark« Maalet for mange Landsmænds, deriblandt fremtrædende Danskes Rejse i Grænseegnene. Ogsaa Danmarks Kongepar har gæstet Fru Jessen i hendes smukke Hjem, med den vide Udsigt over Fjordlandskabet og ind til det omstridte Lands gamle danske Hovedby.

I Kraft af hele sin rige og stærke Personlighed indtog Fru Marie Jessen en Særstilling blandt Sønderjyllands danske Kvinder. Ved hendes Død er en betydningsfuld Plads blevet tom.

L. P. Chr.

Andreas Grau.

Den 5. Juni 1935 om Aftenen ved 7-Tiden lukkede Redaktør Andreas Grau sine Øjne paa Statshospitalet i Sønderborg, hvor han kun havde været en halv Snes Dage. Umiddelbart forinden havde han ladet sig indlægge paa Sukkersygesanatoriet ved Gentofte. Han tog glad og tilsyneladende forhaabningsfuld derover. Derfor kom det som en frygtelig Overraskelse for os, der stod ham nær, da han kort efter vendte tilbage til Sønderborg som en dødsmerket Mand og straks blev indlagt paa Statshospitalet, hvor hans Tilstand forværredes saa at sige fra Dag til Dag og fra Time til Time. Vi havde vel haft Lejlighed til at konstatere hans vakkende Helbred, men ingen af os forestillede sig, at Døden saa brat skulde gøre Ende paa Andreas

Graus Liv, der til det sidste var præget af Planer og Tanker om Arbejdet og Kampen for Danskhedens Sag.

Andreas Grau fødtes i Bro den 28. Juni 1883 og blev alt-saa knap 52 Aar gammel. Tidligt blev han draget med ind i den nationale Kamp. Han besøgte Askov og Skamling for umiddelbart derefter at begynde et Arbejde blandt sine Jævnaldrende, hvis Interesse han forstod at vække og hvis Begejstring for den danske Sag han hurtigt saa vokse op omkring sig. Graus første offentlige Fremtræden skete, da han under Indtrykket af sine Barndomsoplevelser i Ketting Skole rettede et voldsomt Angreb paa Degn Bager i Anledning af dennes Fortrykningspolitik over for Børnene. Det var en alvorlig Sag. Grau efterlystes ved Stikbreve, blev arresteret og maatte gennem en Skærsild af Forhør; men man maatte til sidst frikende ham; thi han var i Stand til at føre Bevis for sine Paastande.

Med eet Slag var hans Navn kendt langt ud over Sønderjylland, og i den følgende Tid indleder han den omfattende journalistiske Virksomhed, som helt optog ham, lige til han, mærket af Døden, træt paa Legeme og Sjæl, og dog opfyldt af den hellige Ild, dikterede sin sidste Artikel, der offentliggjordes i en Række af Landets Blade.

Grau forstod Ungdommen. Den fylkedes om ham, da han i 1907 begyndte Oprettelsen af Ungdomsforeninger paa Als, og den holdt trofast ved ham siden, selv om der maaske kunde være mangt og meget, der skilte. Hans Indsats paa Ungdomsarbejdets Omraade har sikret ham en hæderfuld Plads i den sønderjydske Nationalitetskamps Historie. I Løbet af forbavsende kort Tid talte de danske Ungdomsforeninger ikke færre end 5000 Medlemmer, og det blev sagt, at aldrig havde et Folk ejet en Ungdom som den, der samlede sig inden for disse Rammer.

Arbejdet med Slogs Herreds Ungdomsforeninger er et Kapitel for sig, fyldt af Spænding og lykkelige Resultater.

Her havde Tyskerne regnet med, at deres Stilling var sikker. Grau brød en Breche og samlede de Unge. Det kneb til at begynde med. De første Møder samlede kun ringe eller ingen Tilslutning, men det varede ikke længe, inden han havde faaet rusket op i de Vaklende og Svage, saa de fyldtes af Vilje til at hævde Stillingen og arbejde for Fremgang og Sejr.

Det er ikke saa mærkeligt, at Grau til det sidste be-
tragede disse Aar som de lykkeligste. Skæbnen vilde, at han faa Maaneder før sin Død fik Lejlighed til efter mange Aars Forløb at mødes med flere af de gamle Kampfæller fra Slogs Herred. Det var en uhyre Oplevelse og Opmuntring for ham, fordi han her fik et umiddelbart Indtryk af, hvad hans Arbejde havde betydet for de Enkelte.

Redaktør Andreas Graus Hjem var, mens han boede i Flensborg og senere i Nordborg, et Samlingssted for de Unge. Hans Hustru, Ellen, en Datter af Forfatteren Peder R. Møller, delte helt hans Interesser og forstod at hygge om Gæsterne, saa de følte sig hjemme og var glade for at komme igen. Det var Hjem af denne Beskaffenhed, som i Udlændighedstiden kom til at betyde saa uendelig meget, ikke mindst, naar det brød haardest paa fra Syd.

Grau kom naturligvis som andre danske Journalister i Sønderjylland til at stifte Bekendtskab med de preussiske Fængsler, og han saavel som hans Hustru blev arresteret ved Verdenskrigens Udbrud, men dette saa lidt som andet kunde kue hans Vilje og hans Kærlighed til den danske Sag. Han var altid den utrættelige Forkæmper og trofast Vagtpost.

Under Forberedelsen af Genforeningen deltog Grau stærkt i Grænsestriden, idet han stillede sig paa den saakaldte Flensborgretnings Side. Han var Medlem af Vælgerforeningens Tilsynsraad, blev Næstformand og Sekre-

tær for det mellemslesvigske Udvalg og deltog som Repræsentant for Mellemslesvig i den slesvigske Delegation paa Fredskonferencen. Tabet af Flensborg og Mellemslesvig gjorde et dybt Indtryk paa ham, og han var stedse en varm og hengiven Talsmand for vore sydslesvigske Landsmænds Sag.

I 1918 overtog Grau sammen med Tycho Filskov Redaktionen af Dybbøl-Posten, som han gennem en Aarrække havde skrevet nationalpolitiske Artikler i, og i Aarene siden Genforeningen udførte han paa denne Post et dygtigt og anerkendelsesværdigt Arbejde. De Artikler, han har skrevet, er talrige, men hans Virke rakte videre. Han oprettede saaledes i 1926 Danske Samfund og var i 1933 med til at standse det voldsomme tyske Fremstød i Sønderborg Amt. I en oprigtig Samfølelse med den sønderjydske Bondestand søgte han at sætte sig ind i dens Kaar og efter bedste Evne bidrage til at løse de Vanskeligheder, Forholdene havde bragt den i. Samtidig dyrkede han de europæiske Mindretalspørgsmaal med stigende Kyndighed og naaede inden sin Død at faa udgivet første Del af det store Værk om Mindretalspørgsmaalene i Europa, hvortil han havde faaet tilkendt Statsstøtte.

Men nu er han altsaa gaaet bort! Sønderjylland har mistet en af sine gode Sønner. De sidste Aar bragte Andreas Grau en hel Del Modgang, og dog forstod han at tage Livets Tilskikkelser med et mildt og venligt Væsen. Maa-ske var han trods alt en lykkelig Mand. Det er i hvert Fald de færreste, der har set smukkere Resultater af deres Arbejde, end han gjorde det. Og vi, der stod ham nær, og alle de, for hvem han satte sine Kræfter ind, for hvem han bragte hele sin Fylde af ungt Kampmod, af Begejstring og Kærlighed, vil mindes ham og holde hans Navn i Ære!

Kai Edvard Larsen.

Axel Sabroe.

Den 17. Marts 1935 døde Axel Sabroe i Haderslev, knap 74 Aar gammel.

Som Søn af Boghandler Th. Sabroe, der en Tid redigerede og udgav »Haderslev Avis«, »Dannevirke«s Afløser, indtil dette Blad igen kunde udkomme under sit gamle Navn i 1868, fik Axel Sabroe tidligt Interesse for sin Hjemstavns Skæbne.

Allerede 21 Aar gammel maatte han overtage sin Faders Forretning, som han førte videre med Dygtighed. Men større Opgaver drog ham. Godt begavet, som han var, og tidlig moden saa han i den voksende Misfornøjelse med »Dannevirke«s ensidige Politik, bl. a. vedrørende Edsnægter-Spørgsmaalet, Muligheden for at udgive et nyt Blad, der kunde være Talsmand for den Del af Befolkningen, som mente det rigtigst, at Ungdommen blev i Landet og tog de Vilkaar, den ny Tid bød dem.

Som den praktiske og energiske Mand, han allerede i denne unge Alder viste sig at være, tog han grundigt fat paa Opgavens Løsning, berejste personlig til Hest eller kørende hver Egn af Haderslev Amt for at agitere og samle Abonnenter til det nye Blad. Oktober 1882 begyndte det at udkomme under Navnet »Medersmaalet«, et Navn, han efter eget Udsagn valgte, fordi det »ligesom laa i Luften« paa det Tidspunkt, hvor Kampen for det danske Sprogs Ret i Sønderjylland netop var taget kraftigt op.

Axel Sabroe arbejdede sit Blad frem Aar for Aar, mens »Dannevirke« gik tilbage baade i Indflydelse og Holdertal, indtil det syntes at være Slut, da det ved Aarhundredets Slutning var faldet i Hænderne paa en samvittighedsløs national Even-

tyrerske. Det blev da købt af det Aktieselskab, hvortil Sabroe efter 18 Aars Redaktørgerning havde solgt »Mодersmaalet«, og de to Blade førtes videre med samme Indhold.

Endnu ikke 40 Aar gammel trak Axel Sabroe sig ud af praktisk Bladvirksomhed og fik nu Tid til at kaste sig over de mange andre Opgaver, som fristede ham: Landvæsen, Fabrikdrift, Udnyttelsen af forskellige Opfindelser, han havde gjort, osv., samtidig med, at han tog livlig Del i det nationale Arbejde.

Som de fleste andre Bladmænd i Sønderjylland dengang, lærte ogsaa Axel Sabroe de preussiske Fængsler at kende af Selvsyn. Men ellers var han en Mand, som ikke var let at fange, skønt Myndighederne ofte var ude efter ham. Han var intelligent og vidste nøje Besked med Rettigheder og Pligter under Preusserstyret, af hvilke Grunde han da ogsaa var en Mand, Myndighederne regnede med. Axel Sabroe færdedes overalt i de Aar, han stod med sin fulde Arbejdskraft. Naar han ved Møder eller private Sammenkomster tog Ordet, hørte man interesseret paa ham. Sproget, det danske, Modersmaalet, som han elskede, laa ham let paa Tungen og i Pennen. Han talte ildnende, men alligevel behersket, lod sig ikke let rive med til uoverlagte Ord og Handlinger og var derfor den fødte Leder, saavel i sine egne Virksomheder som i Foreninger og paa Møder. I hans Redaktørtid som ogsaa senere blev hans Arbejdskraft taget stærkt i Brug af hans danske Landsmænd, og han var Formand eller Bestyrelsesmedlem i adskillige nationale Foreninger og merkantile Selskaber. Han var kirkelig interesseret og gjorde et anerkendelsesværdigt Arbejde indenfor Haderslev Provstisynode.

Som fremtrædende Dansk blev Sabroe arresteret ved Krigens Udbrud og sammen med andre gode danske Mænd i Sønderjylland en Tid ført til Øen Dänholm ved Rügen. Efter Krigens Slutning stod Sabroe ved sit Livs Højdepunkt. Den Sag, han havde kæmpet for fra sin Ungdom, havde vundet Sejr, den

Drøm, han aldrig havde opgivet at tro paa, var blevet Virkelighed. Han ramtes imidlertid snart af økonomiske Uheld og blev tvunget over i en Uvirksomhed, der stemte daarligt med hans Natur, men som dog ikke tog Modet fra ham. Paa forskellig Vis søgte han Udløsning for sin Virketrang, om end ved meget beskedent Arbejde, og han bevarede indtil de allersidste Dage en usvækket Interesse for alt, hvad der skete i hans Hjemstavn.

— Axel Sabroe havde Vovemod og Handlekraft i en Tid, hvor der for Alvor var Brug for disse Egenskaber i Sønderjylland, og han gav derigennem sit stærke Bidrag til Resultatet af 1920. Hans Navn vil blive mindet blandt de mange, Danmark skylder Tak.

th.

August Lassen, Rødning.

Brat, uventet og uden forudgaaende Sygdom døde Rentier, fhv. Gaardejer August Lassen, Rødning, ramt af et Hjerteslag den 21. Januar 1935 i sit lille, smukke Hjem ved Søndergyden, Nabo til Præstegaarden. Han var født i Rødning den 4. Juni 1863 som Søn af Gaardejer Iver Hansen Lassen. Han var en af Byens kendte Skikkelser, udpræget Friluftsmenneske, hvem man daglig saa paa Gaden, hvordan saa end Vejret var. Han var en rank, høj, firskaaeren Mand med raske, energiske Skridt, selv om hans Gang i de sidste Par Aar var bleven lidt mere langsom. Han var i sine unge Dage preussisk Gardekyradser i Berlin og skal i sin hvide Uniform med det blanke Kyrads have været en meget flot Soldat, der vakte Opmærksomhed, naar han var hjemme paa Orlov.

Hans Hustru, der var en Datter af den bekendte, dygtige og udpræget dansksindede Pastor Michaelsen, som var Sognepræst for Rødning og Skrave Menigheder fra 1880 til 1900, døde i Juni 1932.

August Lassen var en selvstændig Natur med en fast og bestemt Vilje, undertiden noget haard, men med et altid varmt og opofrende Hjerter for den danske Sag, en af de altid trofaste og for Overmagten aldrig vigende fribaarne danske Mænd i Udlændighedstiden, hvem Tyskerne havde et godt Øje til og som nu og da ogsaa fik deres Kærlighed at føle. — Sammen med daværende Sparekassebogholder, nu Kreditforeningsdirektør P. A. Callø og nu afdøde Købmand J. C. Hansen i Rødning blev han i August 1914 arresteret og ført sydpaa til Dänholm.

August Lassen var en meget dygtig Landmand, der i en lang Aarrække drev sin Faders Fødegaard, Toftegaarden, som den nu kaldes, i Rødning. Men da Sønnen Iver, der var Ægteparrets eneste Barn, under en Operation efter et Ulykkestilfælde døde i 1911 kun 16 Aar gammel — et meget haardt Slag for Forældrene —, solgte de Gaarden i 1921 og købte senere det omtalte lille, kønne Hus ved Søndergyden.

August Lassen fik baade i Udlændighedstiden og efter Genforeningen betroet en Række Tillidshverv, som han røgtede godt. Foruden at være Tillidsmand i nogle af vore nationale Foreninger og en Tid Medlem af Kommuneraadet, var han et meget virksomt Bestyrelsesmedlem af Sogneraadet, Formand for Rødning Afvandingselskab og, efter Krigens Slutning, Tilforordnet for daværende Amtsforsander Rafalski, der blev anset for at være Ophavsmanden til Arrestationerne i Rødning ved Krigens Udbrud. Endvidere var han efter Genforeningen Medlem af Repræsentantskabet for Rødning Bank fra dens Oprettelse i 1920 og til sin Død, og i en Aarrække Formand for »Den nordslesvigske Kreaturforsikrings-Forening«, indtil han sidste Efteraar frivillig nedlagde denne Post. I en Aarrække var han Revisor ved Rødning Kommunes Regnskab og i Rødning Andelsslagteri.

Lassens Hjerter bankede varmt og trofast for de Danske i Mellem- og Sydslesvig. Hvert Aar til Jul gjorde han et godt og ihærdigt Arbejde med at samle Penge ind til gamle og fattige Danske i Flensborg. De vil komme til at savne ham!

Ved sin Død efterlod han sig et meget paaskønnelsesværdigt og lysende Eksempel, der vil sikre hans Navn fra Forglemmelse, idet han i sit Testamente bestemte, at 30,000 Kr. skal tilfalde til lige Deling med 7500 Kr. til hver: Sprogforeningen, Skoleforeningen, Grænseforeningen og Rødning Sognekirke, hvor han Søndag efter Søndag sad paa sin bestemte Plads og under hvis æld-

gamle Bjælkeloft han er døbt, konfirmeret og ægteviet og ved hvis gamle Mure han nu sover den sidste, lange Søvn.

August Lassen var Danmark og vort eget snævrere Hjemland en god og trofast Søn og vore fraskilte Landsmænd en varmtfølende Ven.

Ære være hans Minde!

Jacob Østergaard.

Boghandler Niels Hansen.

Den 15. Juli afgik Boghandler Niels Hansen, Toftlund, ved Døden, 61 Aar gammel. Han hørte til de stille, men de virksomme. Som ung Mand kom han i 1898 til Toftlund, efter at have staaet i Boghandlerlære i Schouboes Boghandel i Ribe, derefter som Medhjælper en kort Tid i Hans Lauridsens Boghandel i Haderslev og tre Aar i Askov hos Boghandler Jens Arnum. Her mødte jeg ham første Gang, og vort fælles Maal, Danskhedens Styrkelse i Sønderjylland, holdt altid Forbindelsen mellem os vedlige. En anden Gang mødtes vi under særegne Forhold. Det var i August 1915, da vi begge paa en Eksercerplads ved Rotenbaum Chaussé i Hamborg med megen Iver og Tapperhed lavede »langsam Schritt« i hver sin Bataillon, men lige ved Siden af hinanden.

I Askov kom Niels Hansen Højskolen paa nærmere Hold og fulgte de offentlige Foredrag paa Skolen med Interesse.

Da han kom til Toftlund, var Byen et udpræget tysk Embedsmandscentrum, hvor Tyskerne førte det store Ord. Der var god Plads og Brug for en ung dansk Mands Virke, og det var vel en af Grundene til, at Niels Hansen netop valgte Toftlund. Han aabnede en dansk Boghandel i Huset lige ved Siden af Centralhotellet, og støt og solid, som han var, arbejdede han Forretningen frem, saa han efter nogle Aars Forløb købte

Grund og byggede eget Hus i Gaden, der fører ned til Banegaarden.

Ikke blot i sin Butik gennem dansk Litteratur var han med i Arbejdet for dansk Kultur, men hvor der var Lejlighed, og hvor der kom Bud efter ham om at være med i dansk Arbejde, paatog han gerne at fuldføre sin store Del af Kravene. Han blev Sprogforeningens Tillidsmand og det danske Biblioteksarbejde en god Mand, baade før og efter Genforeningen. Han var virksom for den danske Sag, og de tyske Myndigheder havde ham i Kikkerten som en af Egnens farlige danske Førere, saa han maatte gøre de mange gode danske Mænd Følgeskab, der i Krigens første Dage blev arresterede og ført til Øen Dänholm ved Rügen. I 1915 blev han indkaldt til Krigstjeneste og slap først fri ved Krigens Afslutning.

Efter det tyske Styres Fald blev der i videre Udstrækning Brug for danske Kræfter i det offentlige Tjeneste. Ganske naturligt var der ogsaa ofte Bud efter Niels Hansen. Han valgtes i 1919—22 til Medlem af Haderslev Kredsraad og Kredsudvalg, blev Medlem af Skolekommissionen i dens første Periode til 1925. Han vedblev at være Sprogforeningens Tillidsmand og tog levende Del i de Opgaver, den nye Tid stillede. Han blev Medlem af Bestyrelsen for Folkebiblioteket for Haderslev By og Amt, Formand for Oplandsbiblioteket i Toftlund, indtil det opløstes i 1934, og derefter Formand for Sognebiblioteket. Og da Dansk Forening i Toftlund oprettedes i Fjor, blev han valgt til dens Formand.

Stille og trofast, klog og indsigtfuld røgtede han de nationale Hverv, der blev ham betroet, altid forstaaende bistaet af sin udmærkede Hustru, en Søster til Hotelejer Frosch i Toftlund og Mejeribestyrer Frosch i Skrave. Budskabet om hans Død vakte Deltagelse i vide Kredse. Det skal ogsaa nævnes, at han havde forstaaet at komme i nærmere Forbindelse med Landsmænd nordfra, der kom herved ved Genforeningen, og han har ofte lettet den gensidige Forstaaelse mellem Landsmændene fra begge Sider af den gamle Grænse under de nye Forhold.

Hans Minde vil blive holdt i Ære.

Niels Hansen.

Nikolaj Ludvigsen.

Onsdag den 7. Novbr. 1934 døde gamle Nikolaj Ludvigsen, Stenderup, paa Statshospitalet i Sønderborg. og Mandag den 12. Novbr. blev han begravet. Efter en kort Andagtsstund i Hospitalskapellet i Sønderborg, blev Baaren ført til Forsamlingsgaarden i Vester Sottrup. Her samledes et stort Følge af Familie og Venner fra Nær og Fjern, og Undertegnede talte over min gamle Ven og Husbond. Følget fulgte derefter med Baaren sydpaa. Da det naacde til Stenderup, ringede Frimenighedskirkens Klokker, og kort efter faldt Sognekirkens Klokker fra Nybøl i med

— et gribende smukt Øjeblik. I Nybøl Kirke talte Sognepræsten Eggert. Ved Graven takkede Sønnen, Nikolaj Ludvigsen jun. det store Følge, og saa havde vi fulgt den stovte, gamle Bandemand, en af Sundeveds bedste Mænd, til hans sidste Hvilested. Her var nogle Aar forud hans dygtige, trofaste Hustru, Kristine født Iversen, jordet, og ved hans Død er nu det gamle Hjem i Stenderup ikke mere.

Ægteparret hørte til to af Sundeveds kendte, førende Slægter, hun til Iversen-Slægten fra Ullerup og han til Ludvigsen-Slægten fra Avnbøl. Hun var Søster til Fru H. P. Hanssen og til Gaardejer Chr. Iversen, Avnbøl. Søkende til hende var de afdøde Gdr. P. Iversen, Avnbøl, Fru P. Ludvigsen, Avnbøl, og Gdr. Johan Iversen, Ullerup. Han var den sidste af sin Søkendeflok. Til den hørte Gdr. P. Ludvigsen, Avnbøl, Gdr. Hans Ludvigsen, Nybøl, samt Søsteren Fru Nis Callesen, Lerskov.

Nicolaj Ludvigsen var født 6. Maj 1848 og var Søn af Gdr. Nicolaj Ludvigsen og Hustru Maren fra Avnbøl. Faderen var en dygtig Landmand og en stor Hestekender. — Hans Barndoms- og Ungdomstid blev stærkt præget af Hjemegnens og Hjemlandets Forhold. Han havde gode Minder om Præsten og Fejlberg i Ullerup. Under Krigen i 1864 maatte han en Dag være Vejviser for et preussisk Kompagni, der skulde paa Rekognoscering til Broager. Det var en drøj Tur i den haarde Februarvinter. Undervejs bad han forgæves om at slippe fri. Da de kom til Ny-

bøl, med Udsigt over Broager, bad han atter om Lov til at vende tilbage, men maatte trække med videre. Ved Smøl knaldede en dansk Salve mod Preusserne. Under den deraf opstaaede Forvirring saa han sit Snit til at forsvinde.

Efter Krigen kom han paa Aagaard Højskole syd for Flensborg, som den Gang lededes af J. A. Viinsted. Her var han sammen med en anden Sundevedbo, sin senere Nabo og Ven, Jørgen Lorensen, Stenderup. Dette Højskoleophold var han glad for og talte ofte om. Senere opterede han for Danmark og kom nogle Aar nordpaa. Særlig skal nævnes hans Ophold hos Proprietær Lomholdt paa »Anclyst« ved Fredericia. Lomholdt blev Folketingsmand, og i hans Hjem mødtes Nic. Ludvigsen med mange gode Mænd og fik Indblik i det politiske Røre i Kongeriget. Han kom tilbage til Sundeved, blev forlovet med Katrine Iversen fra Ullerup, der imidlertid døde. Senere ægtede han hendes Søster Kristine, og de overtog 1880 P. Sørensens Gaard i Stenderup, hvis Hustru var Ludvigsens Møster.

I Stenderup fik Nic. Ludvigsen og »Stinne« en rig og frugtbar Gerning og et lykkeligt Hjem. I Ægteskabet var der tre Børn: Peter, Kristine og Nicolaj. Den ældste maatte de miste ved en Drukneulykke. Kristine blev gift med Mads Gram, Københoved, og Nicolaj overtog Fædrenegaarden.

N. L. blev som sin Far en dygtig Landmand og en stor Hestekender. Om denne hans Evne er der sagt, at naar han paa et Dyrskue eller Marked havde set et stort Antal af Heste, kunde han bagefter huske hver enkelt og karakterisere dem. Det var vel Grunden til, at han blev Medlem af Remontekommissionen. Ret hurtigt blev han en Kraft indenfor Sundeved Landbrugsforening. Dennes Formand var Wolff, Gammelgab. Dyrlæge Thøjsen, Skodsbøl, dens Sekretær, og N. L. var i mange Aar dens Næstformand. De tre Mænd havde et udmærket Samarbejde og Sundeved Landbrugsforening fik stor Betydning for Egnen under deres Ledelse. Selvfølgelig var N. L. Tillidsmand indenfor det nationale Arbejde. I en Aarrække var han Kirkerældste i Nybøl Sogn. Da Frimenigheden stiftedes ved Aarhundredskiftet, blev Hjemmet Medlem af den. Her hørte de hjemme og følte sig hjemme. Da Undertegnede blev Frimenighedens Præst i 1907, fik jeg Hjem i Ludvigsens Aftægt og havde det i 3½ Aar. Det blev en saare skøn Tid. Husmoderen kunde paa sit Felt maale sig med Husbonden i Dygtighed. Begge var

de interesserede og interessante Mennesker, aandeligt levende, dybt rodfæstede i Folk og Kirke. Her færdedes Ægtefællernes Slægter og andre godt Folk, baade fra norden- og søndenfor Aa, en stor Kreds af vaagne, selvstændige, betydende Mænd og Kvinder. Og her mødtes man med en herlig Ungdomsflok. Dette Hjem ledte ikke efter Tyende, de kom og søgte Pladsen. Her var der noget at lære ude og inde og her var et godt Hjem. Og som denne Husbond og Husmor forstod at færdes og leve med de Unge! Var Arbejdet endt, saa gik Samtalen og Sangen og Diskussionen i Stuen. Ungdomsforeningens Arbejde og det nationale Arbejde og Tidens Foreteelser optog os. Og om Søndagen fulgtes vi alle ad til Kirken.

Omkring i Landet, baade norden og sønden Aa lever en Kreds af Mænd og Kvinder, som med Glæde og Tak mindes dette Hjem, og i hvis Minde N. Ludvigsen og Stinne lever højttaget og elsket. — Det er jo saa ikke mindre Tilfældet i Familien og paa Egnen.

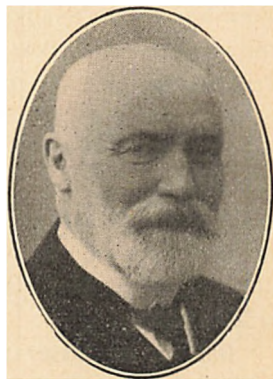
Nik. Ludvigsen blev 86 Aar gammel. Han var rank og aandsfrisk til det sidste. Paa Sygelejet vidste han, hvad der forestod og beredte sig til det. Han frygtede ikke Døden, for han troede paa Guds Naade og gav sig ham i Vold. Maatte enhver Egn have mange af hans Støbning.

Ære være hans Minde!

Jørgen Eriksen.

Pastor Tonnesen.

Det er vist første Gang, at en tysksindet Nordslesviger faar Plads i den Række af Personligheder, hvis Eftermæle bevares i Sprogforeningens Almanak. Men det er med Rette. Det er det ikke alene, fordi Eftertrykket hos ham mere laa paa Nordslesviger end paa tysksindet, men først og fremmest, fordi han trods sit tyske Sindelag bevarede saa god Forstaaelse for den danske Befolknings Nød under Fremmedherredømmet og endnu mere, fordi hans Virksomhed i Indre Mission fik saa stor Betydning for

mange af dem, han fik Indflydelse paa. Der er jo ingen Tvivl om, at ogsaa den — som enhver stærk og god aandelig Bevægelse — har været med til at berige, uddybe og styrke Danskheden hos mange af dens Tilhængere.

Pastor Tonnesen blev Nytaarsdag 1854 født i Bastrup, den Gang i Skodborg Sogn, men fik som 10- eller 11-Aars Dreng sit hjem i Rødding, hvor baade han og hans Familie ikke undgik at komme under Paavirkning af Pastor Svejstrup og Højskolens Mænd. Det har nok haft sin Del i, at Tonnesen trods sin senere tyske Uddannelse og sit tyske Sindelag stadig bevarede aabent Sind for dansk Aandsliv, især paa kirkeligt Omraade.

Sit første Embede fik Tonnesen 1880 som Andenpræst i Aabenraa. Her var han, indtil han 1888 blev Præst i Hoptrup, hvor han blev, indtil han 1927 tog sin Afsked, 73 Aar gammel. Kaftan regner sig det tilgode, at han har skaffet ham dette Embede for at fastholde ham i Nordslesvig paa et Tidspunkt, da v. Oertzen tænkte paa at sende ham til Hamborg for at knytte ham til den tyske »Gemeinschaftsverein«. Dette kunde let være bleven skæbnesvangert for Nordslesvig, idet v. Oertzen ved den Tid havde Planer om at udvide sin Forenings Virksomhed til Nordslesvig, hvis der ikke blev sat et selvstændigt Indremissionsarbejde i Gang her oppe. Saadan som Udviklingen er gaaet, maa det siges at være en Lykke, at vi fik en selvstændig Indre Mission i Nordslesvig, ganske vist med Forbindelser sydpaa, men med sit bedste aandelige Rygstød i dansk Indre Mission, og i det hele befrugtet af dansk aandeligt Liv, især dansk Kristendomsopfattelse.

Allerede i Aabenraa begyndte Tonnesen at udgive et lille opbyggende Blad »Sædekornet«. Det blev senere, da Indre Missions Forening blev dannet, dens Organ, men stadig redigeret af Tonnesen.

Det var en Lægmand i Aabenraa, der gav Stødet til Dannelsen af en særlig nordslesvigsk Indre Missionsforening, men det var Tonnesen, der bragte den til Udførelse. Han blev dens

første Sekretær, og i Virkeligheden dens Leder. Efter en Del Aars Forløb blev han ogsaa af Navn Formand og Leder af Foreningen og vedblev at være det, indtil den efter Genforeningen gik op i Kirkelig Forening for den indre Mission i Danmark.

Th. P.

Jep A. Riis, Barsmark.

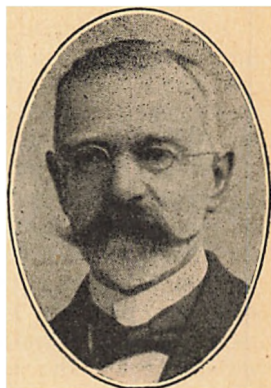
Den 6. September 1934 døde Gaardejer Jep H. Riis, Mørkholt i Barsmark. Ved hans Død mistede Egnen en særpræget Bondeskikkelse, en Mand med sjældne Evner og med en varm Kærlighed til Hjemstavnens Jord og til Danmark.

Jep Riis blev født den 21. Juli 1861 som eneste Søn af Skibskaptajn Hans Riis paa Gaarden »Styrtom« i Barsmark; hans Moder var Ellen f. Svennesen. De arvede Gaarden efter en Onkel, Kaptajn Svennesen; Slægten har ejet Gaarden i Aarhundreder.

Jep Riis mistede sine Forældre, da han var 12 Aar gammel. Gaarden blev bortforpagtet, indtil han var 21 Aar. I 1882 brændte imidlertid »Styrtom«, som laa afsides, tæt ved Barsmark Strand. Den gamle Slægtsgaards Brand følte Jep Riis hele sit Liv som et smerteligt Tab. Den blev ikke genopbygget; men Jep Riis købte en mindre Gaard, »Mørkholt«; der blev »Styrtom«s Jorder lagt til, og i 52 Aar drev Jep Riis denne Gaard.

Jep Riis var en Mand med mange Interesser og fyldt af Virketrang og dygtig baade til Haandens og Aandens Syssel. Han byggede selv en Vejrmølle paa sin Gaard, han byggede sig en Baad, lavede sig et fortrinligt Fotografiapparat, og i Jep Riis' Hjem møder man en sjælden Samling af Billedskærerkunst. Allerede i Forstuen ser vi en smuk Genforeningstavle, i Stuerne skønne Egetræs Møbler med Udskæring, hvoriblandt man særlig lægger Mærke til et pragtfuldt Orgel — alt er Jep Riis' Værk.

Men hans Hovedinteresse var dog Granskningen af Hjemstavnens Saga. Siden sin Ungdom samlede han med glødende

Iver Stof til Løjt Sogns Historie. Han nedskrev, hvad der endnu levede i Folkemunde, granskede de gamle Dokumenter, der endnu kunde findes omkring paa Løjt Lands gamle Gaarde, og fik ogsaa Lejlighed til at gøre Arkivstudier i København. Jep Riis kom i Forbindelse med fremragende danske Historikere og Folkemindesamlere som Sophus Møller, Axel Olrik, Evald Tang Christensen og flere. De har ogsaa ofte besøgt Jep Riis' Hjem, i al Ubemærkethed, for ikke at blive forulempet fra de preussiske Myndigheders Side. Baade Dansk Folkemindesamling og Stednavneudvalget har faaet værdifulde Bidrag fra ham.

I 1915 udgav han »Sagn, Overtro og gamle Fortællinger fra Løjt Sogn«, som blev spredt over hele Sønderjylland og desuden fandt stor Udbredelse blandt Løjttinger i Amerika. Men Jep Riis' Hovedværk, et Arbejde af stor egshistorisk Værdi, opnaaede han desværre ikke at se trykt.

Til dette Værk, »Kronik over Løjt Sogn«, hører en uerstattelig Samling ypperlige Fotografier af gamle, nu længst nedrevne, Løjt-Gaarde, af Folkedragter, Gravhøje osv., Billeder, som Jep Riis alle har taget med sit selvlavede Apparat. Det var en Skuffelse for ham, at Resultatet af hans store Arbejde ikke kunde udgives, men han kunde ikke selv tage den store økonomiske Risiko, der var forbundet med Udgivelsen af et saa stort og saa specielt Værk. Det er at haabe, at der alligevel inden alt for længe maatte blive Mulighed for, at Frugterne af denne Mands store Flid og varme Kærlighed til sit Emne kunde komme andre Interesserede til Gode.

Jep Riis var en bramfri og stiltfærdig Mænd; han var aldrig blandt de Fremtrædende i det offentlige Liv. Han var meget agtet og afholdt af alle, baade Dansksindede og Tysksindede, selv om han aldrig lagde Skjul paa sit danske Sindelag.

I 1891 blev Jep Riis gift med Johanne Clausen fra Paulsgaard i Barsmark, og deres Hjem blev et af Sognets udpræget danske Hjem.

Jep Riis efterlader sig foruden sin Hustru to Døtre og en Søn, der nu driver Gaarden.

Et meget stort Følge fulgte den gamle Hjemstavnsforsker til hans sidste Hvilested. Ved Mindefesten i Forsamlingshuset lød mange smukke Mindeord, der fremhævede, hvilken retlinet og oprigtig Karakter Jep Riis var, en særpræget Personlighed, hvis Minde vil leve længe.

Hans Hansen Toft.

Rentier Jørgen Nielsen, Guderup

Jørgen Nielsen er født i Guderup den 27. Maj 1853. Efter endt Skolegang kom han i Skomagerlære hos Joh. Nielsen, Stevning, og rejste saa som Svend til Danmark og havde Arbejde i København. Da Krigen i 1870 kom, tog han atter til Danmark og aftjente her sin Værnepligt ved 1. Artilleriregiment.

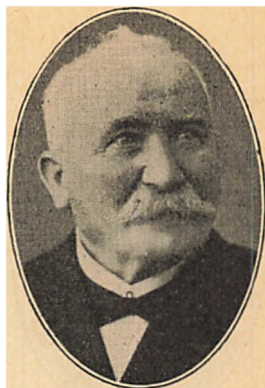
Efter sin Hjemkomst giftede han sig i 1881 og bosatte sig som Skomager i Svenstrup. Herfra flyttede han til Frederiksgaard, hvor han overtog Svigerfaderens Ejendom, hvorfra han drev en Købmandshandel. I nogle Aar var han Ejer af Frydendal Kro, for saa i 1904 at flytte til Guderup, hvor han købte sig et lille Hus, og hvor han ernærede sig som Auktionator og Ejendomsnægler o. l. Ved Slutningen af Krigen købte han det gamle Kaplani, hvor han tilbragte sine sidste Dage.

Jørg. Nielsen lagde aldrig Skjul paa sit danske Sindelag og i en lang Aarrække var han Vælgerforeningen en dygtig og trofast Tillidsmand. Han elskede sit Land og sin Hjemstavn og har gjort et stort Arbejde for at samle Egen Sogns Historie.

Genforeningen var for ham, som for saa mange andre Sønderjyder, Opfyldelsen af et Livshaab.

Han var efter Genforeningen med til Oprettelsen af Forsvarsbrødreforeningen for Sønderborg Amt og blev paa sin 80 Aars Fødselsdag udnævnt til Foreningens Æresmedlem. En stor Glæde og velfortjent Anerkendelse var det, da han i 1930 blev udnævnt til Dannebrogsmænd.

Efter længere Tids Svaghed døde han i sit Hjem i det gamle Kaplani i Guderup den 3. Juli 1935.

A. P. M.

Jørgen Herman Johannsen, Skovlund Mark.

Onsdag d. 10. April 1935 stedtes Møller Jørgen Herman Johannsen, Skovlund Mark, til Hvile paa Valsbøl Kirkegaard, nær ved det danske Forsamlingshus »Valsbølhus«. En stor Kreds af danske og tyske Venner havde forinden fyldt Hjemmet, hvor man ved en gribende Højtidelighed samledes omkring Baaren for at sige Tak til den danske Slesviger, der ved sin stilfærdige Rankhed i Aarenes Løb ogsaa havde vundet sine tyske Naboers og Sogneboernes uforbeholdne Agtelse.

Jørgen Johannsen var en stilfærdig Mand, men dog kendt i vide Kredse. Gennem sit Arbejde paa Skovlund Mølle kom han i Berøring med mange af Egnens Folk. Ved de danske Møder i Valsbøl og andensteds var han en trofast og kærkommen Gæst. Han hørte til dem, der ved et maalbevidst Arbejde i Stilhed ofte øver en større Indflydelse paa Omgivelserne end Folk, der er sat paa mere fremtrædende Poster. Hans danske Sindelag kunde intet kue. Han lod sig ikke rokke i sin Overbevisning, hverken under det første, det andet eller det tredje Riges Styre. Det Hjem, som Jørgen Johannsen for henved 30 Aar siden grundlagde paa Skovlund Mark, blev en fast Danskhedens Borg, hvis Betydning for den danske Sag paa Højderyggen slet ikke kan vurderes højt nok. Og Borgen staar stadig. Hans Hustru og tre voksne Børn fortsætter Hjemmets danske Linje.

Jørgen Johannsen tilhørte en gammel sønderjydsk Slægt. Han blev født 27. August 1875 i Bastrup i Vamdrup Sogn som Søn af Herman Johannsen, der havde været Træsliber paa Krusaa Mølle og efter 1864 var flyttet nordpaa. Den unge Jørgen kom i Lære paa Faderens gamle Arbejdsplads, Krusaa Mølle, og blev dygtig i Møllerfaget. Senere fik han en betroet Post paa Skovlund Vandmølle, der var bleven overtaget af P. Thaysen, som han havde knyttet Venskab med, da Thaysen en Tid arbejdede paa Krusaa Mølle. I 1907 giftede Jørgen Johannsen sig og købte

Ejendom paa Skovlund Mark, som han drev ved Siden af Arbejdet paa Møllen. Thaysen var tysk og fik efterhaanden mange offentlige Hverv. Han blev bl. a. Amtsforsander for Nørre Hæksted Sogn. Men Venskabet holdt og varede Livet ud. Ved et mærkeligt Skæbnens Sammentræf maatte knap to Maaneder efter Jørgen Johannsens Død ogsaa Graven kastes for Thaysen.

I Jørgen Johannsen har det danske Samfund i Mellemlesvig mistet en trofast og særpræget Medarbejder, hvis Minde altid vil blive holdt i Ære. Det vil tjene som Opmuntring og Styrkelse for Efterslægten til at fortsætte den Gerning, som han gav sin Kraft og Kærlighed.

C. I.

Da Tyskerne kæmpede mod Vejrhaner og Kaffekopper.

Den spanske Digter Cervantes har gjort den gæve Riddersmand Don Quixote udødelig ved at lade ham med uimodstaaelig Tapperhed drage i Leding mod Vejrmøller. Paa sin Ganger Rosinante og fulgt af sin trofaste Væbner Sancha Panza gik han med fældet Lanse løs paa Modstanderne med de truende svingende Møllevinger! Og Don Quixote vandt den ene Sejr efter den anden — i egen Indbildning.

Under den tyske Tvangspolitik vandt ogsaa Myndighederne med Gendarmerne som ligesaa trofaste Væbnere som Sancha Panza den ene Sejr efter den anden over den danske Befolkning i Sønderjylland — med samme Resultat som Don Quixote! Det kan være ganske morsomt at opfriske Erindringer herom. Det var ganske vist ikke Vejrmøller, det preussiske Politi gik løs paa, men det var saamænd Vejrhaner og Kaffekopper og rød-hvide Baand.

*

Det var i 1899, at Gaardejer Hans Nymand i Himmark paa Als fik en lille Vindmølle sat op paa sin Gaard. Og til en Vindmølle hører ganske naturligt en Vejrhan. Men det var det gale ved Hans Nymands Vejrhan, at den var malet rød og midt

o

i var der udhugget et ligearmet Kors! Vejrfløjen saa jo aldeles ud som et — ganske vist ikke korrekt — Dannebrogskors.

Den skar aabenbart Tyskerne i Øjnene. Snart kom Gendarmen efter Ordre fra Amtsforstanderen i Nordborg med den Besked til Hans Nymand, at enten skulde Vejrfløjen males med en anden Farve, ligegyldig hvilken, blot ikke rød, eller ogsaa skulde den tages ned! Og det med det samme, mens han saa derpaa! Da det lige havde regnet, var det ikke muligt at male den. Og Vejrhanen blev saa taget ned. Gendarmen tog den som Sejrs-trofæ under Armen og afleverede den til Kommuneforstanderen, der saa sendte den videre til Amtsforstanderen.

Og saa var Fædrelandet atter reddet!

*

En anden Gang stod en Tjenestekarl, Morten Møller fra Højrup, anklaget for Amtsretten i Haderslev, fordi han havde anbragt et Papirdannebrogslag i sit Kammer! Det var Gendarmen fra Stepping, der havde set det, men da Karlekammervinduet ikke vendte ud til Gaden, lød Dommen dog paa Frifindelse.

Dagen i Forvejen havde ikke færre end 15 Tjenestekarle fra Rangstrup staaet som Anklagede for en lignende Forseelse. De havde ved en Ringridning i Rangstrup pyntet deres Heste med rød-hvide Papirbaand og Lanserne med rød-hvide Kvaster. Gendarmen var kommen til Stede og havde forbudt Ringridningen, dels fordi den foregik paa Gaden og dels af Hensyn til de rød-hvide Papirstrimler. De Anklagede erklærede, at de rød-hvide Farver ikke var anvendt som en Demonstration, men fordi de tog sig bedst ud. Som Vidner var mødt to større Dreng, Søner af en tysksindet Gaardejer, og de erklærede, at de ikke havde tænkt noget videre ved at se de rød-hvide Farver, og først da Amtsdommeren anden Gang og med Eftertryk havde spurgt dem, om de ikke havde følt sig forargede, svarede den ene efter nogen Nølen Ja.

Saa fik den offentlige Anklager Ordet, og han erklærede patetisk, at Hensigten for de Anklagede havde været at vise, at de havde Mod til at optræde som Modstandere af Regeringen og at forhaane de tysksindede Indbyggere.

De Anklagede blev da heller ikke reddede, men de blev alle dømt til Pengebøder paa 50 til 3 Mk.

Don Quixote havde fældet en ny Modstander!

*

En Dag i 1895 havde den tjenstivrige Gendarm Klein været inde hos Købmand Johan Jørgensen i Felsted, og til sin store Forargelse havde han paa Hylden set nogle Kaffekander og Kaffekopper med Dannebrogslag. Fluks lod han Anmeldelse gaa videre til Amtsforstander Bruhn, Skovbølgaard, der idømte Købmanden en Bøde. Købmanden forlangte dog retlig Kendelse, og Sagen kom for Amtsretten i Aabenraa.

Gendarmen maatte her som Vidne indrømme, at de statsfarlige Kander og Kopper ikke var synlige fra Gaden, at Jørgensen ellers var en rolig Mand, skønt dansksindet, men efter at Affæren var draget frem, havde han stillet Kanderne midt for Døren, saa de kunde ses udefra, naar man vidste, at de stod der!

Den Anklagedes Forsvarer Advokat Tü c k s e n hævdede, at der ikke forelaa nogen Demonstration, der kunde straffes efter Paragraffen om »Grober Unfug«, der blev meget misbrugt, og Kander og Kopper var forøvrigt fabrikerede i — Hamborg!

Den offentlige Anklager hævdede, at alle Tyskere maatte oprøres og ærgre sig over denne Frækhed, og han krævede Jørgensen straffet med 3 Dages Arrest.

Dommen kom til at lyde paa, at skønt Salget af saadanne Kander og Kopper ikke var forbudt, maatte Jørgensen idømmes en Bøde paa 3 Mk.!

En Del af disse i Hamborg fabrikerede Kopper med Dannebrogslag havde fundet Vej mange andre Steder i Nordslesvig; bl. a. til Aller, hvor Husflidsforeningen for Aller, Stubbom og

Anslet havde anvendt 6 af dem som Gevinster ved en Bortlodning. Resultatet var, at Husflidsforeningen blev erklæret for — en politisk Forening, og Husflidslæreren, Graveren i Aller, der var dansk Undersaat, blev udvist, idet Bosættelsestilladelsen blev frataget ham.

*

Meget omtalt under Krigen mod de danske Farver blev Afæren mod Gaardejer Niels Smidts Skorsten paa hans Ejendom i Søbæklø. Niels Smidt, der tidligere havde været dansk Undersaat, men var bleven naturaliseret, lod i 1894 sin Gaard pudse op. Sokkelen blev tjæret sort, et Par fremspringende Fag ved Hovedindgangen fik en rød Teglstensfarve, og det samme var Tilfældet med Skorstenen, medens Gesimsen og den fremspringende Rand paa Skorstenen blev kalket hvid.

Nu stod Landet i Vaade! Amtsforsander Thiermann i Rødding idømte Niels Smidt en Politibøde paa 10 Mk. og gav ham Ordre til at fjerne den røde Farve fra Skorstenen og Huset inden 8 Dage, eller Amtsforsanderens vilde lade Arbejdet udføre paa Niels Smidts Regning!

Det vilde Niels Smidt dog ikke lade sig byde. Han sendte en Besværing over Amtsforsanderens til Landraaden i Haderslev, og Resultatet blev, at Amtsforsanderens »Polizeiverfügung« ikke kunde staa for en nærmere Prøvelse. Det fik Niels Smidt meddelt fra Landraaden og samtidig fik han Brev fra Amtsforsanderens, at baade Bøden og Anordningen var ophævet.

Og endnu længe havde Folk Lejlighed til at glæde sig over Niels Smidts Skorsten. Den kunde Don Quixote ikke fælde!

— Der kunde endnu nævnes mange Eksempler paa de tyske Gendarmers Angreb paa danske Farver, f. Eks. en rød og hvid Rose i et Knaphul, men lad ovenstaaende være nok. Vi kan glæde os over, at den Tid er forbi.

N—n.

Erich Erichsen:

Bag det blomstrede Gardin.

Apoteker Hausted kom gaende ad Storegade mod Apoteket efter den sædvanlige Tur gennem Vesterskoven til Pynten mod Bugten. Han var en Mand midt i Fyrerne, men saa adskilligt yngre ud med det glatragede, noget angelsaksisk prægede Ansigt og den slanke Skikfelse, der var holdt ung og spænstig ved hyppige Besøg paa Byens Tennisbane sammen med et Par Jævnaaldrende og Byens sportsivrige Ungdom.

Da han gik forbi Nr. 48, kikkede han mod Vinduerne i Stueetagen, hvor Enkefru Selmer boede, og hvor hun havde boet i mange Aar. I hvert Fald lige siden han som tyvcaarig Kandidat kom til Byen som Provisor paa det Apotek, der i Aarenes Løb var blevet hans eget. Og som sædvanlig mødtes han og Fru Selmers Blikke og efterfulgtes af et fortroligt Morgennik og et venskabeligt Smil gennem det tynde, blomstrede Gardin.

Dette Morgennik og dette lille, venskabelige Smil hørte med til Dagens faste Begivenheder. Hverken han eller hun kunde tænke sig Dagen foruden det. Om Vinteren søgte Smilet og Nikket dog sin Vej gennem det blanke Gadespejl, der spejlede Fru Selmers Ansigt — — hvidhaaret, fordi hun var ved at blive en gammel Kone — — lidt træt omkring Munden, fordi hun havde haft sit at slaas med, siden Manden døde for snart tyve Aar siden.

Men i Dag efterfulgtes Apoteker Hausteds Smil af en pludselig Studsen. Han havde set et andet Ansigt gennem Gardinet, presset mod Fru Selmers som i et Kærtæg.

Og han tog ikke fejl af det Ansigt, selv om det nu snart var femten Aar siden, han havde set det sidst. Det var Datteren Sigrids. Ansigtet var ganske vist blevet en

Smule ældre og fastere i Trækkene. Men det var det samme dunkelblonde Haar med Skilningens hvide, skarpe Streg over Issen og Buklernes Krøl ved Ørerne. Der var saa faa nu, der havde den Form for Haarsætningen. Og det var ogsaa de mærkeligt fast tegnede Øjenbryn og den skarpe Hage med den særegne Kløft, akkurat som Moderens. Det var i det hele taget næsten det samme Ansigt, bare som ungt og som ældet, han saa.

Hans Studsen efterfulgtes af en pludselig Uro, og mens han fortsatte sin Vej mod Apoteket, var der mangehaandø Tanker, der med et begyndte at tumle gennem hans Hjerne.

Hun var altsaa kommet hjem igen, Sigrid, efter femten lange Aars Forløb. Og hvad nu... hvad saa... det var jo som paa én Gang... uanet og uventet... at staa Ansigt til Ansigt med sin Ungdom. Men det var ikke noget lykkeligt Møde, syntes han. Det var som noget blev lyslevende igen. Men noget, der aldrig hverken var gemt eller glemt.

Da han naaede hjem til Apoteket, gik han ikke, som han ellers plejede, ind i det lille Arbejdsværelse bagved Ekspeditionsrummet, hvorfra han gennem et lille Kig-hul i Døren kunde følge alt, hvad der skete derude. Men han gik op i Lejligheden paa første Sal. Han maatte have Ro. Han maatte bort fra det dernede. Han maatte bort fra alt det dernede, der havde med Dagen i Dag at gøre.

Han gik ind i den lille Dagligstue, hvor han som oftest tilbragte sine ledige Timer, og satte sig ved Arbejdsbordet, bøjet over det, med Hovedet hvilende mod Haandfladerne.

Og saa gennemgik han i Tankerne alt det, der nu laa femten Aar tilbage i Tiden...

Han huskede den Sommeraften sent, da han og Sigrid Selmer mødtes, og da hun ømt og lykkeligt gav ham sit Ja. Han mindedes den Aften, da de skiltes, fordi der

var kommet en anden Kvinde ind i hans Liv. Han mindedes hendes trætte Graad og hendes stille ordløse Fortvivelse. Og samtidig den Blidhed, hvormed hun gav ham hans Ja tilbage. Der var ikke een eneste Bebrejdelse i hendes Ord.

Og han mindedes den korte Tid, da den anden Kvinde var det, han troede var Kærligheden i hans Tilværelse. Og hendes Død et Par Maaneder før den Dag, til hvilken deres Bryllup var bestemt.

Han havde den Gang følt hendes Død som en Skæbnedom og det tog lange Tider, inden hans Tanker faldt til Ro. Han følte altid Bebrejdelsens Sonde bore i Sindet. For han vidste med sig selv, at naar han den Gang brød med Sigrid, saa var Grunden mere Haabet om en gammel og anset Slægts Støtte end den Kærlighed, der ikke kun søger sit eget.

Og endelig mindedes han Sigrids pludselige Opbrud fra Hjemmet kort Tid efter, at han havde brudt med hende. Hun rejste til Udlandet, bort fra det altsammen, mens Moderen blev siddende ene tilbage med sin beskedne Enkepension og den Smule Haandarbejde for en af Byens Forretninger, der gjorde det muligt, med den største Beskedenhed, at friste Livet....

Og nu var Sigrid altsaa kommet tilbage efter disse femten Aars Forløb. Og hvad saa.... Hvad tænkte hun om han nu? Havde hun glemt og tilgivet. Eller laa hans Brud med hende endnu som Mindet om en Troløshed i hendes Sind.... Eller var hun maaske søgt hjem, fordi hun endnu, trods alt, havde gode og milde Tanker om ham.

Hvor havde hun egentlig altid været god og oprigtig, Sigrid. Saa trofast hengiven. Saa lykkelig troende. Og var der maaske endnu noget tilbage af det, som igen kunde knytte dem sammen....

Der var saa mange Spørgsmaal for Hausted at tumle med den Formiddag. Men Svaret fandt han ikke paa noget af dem. Der var kun ét, der var sikkert, syntes han: at alt det, han en Gang havde følt for Sigrid af oprigtig og smukt igen ved det hastige Gensyn med hende paany dukkede op.

Men hun.... Hvad hun?

Da Hausted den Formiddag var gaaet forbi Nr. 48 i Storegade, spurgte Fru Selmer:

— Saa du Hausted, Sigrid.

Hun nikkede, medens hun strøg Moderen over det glatte Haar og svarede derefter stille, ligesom hen for sig selv:

— Ja Mor, jeg saa ham.

Derefter gik hun bort fra Vinduet og satte sig hen i en Krog, der hvor Fru Selmer altid sad og blundede i Mørkningen, indtil Naalen igen skulde i Gang en hel lang Aften.

Moderen saa efter hende, men sagde ikke noget, og der var Tavshed en Tid.

—Hun døde altsaa. Og de naaede ikke at blive gift, vel, spurgte Sigrid saa.

— Ja, svarede Fru Selmer. Jeg skrev jo til Dig om det, Sigrid.

Sigrid strøg sig over Panden, frem og tilbage, som om der var noget, hun ikke kunde faa Klarhed paa.

— Det er sandt. Ja, Ja, du skrev jo om det, Mor. Det kom ligegyldigt og tonløst.

— Det var ham sikkert en stor Sorg, at hun døde, sagde Moderen.

— Det gør altid ondt at miste, hvad man har kær. Liv eller Død er ligegyldigt her. Smerten er den samme.

Det kom noget skarpt, og Moderen svarede:

— Ja, han blev i hvert Fald ikke lykkelig.

— Hvor ved du det fra, Mor? Hvad ved vi i det hele taget om Lykke eller ikke Lykke hos andre? Vi forstaar det jo næppe nok hos os selv.

Hun havde lagt Armene bag om Nakken og saa op paa Loftet.

— Jeg ved det fra ham selv, svarede hun.

— Fra ham selv? Sigrid saa hastigt ned mod Moderen. Fra ham selv? Taler han med dig om det?

— Han taler med mig om meget.... Han har talt med mig om meget.... Han var den eneste, der tog sig lidt af mig, den Gang du var rejst.... Han har været mig en god Raadgiver i de mange Aar, du var borte. Jeg er ham stor Tak skyldig.

Sigrid smilede. Der var noget bedsk over Smilet.

— Han betalte med Penge, hvad han forbrød med sine Gerninger.... Der er mange som tror, at man kan slippe lettest fra det paa den Maade.... Og du lod ham slippe....

Fru Selmer saa skarpt hen mod Datteren.

— Er saa mange onde Ord nu ogsaa nødvendige, Sigrid. Og hvis du i Dag kendte Hausted, vilde du sikkert dæmpe Tonen. Hvad han har talt med mig om, baade om dig og om hende.... og om hvad der i det hele taget skete, kommer ingen ved.... Heller ikke en Gang dig. Men jeg har forlængst forstaaet ham.

Frøken Sigrid lo.

— Ja, og at forstaa er jo at tilgive. Det er en bekvem Sovepude for dem, der ikke har Mod til at holde deres Sind frisk, baade i Hadet og i Kærligheden.

— I Hadet, Sigrid?, Hvad mener du?

Fru Selmers Stemme fik en skarp Klang.

— Hader du da virkelig Hausted?

Frøken Sigrid pressede Hænderne mod Øjnene.

— Ja, svarede hun. Jeg hader ham....

Jeg lærte i hvert Fald efterhaanden at hade ham, da jeg først kom ud mellem Mennesker. For derude, Mor, der lærer man at se tværs gennem Tingene. Der lærer man de lige Veje: med eller imod.... ond eller god.... Der er ingen Mellemtoner.... og Hausted var ond imod mig.... Ikke fordi han svigtede mig. Man kan tage fejl i Kærlighed som i alt andet. Men fordi han smed mig til Side....

Hendes Stemme gled over i en bitter Skarphed.

— Ja, fordi han smed mig tilside, som Børn smider med et Stykke Legetøj, naar de ser et andet Stykke, der skinner mere end det, de har.

— Sigrid! Sigrid! Er du virkelig blevet saadan i de Aar, du har været borte?

Fru Selmer gik hen til Datteren og strøg hende gennem Haaret.

— Stakkels Sigrid, det maa gøre ondt at tænke saa haardt.... og du har ikke Lov til det overfor Hausted. Han er straffet én Gang.... og én Gang er nok.

Frøken Sigrid saa op paa Moderen.

— Hvad ved du om det? spurgte hun.

— Han har selv sagt mig det.... Han kom her ned til mig Dagen efter at.... naa ja, efter at den anden altsaa.... var blevet begravet. Og han kom her mange Gange siden. Og hver Gang har han talt om det og spurgt mig, om jeg troede, at du ikke kunde tilgive ham.

Frøken Selmer smilte.

— Det er let at spørge om det, svarede hun. Det koster ikke noget at lade andre tilgive Det er saa nemt.

— Jamen han spurgte ogsaa om noget andet, svarede Fru Selmer.

— Jasaa, Datteren saa op paa hende. Naa, gjorde han det.

Fru Selmer nikkede.

— Ja Sigrid, det gjorde han. Han spurgte ogsaa, om jeg troede du havde glemt ham helt. Eller om du maaske endnu holdt en Smule af ham.... Blot lidt....

— Hvorfor skulde jeg dog det, spurgte Frøken Sigrid. Kræver han oven i Købet Kærlighed af mig efter alt det, han har gjort imod mig.

— Kræver, Fru Selmer rystede paa Hovedet. Kræver. Aa nej. Det gør han vist ikke.... Men maaske beder han, du....

— Det lyder ogsaa kønnere, svarede hun derefter. Men det bliver nok til syvende og sidst et og det samme, synes jeg.

Fru Selmer gik hen til sin Plads ved Vinduet igen.

— Ser du, Sigrid, sagde hun saa. Her har jeg siddet hver Formiddag i femten Aar. Ingen ænsede mig. Ingen tog sig af mig. Jeg kunde være gaaet paa Fattiggaarden, uden at det havde rørt en eneste Mors Sjæl.... Men gennem dette gamle blomstrede Gardin har jeg hver eneste Dag faaet hans Nik og hans Smil. Han har levet sammen med mig og mit paa den Maade, hver Dag.... og hans Hilsen til mig var ogsaa en Hilsen til dig. Tror du ikke, jeg har forstaaet det. Det var jo dig, han søgte at mindes gennem mit gamle Ansigt.... Det var Hjemmet her, han hilste.... alt det her, der engang var noget for ham, indtil han.... naa ja, indtil han fejlede, fordi han ikke var bedre end saa mange andre men heller ikke værre.

Frøken Sigrid nikkede.

— Du siger det saa smukt Mor, sagde hun stille. Du forstaar altid at se saa klogt paa det, Mennesker gør.

—Aa ja, svarede hun, det gør jeg vel. Og det lærer man vel efterhaanden. Der er vel ikke saa megen Trofasthed mellem Menneskene, at man har Ret til at undvære det lidt, der er.... og Hausted har været trofast.... ogsaa mod dig.... trods alt.

Saa var der Tavshed en Tid. Fru Selmer pressede Hænderne mod Kinderne. Hun var blevet varm af de mange Ord.

Saa rejste Frøken Sigrid sig. Der stod et gammelt Billede paa Spejl-Konsollen. Hun stod lidt og saa paa det. Derefter tog hun det i Haanden og saa hen paa Moderen. Det var et Billede fra den Gang.

—Hvor vi to egentlig ligner hinanden, Mor, sagde hun saa.

Fru Selmer nikkede.

— Det sagde Hausted ogsaa altid, svarede hun derefter, det sagde han ogsaa altid, naar han besøgte mig og stod og saa paa Billedet.

— Ja saa.

Frøken Sigrid satte Billedet fra sig.

— Ja saa, gjorde han det. Det kom med et Skær af Forvirring over Stemmen.

— Men han sagde ogsaa noget andet, lille Sigrid.

Frøken Sigrid vendte sig om mod Moderen.

— Hvad andet sagde han da, Mor....

Fru Selmer rejste sig og gik hen og tog Datteren om Halsen.

— Vil du gerne vide det, Sigrid, spurgte hun.

Frøken Sigrid nikkede.

— Han sagde altid: Hvor vilde jeg være lykkelig, dersom jeg vidste, om hun endnu holder af mig.... som jeg holder af hende.... Som jeg holder af hende, Sigrid. Forstaar du det....

Frøken Sigrid tog pludselig Moderen om Halsen og pressede sin Kind mod hendes.

— Aa Mor, hviskede hun. Aa Mor, Mor.

Fru Selmer strøg hende over Ryggen med stille, kærtgnende Strøg.

— Tak, Sigrid, sagde hun ømt. Tak, min Pige. Det

var høre det, jeg ventede paa og længtes efter. Nu lysner det, du.

Den næste Formiddag, da Hausted vendte hjem fra sin Morgentur, sad Fru Selmer som sædvanlig bag de blomstrede Gardin. Og hun fik sit Morgennik og sit Morgensmil som sædvanligt.

Hun vinkede til ham. Han kendte det Vink. Saa var der altid noget, hun trængte til at tale med ham om

Da han stod inde i hendes lille Stue, sagde han, idet han saa sig omkring:

— Er Si.... er Deres Datter ikke hjemme, Fru Selmer. Jeg syntes jeg saa hende ved Vinduet i Gaar.

— Jo, svarede Fru Selmer med et Smil. Jo. Hun er hjemme. Men hun er gaaet sig en Tur. Hun vilde paa Kirkegaarden med nogle Blomster

— Ja saa, til Deres Mands Grav kan jeg tænke.

Fru Selmer rystede paa Hovedet.

— Nej, svarede hun, til en andens. En ung Kvindes. Hun saa vist paa ham.

— Behøver jeg at sige mere, Hausted.

Han saa et Øjeblik forundret paa hende. Derefter sagde han stille:

— Nej.... Men hvorfor.

— Hun vilde gøre op med sig selv og med Fortiden, sagde hun, da hun gik. — Hun syntes hun maatte.

— Det var smukt, svarede han.

— Der er saa tit et eller andet, man føler Trang til at gøre Bod for, Hausted, sagde Fru Selmer, mens hun rakte Haanden frem mod ham. Saa mange haarde Tanker, der trænger til at renses Ræk mig Deres Haand, Hausted.

Han saa vist paa hende.

— Hvorfor, spurgte han og rakte hende Haanden. Hvorfor, har jeg maaske gjort noget, som er værd at takke for netop nu.

Fru Selmer smilte.

— Vi Mennesker har altid noget at sige hinanden Tak for, Hausted.... Jeg takker for Deres Trofasthed baade mod mig og mod Sigrid i femten Aar.... Ogsaa for Deres Trofasthed mod hende.... Tror De ikke, jeg har kunnet se og forstaa den ogsaa.... Og nu lysner det, Hausted. For jer begge.

Saa traadte Frøken Sigrid ind i Stuen. Hun blev staaende et Øjeblik indenfor Døren og saa paa Hausted. Der laa noget ømt og lyst i hendes Øjne.

Han kendte det fra den Gang.

Han rakte Hænderne frem mod hende.

— Sigrid, sagde han stille. Saa kom du hjem igen, Sigrid.

Hun nikkede. Derefter gik hun langsomt hen over Gulvet imod ham.

—Ja, Hendrik, svadede hun. Men kom jeg ikke for silde.

Hun tog hans Hænder i sine.

— Nej, svarede han. Du kunde aldrig komme for silde, Sigrid.... Men jeg har set efter dig hver Dag i femten Aar gennem det blomstrede Gardin, du. Og saa dig hver Dag....

For jeg saa din Mor....

Saa drog han hende ind til sig og tog hende lykkelig i Favn.

Da Barsøerne i Juli 1914 blev hentet og indsat i Aabenraa Raadhusarrest.

En Skildring af otte Barsøeres usædvanlige Oplevelse i Dage, før Verdenskrigen brød ud.

Ved Carl E. Johnsen.

Den følgende Skildring af otte dansksindede Barsøeres Arrestation en af de sidste Nætter i Juli 1914 hviler paa Oplysninger, givet af Gaardejer Lauritz-Grau, Bjerggaard, Barsø, der selv var med blandt de Mænd, der hin Nat førtes til Aabenraa som politiske Fanger.

Det var i de kritiske Dage i 1914, lige inden Verdenskrigen brød ud. Der taltes Mand og Mand imellem om, at Krigen vel var uundgaaelig, man saa længe den ikke var erklæret, haabede man dog stadig paa Muligheden for, at den kunde blive undgaaet. Ovrc paa Øen Barsø udfør Genner Bugt sad om Aftenen Fredag den 31. Juli et Par af Mændene fra Øen samlet hos Gaardejer Lauritz Grau paa Bjerggaard. Foruden Lauritz Grau og hans Familie befandt Gaardejer Jes Paulsen, der nu bor i Sønderport i Aabenraa, og Øens Lærer Schenck sig i Hjemmet. Man havde spist til Aften, og Lauritz Graus Hustru var ved at servere Kaffe for Selskabet. Netop paa det Tidspunkt blev man gjort opmærksom paa, at to Politimænd nærmede sig Gaarden. De var kommet med Motorbaad direkte fra Aabenraa og havde lagt til ved Baadebroen. Lauritz Grau, Paulsen og Schenck rejste sig og gik Politimændene i Møde paa Gaardspladsen, det viste sig, at det var Overvagtmesteren fra Aabenraa og Vagtmester Jøbe fra Løjt, der førte Gaardejer Lars Chr. Larsen med sig. Politiet mødte med Ordre, hvorefter Grau og Paulsen skulde følge med. Maaske vilde Turen gaa til Aaben-

raa. Schenck, der var tysk Lærer, var der ikke Bud efter, saa Grau og Paulsen var straks klar over, at Ordren stod i Forbindelse med den ventede Krig, og tillige at de kunde takke deres danske Sindelag for, at Politiet var ude efter dem. Der var selvfølgelig ikke andet at gøre, skønt det allerede var sent paa Aftenen, end at parere Ordre og følge med. De gik tilbage til Gaarden for at faa en Hat paa Hovedet. Den hyggelige Aften, man havde forberedt sig paa, var ødelagt, og det var ejendommeligt at se paa Kaffebordet, hvor der paa hver Tallerken laa en Kage, der akkurat var bidt et Stykke af. Hverken Grau eller Paulsen fik mere af den Kage. Politimændene havde Hastværk, og der var ikke Tale om hverken at drikke den ventede Kaffe eller spise den tilbageblevne Kage. Andre og usædvanlige Begivenheder forestod.

Fra Bjerggaarden gik Politiet, ledsaget af de tre Gaardejere Grau, Paulsen og Larsen til flere andre af Øens Gaarde. Hvert Sted gentog den samme Historie sig. Gaardejeren og enkelte andre blev purret ud og fik Ordre til at følge Trop. Selskabet kom efterhaanden foruden de tre allerede nævnte til at bestaa af Gaardejer Jes Schwennesen, Gaardejer Chr. Grau, Schwennesens Karl Johan Peter Johansen, der var kendt som dansksindet, Lars Chr. Larsens Fader Lars Larsen, der stammede fra Fyn, men var tysk Statsborger, og Jørgen Grau, der nu har Telefonstationen paa Barsø. Lars Larsen var allerede gaaet i Seng, men han fik Ordre til at staa op igen, klæde sig paa og følge med. Det varede for længe for Overvagtmasteren, som irriteret udbrød: »Han barberer sig vel ogsaa!« Endelig var Larsen færdig, og der var nu samlet en Gruppe paa otte Barsøere, som alle var lige spændt paa, hvad der skulde ske. Der var dog ikke Anledning for dem til at udveksle Tanker. Man forstod af Overvagtmasterens Holdning, at han ikke ønskede nogen Diskussion. Hver især spekulerede imidlertid bl. a. over, hvordan de skulde komme hjem igen til Øen. Jørgen Grau ejede en god Motorbaad, og Laurits Grau

tillod sig derfor at foreslaa Overvagtmasteren at lade denne Baad følge med til Aabenraa, saa de otte Mand paa forholdsviis nem Maade kunde komme hjem igen. Det afværgede Overvagtmasteren med Bemærkningen: »Vi skal nok sørge for, at I kommer hjem«. Han har allerede paa det Tidspunkt været klar over, at det ikke blot var for nogle Timer, Barsøerne saa pludselig blev hentet bort fra deres Ø. Ingen af de otte Mænd sagde noget under hele Turen. Det var haabløst at spørge. Spørgsmaalet om, hvad Hensigten var med deres Rejse, lød kort og godt, at de »skulde til Aabenraa for at skrive noget under!«

Nede ved Broen laa en Motorbaad, ført af en Fisker fra Aabenraa. I al Stilhed blev de Anholdte ført om Bord, medens Politimændene nøje fulgte enhver af Barsøernes Bevægelser. Det var mørkt ved den Tid, da Motorbaaden gled ud fra Barsø. Klokken har været ca. 10, og det var med bange Anelser, Baadens Passagerer saa Øen forsvinde bag sig. Ingen vidste, hvad det var, de gik ind til. Der herskede en tung og trykkende Stemning i Baaden. Vagtmændene sagde ingenting, og Passagererne var ikke oplagt til at tale, hverken til deres Bevogtere eller til hinanden indbyrdes. En Begivenhed, der ikke stod paa Programmet, skete ved Skærrev. Her gik nemlig Motorbaaden paa Grund. Ved fælles Hjælp lykkedes det at faa Baaden fri igen, men det tog selvfølgelig nogen Tid, og det var henimod Midnat, før Baaden løb ind i Aabenraa Havn. Baaden lagde til i den gamle Havn ved den nordre Kaj, hvor nu D. F. D. S. Pakhusbygning findes. De otte Barsøere steg i Land paa den mørke, mennesketomme Kaj, og med Overvagtmasteren i Spidsen og Vagtmasteren som Bagtrop drog Kolonnen op gennem den natstille By. Grebet af en usædvanlig alvorfuld Stemning drog Barsøerne ad de kendte Veje langs Skibbroen, forbi Markedspladsen hen til Amtshuset. Der maa have bestaaet en Aftale, om at de Anholdte skulde føres herhen, men de Embedsmænd, efter hvis Ordre det skete, har ikke haft

Taalmodighed til at vente. Overvagtmasteren konstaterede skuffet: »Her er nok mørkt, saa maa vi op paa Raadhuset«.

Kolonnen satte sig atter i Bevægelse, og det gik nu op ad Raadhusgade til Raadhuset. Her var der, uvist af hvilken Grund, forsamlet en Del Mennesker. Det foranledigede Overvagtmasteren til at dirigere sine Barsøere ad Bagporten og ind i Raadhusets Gaard. Nu blev de anholdte ikke længere ladt i Tvivl om, hvad Meningen var med denne pludselige og mystiske natlige Rejse til Aabenraa: De skulde i Fængsel!

En Natvægter indfandt sig med Nøgler til Fængselscellerne, som dengang fandtes bag Raadhuset. Ledsaget af Vagtmasteren og Natvægteren med sit raslende Nøgleskæppe blev de otte Mænd ført op i Bagbygningen og ind paa Gangen, fra hvilken der førte Døre ind til en Række Celler. Medens Overvagtmasteren forlod Fangerne, idet han vilde gøre Forsøg paa at komme i Forbindelse med Landraaden eller en af de til Amtet knyttede Embedsmænd for at faa nærmere Ordre om, hvad der videre skulde foretages med de otte Mænd, blev Vagtmester Jebe tilbage hos dem. De maatte stadig opholde sig ude paa Gangen. Der gik over en halv Time, og da Overvagtmasteren ikke viste sig, blev Natvægteren utaalmodig. Han vilde aabenbart ikke spille mere af sin Nattesøvn paa de gode Barsøere. Nu greb han aktivt ind i Begivenhederne. Idet han laasede Døren til to Celler op, sagde han: »Nu mal 'rin, vier in jede, so ist es bestimmt!« (Nu ind med Jer, fire i hver, saadan er det bestemt). Inden de fik Lov til at betræde Cellerne, maatte de aflevere, hvad de havde i Lommerne, Penge, Lommeknive og hvad de ellers bar paa sig. Det tog Natvægteren i sin Vare-tægt. Lauritz Grau havde i sin Lomme en Æske Tændstikker med Skoleforeningens Mærke paa. Da han var overbevist om, at det var af politiske Grunde, de var fængslede, foretrak han at skjule Æsken, hvis Indhold ogsaa kom til Gavn i Nattens Løb i den mørke Celle. Saasnt de havde afleveret deres Værdigenstande etc., smækkede Fængselsdørene i bag dem, og de hørte

Nøglen blive drejet om i Laasen. Straks efter hørte de Natvægteren og Vagtmesteren fjerne sig hen ad Gangen.

Fangerne, som nu var overladt til deres egne triste Betragtninger, orienterede sig nu, saa godt de kunde, i det Rum, der skulde tjene dem til Natteleje. I hvert Lokale fandtes to Brikse, den enè med Soveplads til to Mænd, den anden med Plads til en. Da der nu var fire Mænd i Cellen, opstod et Problem, som ingen af dem kunde løse: Hvor Natvægteren havde tænkt, den fjerde Mand skulde sove. Spørgsmaalet blev heller ikke løst, men som den yngste af Arrestanterne sad Lauritz Grau det meste af Natten paa Kanten af den ene Briks. Hen paa Morgenstunden rejste den gamle Lars Larsen sig, og da han ikke kunde taale at ligge længer, fik Lauritz Grau Lejlighed til at sove lidt. Det var dog i det hele ikke blevet til meget Søvn. For det første var Tankerne hos de Arresterede altfor optaget af Nattens Hændelser, til at de rigtig kunde falde til Ro, og for det andet kom Natvægteren hver Time og ruskede i Døren for at se, om den var lukket.

Om Morgenen, da der begyndte at komme Folk paa Gaden, lukkede Arrestanterne et Vindue op — det kunde nok lade sig gøre — og søgte ved Raab at komme i Forbindelse med Folk, der passerede Raadhusgangen. Sult og Tørst begyndte at gøre sig gældende, og man gjorde flere Forsøg paa at faa de Forbipasserende til at gaa over hos Købmand Danielsen og købe noget spiseligt. Langt de fleste hverken vilde eller turde indlade sig paa et saadant Foretagende. Tilsidst forbarmede en modig Mand sig alligevel over de Indespærrede og gjorde Hans Danielsen opmærksom paa, at nogle Kunder i Arresten vilde i Forbindelse med ham. Efter kort Tids Forløb dukkede Hans Danielsen personlig op i Arresten, hvor han fik en Samtale med Politivagtmester Aagaard, der imidlertid ikke var glad for Situationen, fordi Hans Danielsen ogsaa var kendt som en god dansk Mand. Han tillod trods alt Danielsen, medens Aagaard selv var til Stede, at komme ind i Cellerne og spørge, hvad man

ønskede. Forhandlingerne endte med, at Aagaard lovede, mod Betaling, at lade sin Kone bringe Kaffe og Morgenmad op. Det var en rigtig god Forplejning, og da Hans Danielsen kort efter sendte en Kasse Cigarer op, tegnede Situationen sig, trods Alvoren, dog i et lidt lysere Skær. Beroliget af Barsøernes stilfærdige Holdning lukkede Aagaard Celledørene op og tillod Arresteranterne at benytte hele »Lejligheden«. Da de ikke var i Tvivl om, at denne efter Forholdene udstrakte Frihed vilde faa en brat Ende, naar Natvægteren atter viste sig paa Skuepladsen, bemærkede Aagaard, at det skulde han nok ordne! Han passede altid paa at holde Yderdøren ud til Gaarden lukket og laaset, naar han kom med Forplejningen. En Gang havde han dog af Uagtsomhed ladet Døren staa aaben. Paa det Tidspunkt stod Schwennesen og Lauritz Grau tæt ved Døren, og det foranledigede Schwennesen til at udbryde: »Vi kunde gerne gaa lidt ud i Gaarden«. Aagaard, som befandt sig i en Celle lige i Nærheden og havde ladet Døren staa aaben bag sig, hørte Bemærkningen, og ganske forfærdet glemte han at tale Tysk: »Nej, Gud forlade mig maa I ej!« raabte han. Det var de eneste danske Ord, Aagaard sagde under hele Fængselsopholdet. Saa blev Døren lukket.

Mandag Formiddag den 3. August indfandt Overvagtimesteren sig i Fængslet, og Barsøerne begyndte nu saa smaat at nære Haab om, at Befrielsens Time var nær. Det var et forfængeligt Haab. Han kom blot for at meddele, at Arresteranterne skulde ud at arbejde hos forskellige Landmænd paa Aabenraa-Egnen. De skulde gøre Gavn for Føden. Det vil sige, det var frivilligt, hed det sig, men der var næppe andet at gøre end at sige Ja til dette aldeles urimelige Forlangende. Alle de Arresterede var Landmænd, hvis Landbrug i høj Grad trængte til deres Nærværelse, men nu blev de udkommanderet til at arbejde paa andre Gaardejeres Marker. I Løbet af Eftermiddagen blev de hentet af forskellige Landmænd. Lauritz Grau kom ud til Gdr. Chr. Nissen i Brunde. Chr. Grau hos Gdr. Jes Schmidt i Ris-

hjarup, Lars Lassen hos Gdr. Petersen, Dybæk ved Varnæs og de øvrige hos andre Gaardejere. Jørgen Grau, som endnu var militærpligtig, var allerede Søndag eller Mandag ført til Haderslev, hvor han blev modtaget af to Soldater med opplantede Bajonetter og derefter ført hen til en Del andre Fanger fra Aarø, hovedsagelig Fiskere og Sømænd. Denne Gruppe Fanger maatte i nogle Dage blive i Haderslev, for derpaa at blive transporteret til Rügen. Her opholdt de sig en Tid, men kom saa til Altona, hvor de blev stillet for Krigsretten. Retsforhandlingerne resulterede for Jørgen Graus Vedkommende i, at han fik Lov til at rejse hjem til Barsø indtil videre. En Tid efter blev han indkaldt og kom til Fronten i Frankrig.

Den gamle Lars Lassen kom ikke ud paa Landet om Mandagen. Den Landmand, han skulde arbejde for, kom ikke og hentede ham. Dagen efter blev han under Ledsagelse af en Politibetjent ført til Kværs, til den Landmand, han skulde være hos. Da en anden Betjent tilfældig rejste samme Vej, sluttede han sig til Eskorten, og Lars Lassen, den fredeligste af hele Selskabet, nød den Ære at blive ført til Kværs ledsaget af to Betjente. Da han var gammel og svagelig tog Pastor Treplin i Løjt sig af hans Sag og fik ham snart sendt hjem.

Endelig den 2. September, efter at de seks Barsøere havde arbejdet for andre Landmænd hele August Maaned, var Frihedens Øjeblik inde. De havde faaet Ordre til at møde paa Hotel Danmark, hvor der blev forelagt dem en lang Række Paragrafer, som de skulde underskrive for at komme paa fri Fod. En af Paragraferne gik ud paa, at de skulde melde sig hos Kommuneformstanderen, dersom de vilde fra Øen over til Fastlandet. Ingen af de seks Mænd var sindet til at underskrive denne Paragraf. »Hvis vi ikke kan komme hjem som frie Mænd«, var der en af dem, der sagde, »saa bliver vi, hvor vi er«. Den Officer, der ledede Sagen, spurgte nu en Skriver om, hvem der havde skrevet Paragrafen, Militæret eller Landraadskontoret. Da Svaret lød, at Paragrafen var formuleret af Landraadskontoret, slog

Officeren en lyk Streg over Paragrafen. Saa skrev Barsøerne under, og derpaa stillede Officeren en Motorbaad til Raadighed. Kort efter gik Rejsen efter det lange ufrivillige Fangenskab tilbage til den fredelige Ø, hvor Familie og Venner med Glæde hilste de Hjemvendende Velkommen.

Forsamlingshuse og Fadderskaber 1935.

Der er nu lagt en Kæde af 12 danske Forsamlingshuse i Grænseomraadets sydligste Sogne, fra Rinkenæs til Højer, nemlig i

Ringenæs,
Holbøl,
Kollund,
Padborghus,
Sofiedal,
Jydevad,
Burkal.
Lydersholm,
Jejsing,
Sæd,
Højer,
Rudbøl.

Ind i denne Kæde følger sig endnu Møgel tønd er, som vi ikke plejer at regne med til Grænseomraadet, fordi det tidligere hørte til Enklaverne.

Bag disse Forsamlingshuse staar der atter Fadderskaber. Kun for et enkelt Sogns Vedkommende er Sagen endnu ikke helt i Orden. Men der er endvidere oprettet Fadderskaber for nordligere liggende Sogne i Grænseomraadet. Hvert Fadderskab har overtaget Omsorgen for Danskheden i et Sogn.

Det første Fadderskab var

Aalborg	for Uge Sogn,
derefter fulgte:	
Svendborg	for Løjt Sogn
Odense	» Tinglev Sogn
København I	» Bov Sogn
København II	« Højst Sogn
Randers	» Holbøl Sogn
Kolding	» Bjolderup Sogn
Holbæk	» Hostrup Sogn
»To Løver«	» Rinkenæs Sogn
Kerteminde	» Udbjerg Sogn
Aarhus	» Tønder By
Fynske Grundejere	» Højer Sogn
Ringsted	» Burkal (Nord)
»Hejmdal«	» Kliplev Sogn
Bornholm.	» Bylderup Sogn
*) Slagelse	» Kværs Sogn
*) København III	» Burkal (Syd)
*) Hjørring og Frederikshavn	» Ris Sogn.

De med *) mærkede er endnu, mens dette skrives, ikke helt i Orden, men vil efter al Sandsynlighed være i Orden inden Udgangen af 1935.

Ved Verdenskrigens Slutning var der kun ialt 5 danske Forsamlingshuse i Grænseamraadet, Nu — i 1935 — er der ialt 32 danske Forsamlingshuse i det truede Omraade. Flere af de ældre Forsamlingshuse er i de senere Aar blevne udvidede. To er yderligere under Forberedelse.

I Nordslesvig er der nu ialt henved Hundrede Forsamlingshuse og Opførelsen af flere er under Forberedelse.

Indhold.

	Side
Fr. Rudbeck: Stines Afstemningsrejse	1
Truels Rasmussen: Husets Ejerinde	12
Bekjendtgjørelse	14
Johs. Gejlager: Genforeningsmindemærkerne	15
Ludvig Hammer: Et Julebarn	36
L. P. Chr.: »Borgerforeningen« i Flensborg	47
Martin N. Hansen: Jes Pranges Kuen	50
August F. Schmidt: Hvem var Forfatteren Karl Hede?	51
Morten Nielsen: Landsbyer, som forsvandt	56
Fr. S.: Et Hjertesuk fra Udlændighedstiden	58
De Gamle, som faldt:	
H. Lausten Thomsen: P. Skovrøy	59
L. P. Chr.: Fru Marie Jessen	62
Kai Edv. Larsen: Andreas Grau	65
th.: Axel Sabroe	69
Jacob Østergaard: August Lassen, Rødding	71
Niels Hansen: Niels Hansen, Toftlund	73
Jørgen Eriksen: Nikolaj Ludvigsen, Stenderup	75
Th. P.: Pastor Tonnesen	77
Hans Hansen Toft: Jep A. Riis, Barsmark	79
A. P. Møller: Jørgen Nielsen, Guderup	81
C. J.: Jørgen Herman Johannsen, Skovlund	82
N-n.: Da Tyskerne kæmpede mod Vejrhaner	83
Erich Erichsen: Bag det blomstrede Gardin	87
Carl E. Johnsen: Da Barsøerne arresteredes i Juli 1914	97
Forsamlingshuse og Fadderskaber	104

Nationale Foreninger og Institutioner

Sprogforeningen.

Bestyrelsen: H. P. Hanssen, Formand, Købmand Hans Jessen, Næstformand, Bibliotekar Jakob Petersen, Sekretær og Kasserer.

Tilsynsraadet for Aabenraa Amt: Fru Marg. Andersen, Aabenraa, Gdr. Carsten Gregersen, Frøslev; for Haderslev Amt: Gdr. Jørgen From, Fjelstrup, Amtsskolekonsulent Mortensen, Haderslev, Gdr. M. Refslund Poulsen, Bovlund, Gdr. J. H. Schmidt, Vojensgaard, Gdr. Simon Sørensen, Højstrup; for Sønderborg Amt: Gdr. Claus Christensen, Lauensby, Gdr. Hans Jørgen Hansen, Lysabild, Folketingsmd. J. P. Nielsen, Dynt, Amtsskolekonsulent Nielsen, Sønderborg; for Tønder Amt: Gdr. Andr. Svendsen, Hjemsted, Fru Hansigne Lorenzen, Ballum, Gdr. P. Gad, Hejsel, Amtsskolekonsulent Svendsen, Tønder. Nordfor Grænsen: Grosserer V. A. Møller, København; Højskoleforstander Fr. Nørgaard, Antvorskov; Biskop Rud, Odense; Højskoleforstander Arnfred, Askov, og Direktør Helver, Aarhus.

Skoleforeningen.

Bestyrelsen: Gdr. H. Jepsen Christensen, Høgsbro, Formand, Gdr. Mathias Jepsen, Jejsing, Næstformand, Gdr. Elers Boesen, Astrup, Kasserer.

Tilsynsraadet: Rentier Joh. Andresen, Ullerup, Rentier Hans Clausen, Hagenbjerg, Gdr. Hans Blad, Mindebjerg, Gdr. Hans Alexandersen, V. Sottrup, Gdr. Jørgen Brag, Undelev, Gdr. Hans Iversen, Svejrup, Gdr. Nik. Nissen, Ris, Gdr. P. Jensen, Stenderupgaard, Redaktør Helge Skovmand, Kolding, Gdr. Olav Fink, Brendstrup, Møller Aage Jakobsen, Brøns Mølle, Gdr. Hans Chr. Martensen, Løgumgaard, Gdr. P. Gad, Hejsel, Amtmand Grev Schack Schackenberg, Amtslæge Lausten Thomsen, Tønder, Fru Ingeborg Appel, Askov.

Ansøgning om Understøttelse til Vinterskolen indsendes inden 15. August, til Sommerskolen inden 15. Februar.

Æresmedlemmer: Hans Smiedemand, Stolbrolykke, og Johan Andresen, Ullerup.

Grænseforeningen.

Frmnd.: Rektor H. P. Hansen, København.

Næstfrmd.: Dr. med Harsløf, København, og Insp. N. J. Gotthardsen, Tønder.

Sekretær og Kasserer: General Birke, Rejsesekretær: Lawaetz.

Hovedbestyrelsen:

Storkøbenhavn: Dr. med. Harsløf, Skibsreder Kraemer, Overretssagfører Manthey-Wagner, Redaktør Riegels og Oberst Rønning.

Københavns Amt: Skolebestyrer Egekvist, Taastrup.

Frederisborg Amt: Dr. phil. la Cour, Birkerød.

Sorø Amt: Postmester Hagbart Berg, Slagelse.

Holbæk Amt: Kommunegartner Larsen-Grøn, Holbæk.

Præstø Amt: Pastor Pontoppidan Thyssen, Odense.

Assens Amt: Redaktør Møller, Middelfart.

Svendborg Amt: Førstelærer Jepsen, Ringe.

Bornholm Amt: Oberst Stürup, Rønne.

Maribo Amt: Postmester Ryge, Nykøbing F.

Hjørring Amt: Lærer Lomholt Hansen, Morild.

Aalborg Amt: Dir. Bladt, Aalborg.

Thisted Amt: Kommuelærer Dahlsgaard, Nykøbing M.

Viborg Amt: Forstander Rasmussen, Levring.

Randers Amt: Dommerfuldmægtig Juhl, Randers.

Aarhus Amt: Højskoleforst. Christensen-Maarsø, Ask.

Gl. Skanderborg Amt: Rektor Clausen, Horsens.

Vejle Amt: Møllelejer Petersen, Fredericia.

Ribe Amt: Grosserer Michaelsen, Lunderskov.

Ringkøbing Amt: Redaktør Lilholt, Lemvig.

Haderslev Ø. Amt: Pastor Smith, Øsby.

Haderslev V. Amt: Gaardejer Jensen, Tornumgaard.

Aabenraa Amt: Skoleinspektør Thau, Aabenraa.

Sønderborg Amt: Domæneforp. Lorentzen, Rønhave.

Tønder Amt: Gaardejer Gotthardsen, Tønder.

De saaledes valgte Hovedbestyrelsesmedlemmer valgte derefter følgende 10 Medlemmer: Folketingsmand Redaktør Andreasen, Dommerfuldmægtig Bøving, Graasten, Gdr. Jacob Friis, Fjelstrup, Gaardebestyrer Arne Hansen, Rislev, Rektor H. P. Hansen, Folketingsmand Pastor Povlsen, Frøken Paula Sevaldsen, Hjørring, Folketingsmand Redaktør Svensson, Statsrevisor Vanggaard og Læge Vermehren.

Det unge Grænseværn.

Grænseraadet, der leder Det unge Grænseværns Arbejde i Grænseområdet, bestaar af følgende Medlemmer:

Lærer P. Marcussen, Tønder, Formand, Mejeribestyrer Lorentzen, Brede, Næstformand, Bankprok. Müller-Kristiansen, Sønderborg, Kasserer, Lærerinde Frk. Inger Ene-mark, Tønder, Direktør M. Hammerich, Tønder, Gaardejer Johs. Juhl, Branderup, Frk. Anna Jørgensen, Kværns, Højskoleforstander Kildeby, Hoptrup, Landmand Chr. Nielsen, Vollerup, og for Sydslesvig: Sekretær Fr. Petersen, Flensborg, Lærer Meng, Flensborg, Landmand Johansen, Skovlund.

Det danske Kontor.

(Nationalt Sekretariat.)

Kontor: Østergade 17, Tønder.

Kontortid: 10—1 og 3—6, Lørdag kun 10—1.

Telefon: Nr. 220.

Bestyrelse: Amtslæge, Dr. H. Lausten-Thomsen, Tønder, Formand, Bankbogholder H. Munch-Knudsen, Tønder, Regnskabsfører, Overassistent A. Selmer, Tønder, Bankdirektør A. Andresen, Tønder, Kriminalassistent A. Larsen, Tønder.

Ungdomsforeningerne.

Aabenraa Amt Hovedkreds: Form.: Mejeribestyrer Henningsen, Rødekro, Kasserer: Lærer Chr. Knudsen, Tørsbøl pr. Kværs, (15 For., 1544 Medl.)

Haderslev Østeramts Hovedkreds: Form.: Lærer Jep Christensen, Sillerup pr. Fjelstrup, Kasserer: Gdr. M. Iversen, Skrydstrup pr. Vojens, (13 For., 1108 Medl.)

Rødding - Egnens Hovedkreds: Form.: Lærer Ejnar Kaas, Tornum, Kasserer: Gdr. J. Fredsted, Krogstrup pr. Skodborg, (9 For., 1039 Medl.)

Sønderborg Amt Hovedkreds: Form.: Husmand Chr. Nielsen, Vollerup, Als, Kasserer: Bankass. J. Filskov, Sønderborg, (14 For., 2397 Medl.)

Tønder Amt Hovedkreds: Form. og Kasserer: Overlærer H. Skovmand, Løgumkloster, (8 For., 902 Medl.)

Sønderjydsk Idrætsforening.

Kontor er hos Forretningsføreren, Ny Allégade 18, Haderslev.

Foreningen er indmeldt i Sammenslutningen »De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger«, Kontor Frederiksholms Kanal 29, København K. Den er inddelt i 5 Hovedkredse. De »Sydslesvigske Ungdomsforeninger« er tilsluttet Foreningen under Aabenraa Amt Hovedkreds.

Foreningens Kreds- og Medlemstal 1934: 141 Kreds, 3877 Gymnaster, 2298 Boldspillere og Idrætsøvere, 316 Skytter, 1685 Børnegymnaster, og 7142 passive Medlemmer.

Bestyrelsen: Formand: Gaardejer Johs. Juhl, Branderup, Sekretær og Forretningsfører: Gymnasstiklærer, N. J. Iversen, Haderslev, Formand for Gymnastikudvalget: Gdr. Hans Dahl, Hajstrup, Øsby, Formand for Skydeudvalget: Repræsentant B. Michaelsen, Storegade 29, Haderslev Formand for kvindelig Idræt: Frk. Anna Jørgensen, Kværs, Tørsbøl. Formand for Idrætsudvalget: Lærer C. J. Laursen, Nr. Sejrslev, pr. Højer.

Bestyrelsen bestaar desuden af de 5 Hovedkredsformænd: Haderslev Vøsteramt: Lærer Ingvard Bak, Gramby, Haderslev Østeramt: Seminarislærer F. Braae Hansen, Ha-

derslev, Aabenraa Amt: Førstelærer V. Jørgensen, Genner, Sønderborg Amt: Gaardejer Chr. Jensen, Skovby, Als, Tønder Amt: Mejeribestyrer H. Lorentzen, Bredebro, der desuden er Næstformand.

Den sønderjydske Fond.

Kontor: Holbergsgade 4, København K.

Ledelsen af Fonden er følgende:

Centralkomiteen, der nu bestaar af 50 Medlemmer, og hvis Formand er fhv. Stats- og Finansminister, Dr. phil. Niels Neergaard.

Fondens Bestyrelse, der vælges af Centralkomiteen, bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Professor, Dr. med. Edv. Ehlers, Formand, Folketingsmand, Gaardejer J. S. Vanggaard, Næstformand, Præsident Holger Andersen, Næstformand, Professor Dr. jur. V. Bentzon, Redaktør Holger Bernild, Generalkonsul, Direktør Ernst Carlsen, Direktør Benny Dessau, Rektor H. P. Hansen, Landstingsmand, Gaardejer H. Jepsen Christensen, Fru J. Manthey-Wagner, Landstingsmand, Typograf Jørgen Møller, Folketingsmand J. P. Nielsen, Bankdirektør Povel Roepstorff, Direktør Philip Sørensen.

Fondens Direktion, der vælges af Bestyrelsen, bestaar af følgende 5 Medlemmer:

Professor, Dr. med. Edv. Ehlers, Formand, Folketingsmand, Gaardejer J. S. Vanggaard, Næstformand, Bankdirektør Povel Roepstorff, Kasserer, Redaktør Holger Bernild og Fru J. Manthey-Wagner.

Fondens Sekretær er Kontorchef A. Ch. Louw, der forestaar Fondens Kontor, Holbergsgade 4, København K.

Fondens Amtskomiteer i de sønderjydske Landsdele er følgende:

Aabenraa Amt: Formand: Borgmester Holger Fink, Aabenraa.

Haderslev Amt: Formand: Borgmester Landsretssagfører Andreas Thulstrup, Haderslev.

Sønderborg Amt: Formand: Redaktør A. P. Møller, Sønderborg.

Tønder Amt: Formand: Købmand Carl Borch, Tønder.

Ansøgninger om Hjælp fra Fonden indgives paa særlige Ansøgningskemaer, som udleveres fra Fondens Hovedkontor og fra ovennævnte Amtskomiteer, hvorefter de fra disse sidste med Indstilling overgives til Fondens Hovedledelse, der herefter eventuelt bevilger Understøttelser, som saa direkte fremsendes til de paagældende Andragere.

Syd for Grænsen

findes der en særlig Uddelingskomite, som har Sæde i Flensborg, og hvis Formand er Vinhandler A.

Holst, Flensborg, og Sekretær, Fru Kirsten Simonsen, Krusaa.

Fondens samlede Hjælp indtil Udgangen af 1934 har udgjort: 12,315,342 Kr., hvorhos der er ydet en Række Laan m. v., hvis Størrelse ved Udgangen af 1934 udgør 124,547 Kr.

Historisk Samfund for Sønderjylland.

Bestyrelsen: Fhv. Minister H. P. Hanssen, Aabenraa, Formand, Frimenighedspræst Thade Petersen, Haderslev, Sekretær, Amtslæge Dr. Michelsen, Aabenraa, Kasserer. Sparekassedirektør Nis Nissen, Nordborg, Amtslæge H. Lausten Thomsen, Tønder, Seminarlærer Cl. Eskildsen, Tønder, Højskoleforstander Hans Lund, Rødding, Arkivar Frode Gribvad, Aabenraa, og Museumsdirektør Dr. Mækeprang, København.

Formand, Sekretær og Kasserer danner Forretningsudvalg.

Redaktionsudvalget for »Sønderjydske Aarbøger« består af Thade Petersen, H. Lausten Thomsen, Hans Lund og Frode Gribvad.

Biblioteker.

Det sønderjydske Landsbibliotek, Aabenraa, Bibliotekar: Jakob Petersen. Udlaan fra Kl. 10—12 og Kl. 14—19. Læsesalen Kl. 10—21 (1. Maj — 31. Aug. lukkes Kl. 19). Børneafdelingen aaben Kl. 15—18 (lukket 15. Maj — 15. August).

Centralbiblioteket i Haderslev. Bibliotekar E. Ebstrup. Udlaan: Kl. 10—19 (Onsdag 10—12 og Lørdag 10—21). Læsesal 10—21 (1. Maj — 31. Aug. lukkes Kl. 19).

Centralbiblioteket i Sønderborg. Bibliotekar N. Moesgaard. Udlaan: Kl. 10—19. Læsesalen Kl. 10—21 (1. Maj — 31. Aug. lukkes Kl. 19). Børneafdelingen aaben Kl. 15—18.

Biblioteket i Tønder. Bibliotekar Arne Møller. Udlaan: Kl. 10—13 og 15—20. Læsesal Kl. 10—21. Biblioteket lukket 14 Dage i Julij Maaned.

Sønderjydske Landsarkiv, Aabenraa.

Landsarkivar: Fr. Gribvad.

Arkivar: Hvidtfeldt.

Aaben: Kl. 10—1 og 2—5.

Erhvervs-Institutioner og Organisationer.

Med særligt Henblik paa Sønderjylland.

Statens Jordlovsudvalg.

Kontor: Christiansborg, København.

Formand: Folketingsmand Niels Frederiksen. Medlemmer i Sønderjylland: Folketingsmand Chr. E. Christensen, Asserballe, og Gdr. Jens Hørlück, Skodborg.

Landbrugsraadet.

Kontor: Axelborg, København.

Præsidium: Landstingsmand H. Hauch, Stedfortræder: fhv. Folketingsmand J. Holdgaard, Ikast, Generalsekretær: A. Høgsbro Holm.

Det landøkon. Driftsbureau.

Kontor: Gl. Kongevej 127, København.

Bureauets Leder: Professor O. H. Larsen.

De samv. danske Landboforeninger.

Kontor: Axelborg, København V.

I Formandskabet: Gdr. J. Tvedegaard, og Landstingsmand H. Hauch. I Bestyrelsen følgende Medlemmer fra Sønderjylland: Gdr. Jørgen Gram, Gabøl, Gdr. Jens Philipsen, Ullerup, og Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekretær: Otto Himmelstrup.

Foreningen af jyske Landboforeninger.

Kontor: Bispetorvet, Aarhus.

Formand: Landstingsmand Hauch. I Bestyrelsen: Gdr. Jørgen Gram, Gabøl, og Gdr. Jens Philipsen, Ullerup. Sekretær: J. K. Haugaard.

Planteavlsudvalgets Formand: Forst. Karsten Iversen, Askov pr. Vejen.

Mejeriudvalgets Formand: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekretær: Statskonsulent J. Jensen, Aabenraa.

Fælleslandboforeningen for Nordslesvig.

Formand: Gdr. Hans Schmidt, Kollund pr. Smedeby.

Sekretær og Kasserer: Konsulent Chr. Nielsen, Stenderup Kirkebakke pr. Vester Sottrup.

Bestyrelsen bestaar af de enkelte Landboforeningers Formænd.

1. Den nordslesvigske Landboforening.

Formand: Gdr. N. Ludvigsen, Københoved pr. Skodborg.
Konsulent: M. N. Bruhn, Rødding, og C. H. Lausten,
Rødding, (Regnsk.). 600 Medl.

2. Haderslev Amts Landboforening.

Frmd.: Gdr. J. Schultz, Højrup pr. Stepping.
Kons.: F. P. Nielsen og C. Hansen, Haderslev, og K.
Knudsen, Hoptrup. (Regnsk.). 1100 Medl.

3. Nr. Rangstrup Herreds Landboforening.

Frmd.: Gdr. Johs. Juhl, Branderup.
Kons. Landbrkand. Fr. Heick, Toftlund. 420 Medl.

4. Vedsted Sogns Landboforening.

Formd.: Husmand N. G. Nielsen, Vejblø pr. Mastrup.
Kons.: K. Knudsen, Hoptrup. 150 Medl.

5. Aabenraa Amts Landboforening.

Frmd.: Gdr. P. Chr. Hanssen, Nygaard pr. Bolderslev.
Kons.: L. Ravn og Fr. Frederiksen, Aabenraa. (Regnsk.)
492 Medl.

6. Vis Herreds Landboforening.

Frmd.: Gdr. H. Schmidt, Kollund pr. Smedeby.
Kons.: L. Ravn, Aabenraa. 125 Medl.

7. Den sundevedske Landboforening.

Frmd.: Forst. H. Hansen, Graasten Landbrugsskole.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og P. Petersen, Rage-
bøl. (Regnsk.). 300 Medl.

8. Als Nørreherreds Landboforening.

Frmd.: Gdr. C. Clausen, Havnbjerg pr. Nordborg.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og H. Frederiksen,
Nordborg. (Regnsk.). 150 Medl.

9. Den alsiske Landboforening.

Frmd.: Gdr. H. Blad, Mindebjerg pr. Hørup.
Kons.: Chr. Nielsen, Stenderup, og E. M. Hansen,
Tandslet. (Regnsk.). 220 Medl.

10. Det blandede Distrikts Landboforening.

Frmd.: Gdr. H. Beyer, Aasgaard pr. Ballum.
Kons.: L. Nørgaard, Bredebro, og J. Glovinsky, Brede-
bro. (Regnsk.). 320 Medl.

11. Slogs Herreds Landboforening.

Frmd.: Forp. H. Linnet, St. Tønde pr. Jejsing.
Kons.: E. Pedersen, Bylderup Bov. 200 Medl.

12. Landboforeningen for Løgumkloster og Omegn.

Frmd.: Gdr. N. Skov, Løgumkloster.
Kons.: E. Pedersen, Bylderup Bov. 160 Medl.

13. Landboforeningen for Skærbæk og Omegn.

Frmd.: Gdr. T. Thyssen, Aaved pr. Frifelt.
Kons.: L. Nørgaard, Bredebro. 300 Medl.

Fællesforeningen for de tyske Landboforeninger.

Landwirtschaftlicher Hauptverein f. Nordschleswig.

Frmd.: Gdr. Chr. Diederichsen, Bodskov pr. Sdr. Vilstrup.

Kons.: Landbrkand. P. Rasmussen, Aabenraa.
Medl.: 8 lok. Foreninger med 857 Medl.

Landbrugernes Sammenslutning.

Kontor: Rønge pr. Ulstrup.

Forretningsudvalget: Gdr. Knud Bach, Rønge, Frmd., Husmand Jens Larsen, Otterup, Fyn, Næstfrmd., Propr. Hartel, Gilleleje, Husmd. A. Overgaard, Hvedsten pr. Spentrup, Husmd. A. Andersen, Borbjerg pr. Holstebro. Sekr.: Fru Nina Beck, Rønge. Erhvervsudvalgets Formand: Gdr. J. Thomsen, Hjarup. Sekr.: Gdr. J. Fogel, Kolding.

L. S. i Sønderjylland.

Bestyrelsen.

Haderslev Amt: Gdr. Peter Nielsen, Refsømark pr. Sommersted, Formand, Husmand Albert Vormsdorf, Rougstrup pr. Haderslev, Næstformand, Gaardejer Hans Petersen, Gramby, Regnskabsfører, Husmand Elias Petersen, Kolsnap pr. Store Nustrup, Husmand Jep Lorensen, Skrydstrup.

Aabenraa Amt: Gdr. Peter Agertoft, Varnæs, Formand, Husmand Hans Frost, Tombøl, Næstformand og Regnskabsfører, Gdr. Paul Lassen, Barsmark, Sekretær.

Sønderborg Amt: Gdr. Christian Schmidt, Dybbøløsten, pr. Ragebøl, Formand, Gdr. Wilhelm Deichgräber, Sjellerup, Næstformand, Husmand Jørgen Jørgensen, Stevning, Regnskabsfører.

Tønder Amt: Gdr. Peter Dinsen, Tinglev, Formand, Husmand Sven Appel, Mosbøl, pr. Jejsing, Næstformand, Landmand Peter Markussen, Mjolden, pr. Døstrup, Gdr. Peter Brødersen, Bylderup, pr. Tinglev, Gdr. Hans Birk, Arnum.

Kvægavlstoreninger.

Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrollforeninger.

Korhorn (Sdj. Flled.):

Frmd.: Gdr. Mads Gram, Københoved.
Kons.: Landbrkand. Jørg. Frank, Hammelev.

20 Kvægavls- og Tyreholdsforeninger med 430 Medl.
og 22 Tyre og 53 Kontrollfor. med 1311 Medl. og 21,626 Køer.

Korthorn (Vestsl. Flled.):

Frmd.: Gdr. Math. Jepsen, Rørkær.
10 Opdrætterfor.

Rødt dansk Malkekvgæg:

Frmd.: Gdr. Chr. Clausen, Stødagergaard, pr. Sønderborg.

Kons.: Landbrkand. Th. Thomsen, Ullerup.

12 Opdrætterfor. med 227 Medl., 30 Kvægavlsfor. med 516 Medl. og 32 Tyre samt 43 Kontrollfor. m. 1090 Medl. og 17,138 Køer.

Hollandsk Malkekvgæg:

Frmd.: Gdr. H. S. Jensen, Tornumgaard pr. Lintrup.

Kons.: Landbrkand. Th. Thomsen, Ullerup.

40 Medl., 1459 Køer.

Nordslesvigsk Kreaturforsikringsforening.

Frmd.: Gdr. Chr. Hansen, Rødding.

Sekr.: N. Thomsen, Jels.

641 Medl.

De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation

Kontor: St. Torv 7, Aarhus.

Frmd.: Propr. S. Overgaard, Højbygaard. I Bestyrelsen: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl.

Smørnoteringen.

Københavns Smørnotering fastsættes hver Torsdag Kl. 1¼ af et af Grosserer Societet et nedsat 5 Mands Udvalg, Dir. O. E. Andersen, Frmd., Grosserer H. Noack, Dir. M. E. Dal, Dir. F. Andersen, og Dir. Mungsfeldt, sammen med De danske Mejeriforeningers Smørnoteringsudvalg: Frmd. Gdr. N. St. Sørensen, Kærbølling, Gdr. R. Nielsen, Slæbækgaard, Propr. N. Nielsen, Duemosegaard, Mejeribest. Chr. Petersen, Ørbæk. Desuden deltager en Direktør for en af Smøreksporthforeningerne.

De samv. jydsk Mejeriforeninger.

Frmd.: Gdr. N. St. Sørensen, Kærbølling, Vejle. I Bestyrelsen: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl.

Sønderjydsk Mejeriforening.

Frmd.: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Sekr.: Statskons. J. Jensen, Aabenraa. Omfatter 130 Mejerier.

Andels-Mejerier i Nordslesvig.

I Haderslev Amt	48
I Aabenraa Amt	29
I Sønderborg Amt	26
I Tønder Amt	25

128

Smørekspportforeninger.

Sønderjydsk Smørekspportfor., Vojens.

Frmd.: Rentier Jørgen Schmidt, Glasergaard pr. Bevtotf. Dir.: Sophus Thomsen, Haderslev. (37 Mejerier).

Sdj. Landm. Andels Smørekspportfor., Sønderborg.

Frmd.: Gdr. Kr. Iversen, Avnbøl. Dir.: S. Røygaard Petersen, Sønderborg. (43 Mejerier).

Haderslev Smørekspportfor., Haderslev.

Frmd.: Gdr. Chr. Skytt, Maugstrup pr. Simmersted. Dir.: Konsul J. H. Dahl, Haderslev. (18 Mejerier).

Dansk Mejeristforening.

Kontor: Johannevej 11, Odense.

Frmd.: Mejeribestyrer Justesen, Brørup. I Bestyrelsen: Mejeribest. P. Bernsen, Gramgaard.

Aabenraa Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. P. Hansen, Felsted.

Haderslev Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. Mathiesen, Stydning.

Sønderborg Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. T. F. Hansen, Dybbøl.

Tønder Amtskr.: Frmd.: Mejeribest. H. Lorentzen, Bredebro.

De samv. jydsk Hesteavlstoreninger.

Kontor: Bispetorpet, Aarhus.

Frmd.: Propr. S. Pedersen, Egegaard pr. Randers. Best.: Gdr. N. Skrumsager, Visby Hedegaard.

Vestsl. Hesteforsikring.

Frmd.: C. Cosmos, Visby.

Sekr.: P. Nielsen, Visby.

470 Medl.

De samv. danske Andels-Svineslagterier.

Kontor: Axelborg, København V.

(Omfatter 62 Andelsslagterier).

Frmd.: Gdr. C. Madsen, Klim.

I Best. Gdr. Østergaard, Gabøl. Sekr.: C. Trautmann.

Danske Andelsslagteriernes Svinenotering.

Udv. for Landsnoteringen: Dir. Hohwy, Odense, Dir. J. Mehlsen, Slagelse, Dir. Madsen, Horsens, Dir. Emborg, Esbjerg, Gdr. J. Petersen, Vrangstrup (Fmd.), Propr. Haue, Vissingminde.

Andels Slagterier i Nordslesvig.

Aabenraa: Dir. Johansen
Graasten: » Skensved
Sønderborg: » Whitt
Rødding: » Rübner Petersen
Vojens: » Mossing Jensen.

Privat-Slagterier:

Haderslev: Dir. Koopmann
Bylderup: » Thorsen Nørgaard
Skærbæk: » Thorsen Nørgaard.

Avlscentre for Svin.

Yorkshire:

Grd. C. Petersen, Skodborg
» H. C. Hansens Enke, Gaasbjerg, Broager.
» H. B. Jepsen, Tinglev.

Landsvin.

Gdr. Magnus Hansen, Skovlækken, Rødding.
» Johs. Schlosser, Aarlund, pr. Lintrup.
» Nis Gammelgaard, Dover pr. Lintrup.
» L. Christensen, Agerskov.
» F. Nielsen, Stenderup pr. Rødding.
» J. Jessen, Thorsbjerg, pr. Over Jersdal.
» H. C. Hansen, Jestrup, Tandslet.
» P. Clausen, Lundsgaardsmark, V. Sottrup.
» Jens Nissen, Nordborg.
Gdr. Claudi Clausen, Hovslund.
» Husm. Peder Nissen, Fiskbæk, Graasten.
Speditør T. E. Brockdorff, Skærbæk.
Gdr. Hans Nørgaard, Jægerup.

Bedømmelsesudvalg for Svineavlscentre.

Formand for 9. Distrikt de sønderjydske Landsdele:
Grd. H. Schmidt, Kollund.

Hagelskadeforsikringsfor. for Nordslesvig.

Frdm.: Gdr. H. Thomsen, Roost.
Sekr.: Dir. A. T. Andersen, Toftlund.
3280 Medl.

De samv. danske Husmandsforeninger.

Kontor: Studiestræde 38, København K.
Forretningsudvalgets Formand: J. Holdgaard, Ikast;
Næstformand: N. P. Andreasen, Forsinge; Medl. af Udv.:
Hsm. Jørgen Petersen, Halk, pr. Hejsager.

De samv. jyske Husmandsforeninger.

Kontor: Helgolandsgade 20, Aarhus.
Frmd.: Husejer J. Holdgaard, Ikast. I Best. Husmd.
Jørgen Petersen, Avnbøl.

Husmandsforeninger.

De samv. sønderjyske Husmandsforeninger.

Frmd: Husmd. Jørgen Petersen, Halk, pr. Hejsager.
Sekr.: H. C. Hansen, Haderslev.
Kons.: Lndbrkand. P. Pedersen, Ris pr. Rødekro.
31 For. m. 1482 Medl.

Sønderborg Amts Husmandsforening og Kredtsforeningen Sønderjyden.

Fmd.: Husmd. C. Becker, Asserballe.
31 For. m. 1482 Medl.

Kommissioner ang. Jordlodder til Husmandsbrug.

Formænd: Haderslev Amt: Grd. Jørg. Petersen, Sommersted; Aabenraa Amt: Grd. Jacob Michelsen, Kolstrup; Sønderborg Amt: Hsm. C. Becker, Asserballe; Tønder Amt: Grd. Mads Warming, Raahede.

Statsfrøkontrollen.

Thorvaldsensvej 27, København V.
Direktør: K. Dorph-Petersen.
Formand: Forpagter Chr. Sonne.
Medl. af Kommissionen: Dir. J. Gjelstrup, Aabenraa.

Smaaskovsforeningen

for Aabenraa og Sønderborg Amter. Frmd.: Gdr. Jac. Michelsen, Kolstrup pr. Aabenraa.
Sydøstjysk Smaaskovsforening: Formd.: Propr. E. Brødsgaard, Jordrup.

Det danske Hedeselskab.

Hovedkontor: Viborg.
Frmd.: Hofjægermester Lüttichau, Tjele.

Grundforbedringsvirksomheder.

Mose- og Engafdeling.
Distriktskontor i Haderslev: Best. Th. P. Nielsen.
» i Tønder: Best. J. P. Knudsen.
» i Aabenraa: Best. N. Klintø.
Den tekniske Afdeling.

Distriktskontor i Tønder: Best. cand. polyt. T. Q. Jacobsen.

Handelsorganisationerne.

Grosserersocietetet: Frmd.: Grosserer Holger Laage Petersen.

Provinshandelskamret: Frmd.: Købmd. Axel B. Lange.
Medlem: Borgmester Fink, Aabenraa.

Centralforeningen for Jydske Handelsstandsforeninger:
Frmd.: Borgmester Holger Fink, Aabenraa.
Medl. af Best.: Købmand J. H. Koch, Sønderborg.

Handelsforeningerne i Sønderjylland.

Handelsstandsforeningerne i

Haderslev, Frmd.: Købmand Oluf Thielst.

Aabenraa » : Borgmester Fink.

Sønderborg » : Købmand J. H. Koch.

Tønder » : Købmand A. Müller.

De samv. danske Købmandsforeninger.

Frmd.: Købmand Jeppesen, Helsingør.

Med 142 Afdelinger, fordelt i 4 Centralorganisationer.

Centralorg. for Jylland, Frmd.: Købmand Chr. H. Olsen, Aalborg.

Derunder de samv. sønderjydske Købmandsforeninger:
Frmd.: Købmand Chr. Matzen, Sønderborg.

Haderslev og Omegn: Frmd.: Henrik Sørensen, Haderslev.

Rødding og Omegn: Frmd.: Købmand M. Christensen, Bredstrup.

Toftlund og Omegn: Frmd.: Købmand Andr. Petersen, Rangstrup.

Aabenraa og Omegn: Frmd.: Købmand J. Agger, Aabenraa.

Graasten og Omegn: Frmd.: Købmand Chr. Blomgreen, Egernsund.

Tønder Amt: Frmd. Købmand J. S. Brodersen, Bredebro.

Tønder Detailhandlerforening: Frmd.: Købmand E. Klyver, Tønder.

Sønderborg Detailhandlerforening: Frmd.: Købmand Chr. Matsen, Sønderborg.

Sønderborg Amt: Frmd.: Købmand Bork, Stevning.

Haandværk og Industri.

Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri.

Kontor: Vesterboulevard 18, København.

Frmd.: Oldermænd Claus J. Olsen. I Bestyrelsen: Smedemester Fr. Wilkens, Bovlund, og Fabrikant Georg Nielsen, Sønderborg.

Haandværker- og Industriforeninger i Sønderjylland.

Formand:

Aabenraa	Farverm. Th. Jacobsen;
Agerskov	Andreas Lassen;
Augustenborg	Bygmester Chr. Jacobsen;
Bevtoft	Malermester K. A. Gubi;
Bov	Købm. J. Pedersen, Padborg;
Brede Sogn	Blikkenslager N. Jepsen;
Broager Sogn	Snedkermst. P. Hansen;
Christiansfeld	Malerm. Joh. Madsen;
Graasten	Bagerm. W. Kammeyer;
Gram	Ejnar Barslund, Gram;
Haderslev	Install. Vald. Christensen;
Hørup	Malerm. Lindschau, Majbøl;
Jels	Smedem. Hans E. Hansen;
Kliplev, Kværs og Holebøl Sogne	Smedem. Nehr Korn, Tørsbøl;
Løgumkloster	Vognfabr. Anton Madsen;
Notmark	Malerm. N. Hansen Lorentzen;
Nordborg	Blikkenslager F. Kyckelhahn;
Oksbøl	Malermst. J. Jørgensen;
Rødding	Snedkerm. S. A. Sørensen;
Skodborg	Tømrerm. H. Højberg;
Skærbæk	Slagterm. A. Schmidt;
Sommersted	Entreprenør H. Skytt;
Sottrup	Skræderm. C. Detlefsen;
Svenstrup	Maskinbygger Holg. Jensen;
Sønderborg	Malerm. J. Jacobsen;
Tandslet	Maskinbygger Chr. Nielsen;
Tinglev (Hdv. og Ind.)	Mek. J. Jepsen;
Toftlund	Malermst. P. Nissen.
Tønder	Smedem. Andr. Dideriksen;
Ulkebøl	Blikkenslager Jørgen Iversen;
Ullerup	Smedem. Jørg. Rasmussen;
Varnæs	Maskinbygger P. Jørgensen;
Vojens	Inst. N. Nielsen;
Øsby	Bagerm. Martin Bondesen.

Særlige sønderjydske faglige Mesterforeninger.

Mesterforeningen for Bygningshaandværkere i Aabenraa Amt: Frmd.: Murermester A. Jørgensen, Bolderslev.

Mesterforeningen for Bygningshaandværkere i Haderslev Vesteramt: Frmd.: H. Teilmann, Gramby.

Karetmagerforeningen i Aabenraa Amt: Frmd.: J. Børnsen, Aabenraa.

Skorstensfejerlauget, Sønderj. Afdeling: Frmd.: A. M. Jensen, Haderslev.

Haderslev Østeramts Smede- og Klejnsmedelaug: Formand: H. Reese, Bramdrup pr. Haderslev.

Sønderjydsk Forening for Grov- og Klejnsmede og Maskinbyggere: Frmd.: A. Dideriksen, Tønder

Snedkerlavet for Sønderborg Amt: Frmd.: P. Hansen, Broager.

Kreditinstitutioner.

Sønderjyllands Kreditforening.

Kontor: Aastrupvej, Haderslev.

Direktionen: P. A. Callø, H. Hansen, Orla Buhl.

Repræsentantskabet: J. H. Schmidt, P. J. Refshauge, M. Schaumann, M. Refslund Poulsen, Olav Fink, Hans Lyck, H. Sander Larsen, Nis Nissen, Jørgen From, Iver Scherrebeck, J. H. Østergaard, Jacob Michelsen, Chr. Ernst Christensen, Hans Beyer, Købmand A. Hundevadt, Haderslev, Borgmester H. Fink, Aabenraa, Købmand Math. Kock, Sønderborg, Bankdirektør A. Andresen, Tønder.

Vest- og sønderjydsk Kreditforening.

Kontor: Ringkøbing.

Dir.: P. H. M. Valeur, P. Laursen og P. Gundesen.

Repræsentanter for Sønderjylland: Hans S. Jensen, Tornungaard, A. M. Lund, S. Sejerslev, Karsten Outzen, Ellum.

Jydsk Hypotekforening.

Kontor: Aarhus.

Direktionen: N. P. Helver, Paul Buhl, Jep Fink.

Medlemmer af Kontrolkomiteen for Sønderjylland: H. P. Hanssen, Aabenraa, Bankdir. A. Andresen, Tønder.

Kreditforeningen af Ejere af mindre Ejendomme paa Landet i Jylland.

Landsretssagfører Aa. Brink Jensen, adm. Direktør, Medlem af Repræsentantskabet fra Søderjylland: Th. Kaufmann, Bovrup, Hans Philipsen, Snogbæk, Evald Lorenzen, Rørkær, N. Henriksen, Vojens.

Hypoteklaanefonden.

Kontor: Tønder. Dir. M. Hammerich, H. Linnet, St. Tønde, Jørg. Petersen, Halk.

Sønderjyllands Laanekasse.

Direktion: Generaldir. Mich. Koefoed, Amtmand Kr. R. Thomsen, Dir. M. Hammerich, Amtmand A. Karberg, Dir. Oluf Beck, ORS. Axel Hulegaard og Dir. Orla Buhl.

I Bestyrelsen for Haderslev Østeramt: Dir. Callø, Formand, Gdr. J. H. Schmidt, P. J. Refshauge.

I Bestyrelsen for Haderslev Vesteramt: Gdr. M. Refslund Poulsen, Frmd., Gdr. Aage Schmidt, Landinspektør Lejde.

I Bestyrelsen for Aabenraa Amt: Borgmester H. Fink, Frmd., Gdr. Chr. Christensen, Gdr. Kr. Philipsen.

I Bestyrelsen for Sønderborg Amt: Folketingsmand J. P. Nielsen, Frmd., Gdr. Chr. E. Christensen, Chr, Becker, Asserballe.

I Bestyrelsen for Tønder Amt: Gdr. H. Jepsen Christensen, Frmd., Bagermester Thorv. Petersen, Gdr. Karl Posselt.

Landeværnet.

Kontor: Tinglev.

Best.: Gdr. Hans Andersen, Kongsbjerg, Frmd., Gdr. Aage Schmidt, Faarkrog, Gdr. Landstingsmand H. Jepsen Christensen, Høgsbro.

Jordfordelingskommissionen.

Kontor: Tønder.

Landstingsmand Mads Jensen, Aale, Frmd., M. Refslund Poulsen, Bovlund, Gdr. Jørg. Tinglef, Lund, Sekr.: Dir. M. Hammerich.

Ministeriet.

Statsminister og Forsvarsminister Th. Stauning.

Udenrigsminister Dr. phil. P. Munch.

Justitsminister C. Th. Zahle.

Finansminister H. P. Hansen.

Kirkeminister N. P. L. Dahl.

Undervisningsminister F. G. Borgbjerg.

Indenrigsminister Bertel Dahlgaard.

Socialminister K. K. Steincke.

Landbrugsminister K. M. Bording.

Handelsminister C. N. Hauge.

Minister for offentlige Arbejder J. F. N. Friis-Skotte.

Rigsdagen.

Folketinget

Socialdemokrater	62 Mandater
Venstre	36 "
Kons. Folkeparti	27 "
Radikale Venstre	14 "
Retspartiet	4 "
Kommunister	2 "
Slesvigske Parti	1 "
Frøe Folkeparti	2 "
Løsg. (Holstein)	1 "
	<hr/>
	149 Mandater

Sønderjylland:

Venstre (17.559 St.): Madsen Mygdal (5.461 St.). Grev Holstein (3.864 St.), Madsen Mygdal traadte ud af Rigsdagen den 5. August 1934, hvorefter Chr. E. Christensen traadte ind som 1. Suppleant (2.177 St.) Grev Holstein traadte ud af Partiet 6. April. Senere traadte Sigfriedsen, Valdemar Thomsen og Elbeck Jessen ud af Partiet og danner nu det Frøe Folkeparti.

Socialdem. (22.974 St.): J. P. Nielsen (8.438 St.), P. Mortensen (4.103 St.), H. Hinrichsen (3.612 St.).

Konservative (16.186 St.): Joh. Nissen (4.567 St.), A. Svensson (3.880 St.). Ved Johan Nissens Død traadte O. Lorenzen ind som 1. Suppleant (3.523 St.).

Slesvigske Parti (9.867 St.): Pastor Schmidt (6.606 St.).

Retspartiet (2.773 St.): Hans Hansen (1.641 St.).

Kommunister (935 St.): Arne Munch Petersen (623 St.).

Rad. Venstre (3344 St.): (Intet Mandat.)

Landstinget. (Efter Valget 13. Septbr. 1932.)

Venstre	25 Mandater (før 28)
Socialdemokrater	27 " (" 27)
Konservative Folkeparti	13 " (" 12)
Radikale Venstre	7 " (" 8)
Løsgænger	1 " (" 1)
Frøe Folkeparti	3 " (" —)
	<hr/>
	76 (76)

Sønderjylland.

Venstre: H. Jepsen Christensen, Jens Høyer.

Konservative: M. Schaumann.

Socialdem.: Jørgen Møller.

Rad. Venstre: H. M. Lausten.

Jagttabel

i Henhold til Jagtloven af 28. April 1931.

Vildtet	Maa jages
Kron- og Daahind	1. Jan.—28. Febr. og 1. Okt.—31. Dec.
Raabukke og Sikahjorte	15. Maj—31. Juli og 1. Okt.—31. Dec.
Raa- og Sikahind	1. Okt.—31. Dec.
Harer	1. Okt.—18. Dec.
Fiskehejrer og Regnsporer	1. Juli—31. Dec.
Svømmeænder (undt. Graaand) Graa- gæs, Vandhøns, Vadefugle (undt. Fiskehejre, Skovsnæppe, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Klyder), Ringdue, Huldue og Skovskade	1. Aug.—31. Dec.
Taffelænder og Maager (undt. Hav- maager)	1. Jan.—31. Jan. og 1. Aug.—31. Dec.
Vandrefalk, Duehøg, Spurvehøg og Kærhøg	1. Jan.—31. Marts og 1. Aug.—31. Dec.
Skarver og Havmaager	1. Jan.—30. April og 1. Aug.—31. Dec.
Dykænder (undt. Taffeland og Skal- leslugere)	1. Jan.—28. Febr. og 1. Sept.—31. Dec.
Agerhøns, Grouse og Vagtel	18. Sept.—1. Nov.
Urhaner	15. Juli—31. Juli og 18. Sept.—31. Dec.
Tjurhaner	18. Sept.—31. Dec.
Skalleslugere, Alkefugle, Lappe- dykkere, Lommer, Kjoever, Storm- fugle, Musvaage og Hvespevaage, Alliker, Solsort, Sjægger og an- dre Drosler	18. Sept.—31. Dec. og 1. Jan.—31. Jan.

Vildtet	Maa jages
Skovsnæppe	24. Sept.—31. Dec. og 1. Jan.—7. April
Fasaner	1. Okt.—31. Dec.
Kron- og Daahjorte, Ræve, Grævlinger, Oddere, Maarer, Ildere, Væseler, Muldvarpe, Kaniner, Egern, Sæler og Hvaler, Graaspurve, Krager, Raager, Husskader og Vildgæs (undt. Graagæs).	Maa jages hele Aaret
Pindsvin og Flagermus, Urhøns og Tjurhøns, Rørdrum, Skehejre, sort og hvid Stork, Traner, Trapper, Præstekraver, Stenvendere og Klyder, Svaner, Gravand og Terner, Ørne, Glenter, Ugle, Falke, Turtelduer og Stepphøns, Klatrefugle (Gøge, Vende-hals og Spætter), Ravn samt alle ikke særlig nævnte Fugle	Fredet hele Aaret.

Fredningstabel for Ferskvandsfisk.

For saa vidt der ikke ved Oprettelse af Fiskeriregulationer for det paagældende Vand er foretaget Afvigelser herfra, gælder der følgende almindelige Fredningstider (Ferskvandsfiskeriloven af 31. Marts 1931, § 16):

Laks, Havørred og Sørred samt Bækørred	1. Nov.—31. Dec.
Gedde, Aborre og Stalling	1. April—30. April
Sandart	1. Maj—31. Maj
Helt og Snæbel	15. Nov.—14. Dec.

Alle andre Fiskearter (og ligesaa Krebs) er ikke fredede efter Loven, hvorimod der for en Del Arter er fastsat Mindstemaal (§ 15).

Porto-Takster.

	Landspporto	Lokalporto
Breve indtil 50 gr., frankerede	15 Øre	10 Øre
50—250 gr —	25 ”	15 ”
250 gr—1 kg —		50 Øre
Brevkort , enkelte, —	10 Øre	7 Øre
med betalt Svar —	20 ”	14 ”
Tryksager indtil 50 gr	5 ”	4 ”
50—250 gr	10 ”	7 ”
250 gr—1 kg		25 Øre
Do. Vægt 5 kg og derunder, alene indeholdende Reliefskrift t. Brug f. Blinde	5 Øre pr. 1000 gr	
Vareprøver og blandede Forsendelser indtil 50 gr, frankerede	5 Øre	4 Øre
50—250 gr —	10 ”	7 ”
250—500 gr —		25 Øre

For **Anbefaling** af Breve, Brevkort, Tryksager, Vareprøver og blandede Forsendelser betales yderligere 25 Øre; anbefalede Forsendelser skal forudfrankeres.

Ekspresbreve 40 Øre (til Udlandet 60 Øre) + Porto.

For **Ilbefordring** (Brevforsendelser af Vægt over 250 gr) betales foruden Brevporto en Tillægsporto af 1 Kr.

»**Søndagsbreve**«. Foruden den almindelige Porto erlægges 10 Øre. Paa Konvoluten bør der staa: »Søndagsbrev« og den forsynes med Diagonalkryds.

Søndagsbreve udbringes kun i Postkontorenes Bydistrikter.

Værdibreve Beløb indtil 1000 Kr. ...	50 Øre	}	+ Brevporto som ovenfor anført for Breve af samme Vægt.
Beløb 1000—2000 Kr.	55 ”		
» 2000—3000 »	60 ”		
« 3000—4000 »	65 ”		

o. s. fr. 5 Øre mere for hvert 1000 Kr.

Pakker, almindel. 1 kg og derunder 40 Øre

fra 1—3 kg
 50 ” |

fra 3—5 kg
 60 ” |

fra 5—6 kg
 80 ” og derefter |

20 Øre for hvert følgende kg.

Pakker med angiven Værdi: Vægtporto som for almindelige Pakker + Værdiporto 50 Øre for det første 1000 Kr. af Værdien og 5 Øre for hvert 1000 Kr. mere.

For **Anbefaling** af Pakker betales yderligere 25 Øre; anbefalede Pakker skal forudfrankeres.

Ilpakker: Foruden den sædvanlige Porto 1 Kr. mere for hver 5 kg eller Dele deraf.

Fra 1. Juli 1930 er indført de saakaldte Brevpakker indtil en Vægt af 1 kg koster 25 Øre. 45×20×10 cm, Rulleform 45×15 cm. **Maa ikke indeholde skriftlige Meddelelser.**

Postanvisninger , Beløb indtil 25 Kr.	25 Øre
Beløb 25—100 Kr.	40 »
» 100—300 »	55 »
» 300—1000 »	70 »
Postopkrævninger , Beløb indtil 25 Kr.	30 »
Beløb 25—100 Kr.	45 »
» 100—300 »	60 »
» 300—1000 »	75 «

TIL UDLANDET.

Finland, Norge og Sverrig:

Breve indtil 20 gr	15 Øre
» 125 gr	30 »
» 250 gr	45 »
» 500 gr	60 »
over 500 gr 25 Øre for de første 20 gr, og 15 Øre for hver efterfølgende 20 gr.	
Brevkort	10 Øre
Tryksager pr. 50 gr	7 »
Postanvisninger (Sverrig, Norge) indtil 5 Kr.	30 »
» 50 »	40 »
» 100 »	50 »
» 250 »	60 »

Det øvrige Udland:

Breve indtil 20 gr	30 Øre
og for hver følgende 20 gr	15 »
Brevkort	20 »
med betalt Svar	40 »
Tryksager pr. 50 gr	7 »
Højeste Vægt for Tryksager til Udlandet er 2 kg. Dog kan enkeltvis forsendte Bøger veje indtil 3 kg.	
Vareprøver pr. 50 gr 7 Øre. Højeste Vægt 500 gr.	
Postanvisninger: Indtil 25 Kr.	35 Øre
fra 25—50 Kr.	45 »
fra 50—100 »	70 »
fra 100—250 »	100 »
fra 250—500 »	200 »
fra 500—720 »	300 »

(Herunder ogsaa til Finland).

Fra 1. November af er der etableret Udveksling af Postopkrævningspakker mellem Danmark og U. S. A.

Eksprespakker til Udlandet 90 Øre ekstra.

NB. Udland. Det dansk-tyske Grænsepostomraade: Portoen for Breve og Brevkort forhøjes ikke.

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.

1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4965$) Fod. 1 Centimet, er $\frac{1}{12}$ ($0,4187$) Tommer.

1 Alen er 57 Centimeter. 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,401$ Kubikfod).

Drægtigheds-Kalender.

FINDER Parring Sted	er Fødselen at vente hos			FINDER Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faarst	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	20 Nov.	22 Okt.
5	10	15	23	5	14	3 Dec.	26
9	14	19	2 Maj	9	18	7	30
18	18	23	6	13	22	11	8 Nov.
17	22	27	10	17	26	15	7
21	26	31	14	21	30	19	11
25	30	4 Nov.	18	25	4 Maj	23	15
29	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
2 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
6	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
10	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
14	19	24	7	14	24	12	5
18	23	28	11	18	28	16	9
22	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
26	31	6	19	26	5	24	17
2 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
6	8	14	27	3 Sept.	13	1 Feb.	25
10	12	18	1 Juli	7	17	5	29
14	15	22	5	11	21	9	2 Jan.
18	20	26	9	15	25	13	8
22	24	30	13	19	29	17	10
26	28	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
30	4 Marts	9	21	27	7	25	18
8 April	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
7	12	15	29	6	15	5	26
11	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
15	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
19	24	27	10	17	27	17	7
23	28	31	14	21	31	21	11
27	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
1 Maj	5	8	22	29	8	29	19
5	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	28
9	13	16	30	6	16	6	27
18	17	20	3 Sept.	10	20	10	8 Marts
17	21	24	7	14	24	14	7
21	25	28	11	18	28	18	11
25	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
29	3 Maj	8	19	26	5	26	19
2 Juni	7	12	23	30	9	30	23
6	11	16	27	4 Dec.	13	4 Maj	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
14	19	24	5	12	21	12	4 April
18	23	28	9	16	25	16	8
22	27	1 April	13	20	29	20	12
26	31	5	17	24	3	24	16
30	4 Juni	9	21	28	7	28	20

Alfabetisk Markedstortegnelse for 1936

med Tilføjelse af Torvedage.

(Sluttet 14. Juni 1935. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskellige Dagblade).

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

- Frederikssund**, Torvedag hver Mandag og Torsdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 22. April Heste; 3. Nov. (Efteraarsmarked) og 19. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Haslev**, 5. Marts Heste og Kreaturer, særlig Heste; 13. Maj, 11. Sept. og 2. Nov. Kreaturer.
- Hillerød**, Torvedag hver Mandag og Torsdag; hver Lørdag fra 1. Maj til 31. Okt. Torvedag med Haveprodukter. Første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 2. Maj (Føraarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Holbæk**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 19. Febr. Heste; 11. og 25. Marts, 8. April, 17. Juni (Sommermarked) og 21. Okt. Heste og Kreaturer; 25. Nov. (Efteraarsmarked) Kreaturer.
- Kalundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 10. Febr., 25. Marts, 4. Maj (Føraarsmarked), 15. Juli (Sommermarked), 15. Sept. og 5. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Korsør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 13. Juni (Sommermarked) Heste og Kreaturer.
- København**, Torvedage Tirsdag Kalve og Lam. Onsdag (Eksportmarked) Slagtekvæg, alle Hverdage Levekvæg og Grise, anden og fjerde Torsdag i hver Maaned Heste.
- Køge**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 8. Jan., 5. Febr., 11. og 25. Marts, 8. April, 15. Maj (Føraarsmarked), 3. Juni, 28. Juli, 2. og 15. Sept. 7. og 28. Okt. (Efteraarsmarked), 2. og 18. Dec. (Julemarked) Heste og Kreaturer.
- Nykøbing S.**, 17. Febr. Heste; 20. April Kreaturer; 8. Juni (Sommermarked) og 28. Sept. (Høstmarked) Heste og Kreaturer; 21. Dec. Heste.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver første Lørdag Marked med Heste, Lødekøer og Levekvæg. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. Hver tredje Onsdag Heste og Levekvæg; 19. Maj (Føraarsmarked), 21. Juli (Sommermarked), 15. Sept. (Høstmarked), 17. Nov. (Efteraarsmarked).
- Præsto**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, anden Mandag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Ringsted**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer og Heste; 24. Marts (Føraarsmarked), 9. Juni (Sommer-

- marked), 22. Sept. (Høstmarked), 10. Nov. (Efteraarsmarked) og 8. Dec. (Julemarked).
- Roskilde**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Iver Mandag paa Hestetorv Torvedag for Handel med Smaagrise. 6. Jan., 3. Febr., 6. og 9. Marts, 3. April, 4. Maj, 8. Juni, 6. Juli, 3. Aug., 7. og 21. Sept. (Pæremarked), 2. Nov. (Efteraarsmarked) og 7. Dec. Heste og Kreaturer.
- Slagelse**, første og tredie Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 5. Maj (Førsaarsmarked), 7. og 8. Juli (Sommermarked), 15. Sept. (Høstmarked) samt 3. og 4. Nov. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Sorø**, 13. og 27. Marts, 17. April, 18. Maj, 26. Juni (Sommermarked), 23. Sept. (Høstmarked), 9. Okt., 6. Nov. og 11. Dec. Heste og Kreaturer.
- Store Hedinge**, 3. og 17. Marts, 7. April, 19. Maj (Førsaarsmarked) og 16. Okt. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.
- Vordingborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Lolland og Falster.

- Maribo**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 27. Febr., 10. og 31. Marts, 11. Juni (Sommermarked) og 15. Sept. Heste og Kreaturer.
- Nakskov**, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med lev. Kreaturer. 20. Febr., 5. og 19. Marts, 6. og 27. Okt. samt 10. Nov. Heste og Kreaturer.
- Nykøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 28. Febr. Heste; 29. April, 15. Juli (Sommermarked), 7. Okt. og 11. Nov. Heste og Kreaturer.

Fyn, Langeland og Ærø.

Odense Amt.

- Aarup**, 21. Jan., 17. Marts, 13. Maj, 15. Sept. og 11. Nov. Heste og Kreaturer.
- Assens**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. første Lørdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 18. og 29. Febr., 24. Marts, 26. Juni, 23. Sept. og 17. Nov. Heste og Kreaturer.
- Bogense**, Torvedag hver Torsdag. første Torsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 4. Febr. Heste; 27. Febr., 10. Marts og 12. Maj Heste og Kreaturer; 9. Juli Heste; 29. Sept., 10. Nov. og 22. Dec. Heste og Kreaturer.
- Glambsbjerg**, 5. Marts, 5. Maj og 13. Okt. Heste og Kreaturer.
- Kerteminde**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 21. Febr., 7. Marts, 12. Juni, 17. Okt. og 25. Nov. Heste og Kreaturer.

Middelfart, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 5. og 28. Febr., 21. Marts, 1. Maj, 15. Juli, 24. Sept. og 2. Nov. Heste og Kreaturer.

Odense, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Tirsdag) Eksportmarked med Heste og Kreaturer. 14. Juli (St. Knud) Heste.

Svendborg Amt.

Faaborg, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug., med lev. Kreaturer. 30. Jan. Heste; 25. Febr., 12. Marts, 18. Juni, 6. Okt. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.

Hesselager, 15. Maj og 25. Sept. Heste og Kreaturer.

Marstal, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 29. Maj og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Nyborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Lørdag med lev. Kreaturer. 26. Febr. og 13. Marts Heste og Kreaturer; 8. Juli Heste; 16. Okt. og 13. Nov. Heste og Kreaturer.

Ringe, 20. Marts, 30. Maj, 10. Okt. og 12. Nov. Heste og Kreaturer.

Rudkøbing, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 19. Marts, 19. Juni og 14. Nov. Heste og Kreaturer.

Svendborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Onsdag Eksportmarked med lev. Kreaturer. 8. Jan., 19. Febr., 4. og 18. Marts, 20. Maj, 23. Juli, 14. Okt., 6. og 26. Nov. Heste og Kreaturer.

Ærskøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 6. Marts, 21. Juli og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Jylland.

Hjørring Amt.

Brønderslev, hver Mandag hele Aaret Marked med Kreaturer; anden Mandag i hver Maaned (i Marts og Sept. den første Mandag) Heste.

Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 18. Jan., 16. April, 28. Sept. og 15. Okt. Heste og Kreaturer.

Hjallerup, første Mandag hver Maaned Kreaturer; fjerde Torsdag hver Maaned samt de to første samlede Søndage i Juni Heste og Kreaturer.

Hjørring, Torvedag hver Onsdag. Hver Mandag hele Aaret Marked med Kreaturer; 22. Jan. Heste; 7. Marts og 4. April Heste og Kreaturer; 30. Maj og 24. Juni Heste; 26. Sept. og 24. Okt. Heste og Kreaturer.

Sindal, hver Mandag Marked med Kreaturer. 17. Febr., 13. Marts, 4. Maj, 27. Juli, 25. Sept., 23. Okt. og 8. Dec. Heste og Kreaturer.

Sæby, Torvedag hver Lørdag. 8. April, 21. Sept. og 12. Okt.
Heste og Kreaturer.
Vraa Station, 20. April og 18. Sept. Heste og Kreaturer.

Aalborg Amt.

Aalborg, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Hver Tirsdag
Eksportmarked med Kreaturer. 24. Jan. og 21. Febr.
Heste; 10. Marts og 16. Dec. Heste og Kreaturer.
Hadsund, tredje Mandag hver Maaned Heste og Kre-
aturer.
Løgstør, Torvedag hver Lørdag; sidste Tirsdag i hver Maa-
ned Torvedag med lev. Kreaturer. 18. April, 22. Juli,
19. Sept., 19. Okt. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
Nibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje
Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 27. Jan.,
16. Marts, 11. Maj, 22. Juni, 14. Sept., 9. Okt. og 9. Nov.
Heste og Kreaturer.
Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver
Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreatur-
rer. 16. Jan. Heste og Kreaturer; 20. Febr. Heste; 16.
Marts, 25. April og 9. Okt. Heste og Kreaturer.
Skørping, 16. Jan., 13. Febr., 11. Marts, 15. April, 14. Maj,
11. Juni, 2. Juli, 23. Sept., 22. Okt., 12. Nov. og 10. Dec.
Heste og Kreaturer.

Thisted Amt.

Fjerritslev, 18. Jan., 15. Febr., 8. April, 20. Juni, 11. Sept.,
17. Okt., 7. Nov. og 12. Dec. Heste og Kreaturer
Nykøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver anden
Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med lev. Kreaturer.
8. Jan., 19. Febr., 17. Marts og 20. April Heste og Kre-
aturer; 6. Juni Heste; 25. Juli, 26. Sept. og 16. Okt.
Heste og Kreaturer.
Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 9. Jan. Heste
og Kreaturer; 18. Febr. Heste; 9. Marts, 15. April og 11.
Maj Heste og Kreaturer; 12. Juni Heste og Uld; 6.
Juli, 8. Sept., 2. og 14. Okt. Heste og Kreaturer.

Viborg Amt.

Bjerringbro Station, første Tirsdag i hver Maaned Marked
med Heste og Kreaturer.
Køllerup, 24. April, 22. Maj, 30. Sept. og 23. Okt. Heste og
Kreaturer.
Skive, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 2. og 28. Jan., 3.
Marts, 14. April og 14. Maj Heste og Kreaturer; 8. Juni
Heste; 27. Juli, 12. Sept., 5. Okt. og 16. Nov. Heste og
Kreaturer.
Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i
hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag
med lev. Kreaturer; anden og fjerde Lørdag fra Okt.
til og med April Heste og Kreaturer. 23. Maj, 27. Juni

(Snapstingsmarked), 28. Juli, 29. Aug., 28. og 29. Sept.
(Toftemarked) Heste og Kreaturer.

Randers Amt.

- Grenaa**, Torvedag hver Lørdag. 24. Jan., 6. Marts, 18. April, 30. Maj, 2. Juli, 14. Aug., 2. Okt., 10. Nov. og 8. Dec. Heste og Kreaturer.
- Hobro**, Torvedag hver Fredag. 17. Jan., 14. Febr., 12. Marts, 16. April, 15. Maj, 12. Juni, 3. Juli, 14. Aug., 24. og 25. Sept., 23. Okt., 13. Nov. og 11. Dec. Heste og Kreaturer.
- Mariager**, Torvedag første og tredje Torsdag i hver Maaned med Kreaturer; første Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Randers**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. Lørdag med Levkvæg. 4. Jan., 1. og 15. Febr., 7. og 21. Marts, 4. April, 22. Maj, 26. Juni, 25. Juli, 5. Sept., 3. Okt., 7. Nov. og 11. Dec. Heste; 22. og 23. Juni Uld; 11. Sept. og 18. Dec. Kreaturer.
- Æbeltoft**, 25. Jan., 12. Marts, 25. Juni og 24. Sept. Heste og Kreaturer.

Aarhus Amt.

- Aarhus**, Mandag Eksportmarked med Kreaturer paa Kvægtorvet. Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 8. Jan., 3. og 24. Febr., 9., 16. og 23. Marts Heste; 7. April, 11. Maj, 6. Juli, 20. Okt. og 19. Dec. Heste og Kreaturer.
- Brædstrup**, 3. Febr., 9. Maj, 25. Juli og 23. Okt. Heste og Kreaturer.
- Hadsten**, tredje Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Hammel**, sidste Torsdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Hinnerup**, anden Torsdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Horsens**, Torvedag hver Onsdag og hver Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med lev. Kreaturer. 10. Jan., 5. og 26. Febr. samt 11. Marts Heste, 18. og 25. Marts, 8. April, 4. Maj, 11. og 12. Juni, 5. Aug., 2. og 28. Okt. Heste og Kreaturer; 26. Sept. Avlsdyr.
- Hovedgaard St.**, 28. April og 29. Sept. Heste og Kreaturer.
- Odder**, 3. Jan., 21. Febr., 27. Marts, 1. Maj, 31. Juli, 18. Sept. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ry**, 22. April, 19. Maj, 10. Sept. og 21. Okt. Heste og Kreaturer.
- Salten**, 7. Juli Heste og Kreaturer.
- Silkeborg**, Torvedag hver Lørdag. Første Lørdag i hver Maaned samt 22. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
- Skanderborg**, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Nov. til

Jul med lev. Kreaturer; 9. Jan., 4. og 25. Febr. samt 10. Marts Heste; 17. og 24. Marts, 20. Maj, 10. Juni, 3. Aug., 15. Sept. og 27. Okt. Heste og Kreaturer.

Vejle Amt.

- Brande**, 22. Febr., 6. April, 11. Maj, 31. Juli, 28. Sept. og 20. Nov. Heste og Kreaturer .
- Bredsten**, 11. Maj og 14. Sept. Heste og Kreaturer.
- Børkop**, 17. April, 10. Juli, 9. Okt. og 4. Dec. Heste og Kreaturer.
- Egtved**, 4. Maj og 8. Okt. Heste og Kreaturer.
- Fredericia**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 5. Marts, 6. Maj, 10. Juli og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Give**, 18. Febr., 17. Marts, 1. Maj, 6. Juli, 9. Sept., 29. Okt. og 24. Nov. Heste og Kreaturer.
- Jellinge**, 15. Maj og 29. Sept. Heste og Kreaturer.
- Kolding**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. Hver Tirsdag Eksporthandel med Kreaturer. 13. Jan., 7. og 28. Febr., 13. Marts Heste; 20. og 27. Marts, 30. April, 9. Maj, 22. Juli, 22. Sept. og 16. Okt. Heste og Kreaturer.
- Uldum**, 28. April og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vejle**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Lørdag Levkveg. 11. Jan., 6. og 27. Febr. og 12. Marts Heste; 19. og 26. Marts, 16. April, 5. Maj, 13. Juni, 3. og 30. Okt. Heste og Kreaturer.

Ringkøbing Amt.

- Herning**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag samt alle Markedsdage. 8. Jan., 7. Febr., 7. Marts, 14. April, 16. Maj, 26. Juni, 25. Juli, 4. Sept., 10. Okt., 6. Nov. og 16. Dec. Heste og Kreaturer.
- Holstebro**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, hver anden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. I Kreatureksportstaldene hver Mandag Kreaturer. 10. Jan. Heste og Kreaturer; 15. Febr. Heste. 18. Marts, 25. April, 9. Maj, 10. Juni, 29. Juli, 14. Sept., 8. Okt. og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
- Lemvig**, Torvedag hver Lørdag. 30. Marts, 9. Juni, 31. Aug., 6. Okt. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Ringkøbing**, Torvedag hver Lørdag. 4. Febr. Heste; 30. April, 30. Juli, 1. Sept. og 12. Okt. Heste og Kreaturer.
- Skjern**, 13. Febr., 16. Marts og 17. Nov. Heste og Kreaturer; 1. Aug. Heste.
- Struer**, 8. Jan., 1. April, 17. Juli, 8. Sept. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
- Tarm**, 4. Maj, 16. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.
- Vinderup**, 11. Febr., 28. Marts, 5. Maj, 22. Juli, 6. Okt. og 17. Nov. Heste og Kreaturer.

Ribe Amt.

- Bramminge**, Torvedag om Tirsdagen. 30. Marts. 6. Maj, 3. Aug., 15. Sept. og 12. Okt. Heste og Kreaturer.

Brørup, 9. Marts, 7. Maj og 1. Okt. Heste og Kreaturer.
Bække, 13. Maj og 18. Sept. Heste og Kreaturer.
Esbjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Onsdag Eksportmarked med Kreaturer. 31. Jan., 1. Maj og 25. Sept. Heste og Kreaturer.
Foldingbro, 20. Maj og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
Grindsted, 25. Marts, 1. Maj, 24. Juni, 10. Sept., 13. Okt. og 23. Nov. Heste og Kreaturer.
Gørding, 25. April og 3. Okt. Heste og Kreaturer.
Holsted, 8. Jan., 16. April, 31. Aug. og 14. Nov. Heste og Kreaturer.
Lunderskov, 25. April og 24. Sept. Heste og Kreaturer.
Ribe, Torvedag hver Lørdag. 5. Febr., 7. Marts, 4. og 18. April, 5. og 18. Maj, 12. Juni, 4. Aug., 19. Sept., 13. og 26. Okt. samt 7. og 24. Nov. Heste og Kreaturer.
Varde, Torvedag hver Torsdag. 14. Jan., 6. Febr., 6. og 31. Marts, 28. April, 12. Maj, 13. Juni, 14. Juli, 5. Aug., 17. Sept., 14. Okt. og 25. Nov. Heste og Kreaturer.
Vejen, 29. April, 26. Juni og 16. Sept. Heste og Kreaturer.
Vejrup, 21. April og 23. Sept. Heste og Kreaturer.
Vorbasse, 4. April, 6. Aug., og 12. Okt. Heste og Kreaturer.

De sønderjydske Landsdele.

Haderslev Amt.

Agerskov, 5. Maj og 6. Okt. Heste og Kreaturer.
Branderup, 18. April og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Christiansfeld, 25. April, 2. Maj, 24. og 31. Okt. Heste og Kreaturer.
Gram, 13. Maj og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Haderslev, ugentlig hver Maaned Eksportmarked med Kreaturer. Hver Mandag Marked med Heste og Kreaturer samt Tirsdagene 21. April, 21. Juli og 22. Sept.; 8. Jan., 24. Febr., 9. Marts stort Hestemarked; 20. April (Foraarsmarked) 20. Juli (Sommermarked) og 21. Sept. (Efteraarsmarked).
Jels, 15. April og 21. Okt. Heste og Kreaturer.
Over Jersdal, 8. April og 7. Okt. Heste og Kreaturer.
Rødding, 24. April og 15. Okt. Heste og Kreaturer.
Sommersted, 25. April og 19. Sept. Heste og Kreaturer.
Toftlund, 7. Maj og 20. Okt. Heste og Kreaturer.
Vojens, ugentlig hver Fredag med Grise og Landbrugsprodukter.

Aabenraa Amt.

Aabenraa, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 25. Febr., 21. Juli og 20. Okt. Heste og Kreaturer. 28. April, 5. og 12. Maj, 27. Okt. og 3. Nov. Kreaturer; 17. Dec. Heste.
Bolderslev, 29. April og 7. Okt. Heste og Kreaturer.
Bov (v. Padborg) 28. April og 29. Sept. Heste og Kreaturer. Hver Fredag med Grise.

Graasten, 7. Maj og 1. Okt. Heste og Kreaturer. Hver Mandag Grisetorv.

Hellevad, 6. Maj og 14. Okt. Heste og Kreaturer.

Klitplev, 14. April og 8. Sept. Heste og Kreaturer.

Røde Kro, 30. April og 15. Okt. Heste og Kreaturer.

Øster Løgum, 25. April og 26. Sept. Heste og Kreaturer.

Sønderborg Amt.

Bro, 2. Maj Heste og Kreaturer.

Broager, 21. April og 6. Okt. Heste og Kreaturer.

Dyndved, 13. Juni Heste og Kreaturer.

Nørborg, 14. April, 3. Sept. og 13. Okt. Heste og Kreaturer.

Skovby (Als), 26. Sept. Heste og Kreaturer.

Sønderborg, hver Mandag Eksportmarked og Marked med Kreaturer. Første og tredje Fredag hver Maaned Levekæg. 23. Jan., 30. April og 15. Okt. Heste.

Ullerup (Sundeved), 9. Sept. Heste og Kreaturer.

Tønder Amt.

Arnum, 4. Maj og 7. Okt. Heste og Kreaturer.

Bredebro, 20. April og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Bylderup-Bov, 23. April, 6. Aug. og 8. Okt. Heste og Kreaturer.

Højer, 20. April, 3. og 10. Okt. Heste og Kreaturer.

Løgumkloster, 24. Marts, 5. Maj, 16. Juni, 18. Aug. og 27. Okt. Heste og Kreaturer.

Ravsted, 4. Maj og 19. Okt. Heste og Kreaturer.

Skærbæk, 23. April, 7. Maj, 1. og 21. Okt. Heste og Kreaturer.

Tinglev, 15. April, 6. Maj, 24. Aug. og 21. Okt. Heste og Kreaturer.

Tønder, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. 13. Marts, 17. og 24. April, 1., 7. og 15. Maj, 3. Juli, 7. Aug., 4. og 18. Sept., 2., 9., 16., 23. og 30. Okt., 6. og 13. Nov. Heste og Kreaturer

Torvedage.

Haderslev: Mandag og Fredag.

Aabenraa: Tirsdag og Lørdag.

Sønderborg: Onsdag og Lørdag.

Tønder: Tirsdag og Fredag.')

Vojens: Onsdag.

Rødding: Onsdag.

Skærbæk: Lørdag.

Toftlund: Lørdag.

Tinglev: Lørdag.

Jels: Lørdag.

Christiansfeld: Lørdag.

Løgumkloster, Torsdag.

Skodborg: Torsdag.

Gramby: Onsdag (Grise).

Arnum: Fredag (Grise).

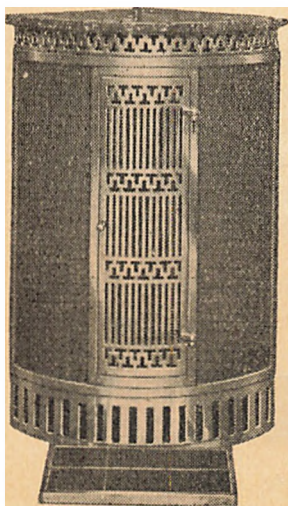
Branderup: Fredag (Grise).

*) Falder Fredagen paa en Helligdag, afholdes Markedet Torsdag før Markedsdagen.

Kul og Koks er dyre!

Det er derfor, økonomisk set, nødvendigt, at De anskaffer Dem en virkelig besparende Ovn, og naar De i MORSØ-Ovnene finder baade Økonomi og Skønhed og en kolossal Varmeevne for smaa Penge, er der sikkert ikke Tvivl om, at vi har netop den Ovn, som er bygget til at hygge og varme Deres Stuer samtidig med, at den afværger Deres ustandselige Senden-Bud efter nye Hektoliter Kul og Koks.

Lad vor nærmeste Forhandler vise Dem en MORSØ-Ovn, og De vil finde den, De søger.

AKTIESELSKABET

N. A. Christensen & Co.

KGL. HOF-LEVERANDØR

NYKØBING MORS

MORSØ

Kakkelovne - Kaminer - Komfurer

Læser De hver Dag en Landsavis?

Er De interesseret i den Verden, der rører sig om Dem? I dens Begivenheder, i dens nye Tanker og nye Bevægelser?

Saa maa De holde Landsbladet POLITIKEN.

Politiken er Danmarks største Dagblad med en ypperlig Efterretningstjeneste over hele Verden og særlige Korrespondenter i de fleste Hovedstæder og over hele Danmark. I Politiken skriver Landets klare Hjerner og dygtige Penne om det Nu, hvori vi lever.

Tegn et Abonnement — Kr. 3.00 om Maanedn — saa faar De Bladet bragt — og hver Uge faar De yderligere gratis de to store Tillæg: LYTTTER-BLADET med alle Ugens Radioprogrammer og mange Artikler og MAGASINET med Noveller, Billeder og Stof for hele Familien.

Skriv til Politikens Ekspedition, Raadhuspladsen, København V, og bestil Abonnement nu.

POLITIKEN

Danmarks største Dagblad

Enhver Landmand

bør bruge

„CERES“

kontrollerede

46 pCt. Foderblanding og
35 pCt. Sommerblanding
til Malkekvæg

og

„CERES“

kontrollerede

Høns- og Kyllingefoder-
blandinger.

Effektiv og uafhængig Kontrol.

„CERES“

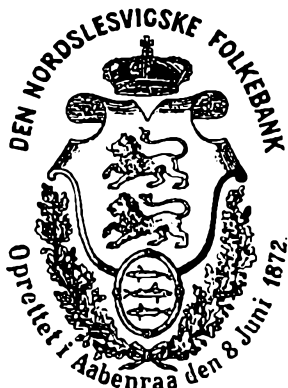
KORN- OG FODERSTOFFORRETNING
AKTIESELSKAB
A A B E N R A A

Den Nordslesvigske Folkebank

Aabenraa

Aktieselskab

Aktiekapital:
Kr. 1.000.000,--
Reserver:
Kr. 500.000,--

Udfører alle
Arter af Bank-
forretninger paa
kulante Vilkaar.

Indskud modtages til Forrentning.
Diskontering af Veksler -- Udlaan paa Kassekredit
Hjemmesparebøsser udlaanes.
Ordning af Kreditforeningslaan
Køb og Salg af Værdipapirer og fremmed Valuta.
Inkasso. -- Boxafdeling.

Afdelinger:

Bolderslev....	Telefon 4	Hellevad.....	Telefon 13
Bovrup.....	Varnæs 6	Hjordkær....	.. 21
Felsted.....	28	Røde Kro 16
		Varnæs.....	.. 45

Anton Nielsen - Aabenraa

Søndergade 7

Telefon 327

Eneste Special-Hvidevare- og
Udstyrsforretning paa Pladsen.

C. F. Rosenvold .: Aabenraa

Altid stort Lager i Seletøj.

Søndergade 6

Telefon 116

A/S Sønderjydsk Frøforsyning

Frøavl og Frøhandel

Klingbjerg 1

Aabenraa

Telefon 47

KONTOR

LAGER

RENSERI

Antager Avlerne af Røe- og Græsfrø. Fordelagtige Vilkaar.
Sælger Markfrø af de bedste i Forsøgene fastslaaede Sorter
og Stammer.

Samtlige Leveringer underkastes
Statsfrøkontrolløns selvvirkende Kontrol.

Landbrugsbøger - Regnskabsbøger
Faglitteratur

PETER N. ANDRESEN

Boghandel

Store Torv 6, Aabenraa

Telefon 69

Naar De ønsker 1. Klasses Landbrugsmaskiner
henvend Dem saa til Sønderjyllands
største og ældste Maskinfirma

Dansk Maskinoplæg^{A/S}

JØRGEN M. HANSEN

Telefon 244. - AABENRAA - Nørreport 3.

Billigste Priser. - Bedste Betalingsbetingelser.
— *Største Garanti.* —

STØRSTE LAGER i det sydlige Jylland af
Reserve dele til alle Slags Landbrugsmaskiner.

C. C. RODE - AABENRAA

JUVELÉR OG GULDSMED

Grundl. 1885 Storegade 28 Telefon 260

Stort Lager i Guld-, Sølv-, Tin- og Nikkelvarer.

Læser De

de nordslesvigske Land-
boforeningers og Sønder-
jydsk Mejeriforenings
Organ

„Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeritidende“?

Ellers bestil det hos Po-
sten eller gennem Deres
Landboforening.

Landbrugets bedste Annonceorgan!

ALLE BØR HANDLE HOS

PETER JESSEN

KONFEKTIONS-
OG MANUFAKTURFORRETNING
AABENRAA TELEFON 76

SPECIAL-AFDELING FOR
HERRE-KONFEKTION
STOREGADE 19

Der købes bedst og billigst

„UNION“s

kontrollerede Foderblanding
til Malkekvæg

*Tilberedt under Forsøgslaboratoriets
Foderstofkontrol.*

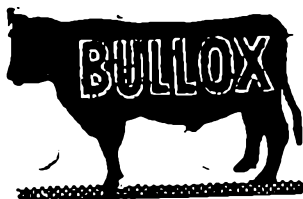

„UNION“ KORN- OG FODERSTOFIMPORT A/S.
Aabenraa. Haderslev. Telefon 85 og 86.

HUSK!

at alt i Herre-Konfektion, Arbejdstøj og
Skotøj til Damer, Herrer og Børn køber
De bedst og billigst hos

CHRISTIAN JACOBSEN
Herre-Garderobe og Skotøj. Aabenraa, Søndertorv. Tlf. 356

Den danske Kødeks-
trakt „BULLOX“ er
100 pCt. ren Kød-
ekstrakt fremstillet af
friskt, dansk Okse-
kød — sundhedskon-
trolleret som det Kød,
De køber i Butikerne.
Derfor er „BULLOX“
den fineste Kødeks-
trakt, der overhovedet
fremstilles, og den
har en enestaaende
Evne til at give Kraft
og Smag til de Ret-
ter, den anvendes
til. — „BULLOX“ er
dansk fra først til
sidst - Anvendelsen
af den betyder nye
Afsætningsmulig-
heder for Land-
brugets Produkter.

**KONCENTRERET
FRISKT, DANSK**

OKSEKØD

BULLOX
A/S Dansk Kødeksstrakt Co.
A a b e n r a a

HERRE-HUS-CENTRAL

Magasin for moderne HERRE- OG DRENGBEKLÆDNING.
Elegant Udvalg i LINGERI OG SKOTØJ.

Andreas Petersen :: Aabenraa

Telefon 176

Telefon 176

J. THORS MARK

URE OG OPTIK

A A B E N R A A

GRUNDLAGT 1864

NIELS A. NIELSEN - Malermester

Telefon 258

Aabenraa

Ramsherred 10

udfører alt til Faget henhørende Arbejde akkurat og smagfuldt til moderate Priser. — Alt udføres kun af bedste Materialer. Stuk føres paa Lager, leveres efter Tegning og opsættes. —

Forlang Tilbud og Beregning.

Farve- og Tapethandelen bringes i velvillig Erindring.

Bedste Fabrikater af Gulvolie. Lak og Bonevoks føres.

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreen's Skraatobakker!

GRUNDLAGT 1844

A/s **Hoffgaard - Aabenraa**

Hovedafdelinger:

Manufaktur - Konfektion - Skotøj

H. Weber sen., Mekaniker

Telefon 108 Ramsherred 38, Aabenraa Telefon 108

Symaskiner, Vaaben, Ammunition, Staalvarer

Grammofoner og Plader i prima Fabrikater og med sikker Garanti.

Folkehjem er det billigste Hotel

Folkehjem er Landboernes Hotel

Folkehjem er Danskhedens Hotel

Folkehjem er Byens Hotel. —

FOLKEHJEM Aabenraa. Tlf. 148.

HOTEL - RESTAURANT 149.

*Hyggelige Lokaler for Selskaber paa indtil
400 Personer. 1. Klasses Køkken.*

Køb kun Vejle

Kakkelovne

Komfurer

Vadskekedler

Bygnings-Støbegods hos

Johs. Paulsen, Aabenraa.

Telefon 50.

Gamle Ovne tages i Bytte.

Telefon 50.

Lorenz Hansen jr.,

Tel. 138 - 139 Aabenraa. Tel. 138 - 139.
Isenkram - - - Køkkenudstyr - - - Galanteri
Komfurer - - - Vaskekedler.

Direkte Indkøb og Import

fra de største inden- og udenlandske Specialfabriker af
kun fineste verdensberømte *Original Fabrikater*:
„Alfa“ - „Deering“ - „Fraugde“ - „Godthaab“
„Skjold“ - „Rud. Sack“ - „J. B. Kværnen“ o. s. v.

Derfor ved
direkte Salg
billigste Priser.

Gunstige
Betalingsvilkaar

Dette Varemærke byder Garanti for fineste Originalfabrikater.
Kompl. orig. Reservedelslager og dygtige Montører til
Raadighed for Kunderne.

HANS BEYER, AABENRAA
Telefon 73 Maskiner for Landbrug og Industri Telefon 73

OVER HELE SØNDERJYLLAND

LÆSES.....

Hejmdal!

BEDSTE ANNONCE-ORGAN

LANDSDELENS BLAD!

Graasten

Hjørnet af Nygade og A. D. Jørgensengade

**GRAASTEN
BOGTRYKKERI**

Telefon 43

A. RITSCHER

Telefon 43

*anbefaler sig med alt til Faget henhørende i
smuk og korrekt Udførelse til moderate Priser*

GRAASTEN BANK

TELEFON 125 & 225

med Afdelinger i Padborg, Krusaa, Bovrup, Kliplev, Holbøl,
Felsted og Varnæs.

Udfører alle almindelige Bankforretninger.

N. C. Bock ||

**Graasten Bog-
og Papirhandel**

Bogbinderi - Indramning af Billeder. :::

V. Uldalls Eftflg. - Graasten

Telefon 90

Telefon 90

Manufakturforretning

Specialitet: Sengeudstyr og Hvidevarer.
Stort Udvalg i Tricotage og Arbejdstøj.

Sønderborg

Køb kun det bedste Frø!

Roe-, Kløverfrø, Græsfrø og Sædekorn

faas til moderate Priser hos

ALSISK FRØAVL

Aktieselskab Sønderborg Telefon 18

*Alle vore Forsendelser til Foraaret staar under
selvirkende Kontrol af Statsfrøkontrollen i
København.*

Paalidelige Avlere antages.

Smyk Deres Hjem med dansk Kunst! ●

Største Udvalg i Festgaver, Billeder, Kunstgenstande i Porcellæn, Keramik og Fajance. - Kgl. Porcellæn. - Nyheder i gode Bøger. - Salmebøger — Skrivemaskiner — Kontormøbler.

Agentur for Kgl. Pianofabrik, Hornung & Møller, København.

Andreas Clausens Bog- og Kunsthandel

Sønderborg

Telefon 387

N. J. MAILAND, Vinhandel

Telefon 11

SØNDERBORG

Telefon 11

Forlang overalt den gode, velsmagende Mailands

„Gammel-Rom“

AXEL HELMER

Telefon 77

SØNDERBORG

Telefon 777

Isenkram - Husholdningsartikler - Værktøj

en gros

Vejle Støbegods

en detail

Strik med

S Ø N D E R B Ø R G

G A R N

Danmarks
bedste Garn

D. N. K.

A/S Det Nordiske Kamgarnspinderi

S Ø N D E R B Ø R G

Kontor og Udleveringslager:
Nørresøgade 35, København K.

J. Lauritzen

SØNDERBORG

TELEFON 540

Cykler, Symaskiner, Skrivemaskiner, Barnevogne, Reparationsværksted.

Aktieselskabet

Mommark Færge

Færgefart — Hotelvirksomhed

Holdbare Habitter
Herre Hus
Holger Hollensen

Jørgen Otsen's Bogtrykkeri,

Sønderborg

Kastanicalle 17

• Telefon Nr. 69

A/s Brok & Co., Sønderborg

Telefon 176 og 177

Byggematerialer og Støbegods.

Hovedforhandler for Asbest og Bølgeplader.

Den tekniske Skole

Væveskolen „Askovhus“

Sønderborg

2 Aars Erhvervs- og Lærerindeuddannelse.

*Sønderjydske Landmænds Andels-
Smøreksporforening*

Sønderborg

(Grundlagt 1903)

Telefon 738 - 939 — Telegramadresse: Ambrosia

Mejerier, der ønsker at tiltræde Foreningen, bedes henvende sig til Formanden: Gdr. Kr. Iversen, Langagergaard pr. Avnbøl ellet til Kontoret, Sønderborg

S. Røygard-Petersen,
Direktør.

Det største Udvalg!

Den bedste Vare!

Den billigste Pris!

MAGASIN
DU
NORD

JØRGEN ANDERSEN
SØNDERBORG

Sønderborg Amts Radio- og Installations-Central

ULRICH JOHANNSEN

Guldsmedemesler

Juvelér

Grundlagt 1843

Nørherrehus

Forsamlingshus og Hotel!!

Gode Værelser. - Flink Betjening. - Hyggelig
Sal til store og mindre Sammenkomster. -

Haderslev.

A. F. PETERSEN

(HOLGER PETERSEN)

Centralvarme og sanitære Anlæg

Telefon 226

HADERSLEV

Naffet 10

Ole Jensen's Bageri

Gaaskærgade

Telefon 670

anbefales

Telefon 670

MICHAEL HANSEN

Nørregade 38 - Haderslev. - Telefon Nr. 415 - 416.

Jern, Staal- og Bygningsartikler

**HARMONIEN
HADERSLEV**

P. HANSEN —

*anbefaler sine hyggelige
Selskabslokaler til større
og mindre Selskaber.*

1. Kl. Køkken og Betjening

Chr. Nicolajsen's Herre- og Dame-Skrædderi
anbefales.

Herre-Lingeri i stort Udvalg.

Gravene 13.

Haderslev

Telefon 764.

Waldemar Schmidt, Haderslev

NØRREGADE 1

TELEFON 16

Byens ældste og største Specialforretning
i HERRE- & DRENGEKONFEKTION

Sønderjyllands største Lager af

RADIOMATERIALE

en gros - Elektriske Artikler og Grammofonplader - en detail

RADIOMAGASINET

HADERSLEV - NØRREGADE - TELEFON 1083

JØRGEN PETERSEN....

Haderslev.

Nørregade 27 MANFAKTURFORRETNING Telefon 660

STØRSTE UDVALG I DAME-KONFEKTION.

CARL NIELSEN :: BOGHANDEL

Telefon 371 HADERSLEV Nørregade 15

— GRUNDLAGT 1765 —

Oluf Thielst - Haderslev. Tel. 165

Mark- og Roefrø - Kunstgødning

Gødningskalk - Høstbindegarn - Kolonialvarer.

Paul Christiansen & Søn,

Haderslev

Bygningsartikler

Tlf. 70 - 71

Peter Henningsen

Haderslev — Telefon 169

Ure - Guld- og Sølvvarer

Sparekassen for Haderslev Byes Omegn

(Hjørnet Nørregade—Gravene)

modtager Spareindskud til højeste Rente paa Folio, hvortil Checkhæfter udleveres gratis, paa alm. Sparekassevilkaar og paa Opsigelse. »Afdeling for Oprettelse af egne Hjem« og Skole-Spareafdeling.

Sparekassøbøger i Pragtbind til Konfirmation, Fødselsdags- og Faddergave. Hjemmesparebøsser udlaanes gratis.

Prioritetslaan, Konto-Kurant. Depot og Forvaltning. Boxer udlejes. Modtager Skatter og Indbetalinger til Kommuner, Amt og Stat. Modtager Rentebetalinger til alle Kreditforeninger. Telefon 133 og 134. Postkonto 8356.

Henrik Sørensen, Haderslev,

Jomfrustien - Telefon 271

Kolonial - Kaffe - Konserves - Sydfrugter

Bedste Varer — Billigste Pris!

Peter Frees, Haderslev,

Gravene 6 Isenkram- og Udstyrsforretning Telefon 62

Stort Lager af Avls- og Landbrugsredskaber.

Eneudsalg af de bekendte

Morsø Kakkelovne og Komfurer

Den overalt meget yndede

DAN-Margarine

bør spises af alle. -

Margarinefabrikken „Nordslesvig“

Haderslev

Telefon 744

H. Fahrendorff

Haderslev

Søndertorv 7

Telefon 748

Konditori og Cafe

A/S NICOLAI OUTZEN

HADERSLEV

Telefon 73 - 74

Haderslev Kontroll. Foderblanding

Korn, Foderstoffer & Kunstgødning

Hansen & Christiansen

Haderslev

Kolonialvarer en gros
Cigarer, Cigarillos og alle Slags Tobak.
fra Brødr. Braun, København.

Telegr.-Adr.: „Armo“

Telefoner 329 & 330

Vare-

Mærke

Naar De vil spare Penge

bør De købe Deres Manufaktur-

varer, Konfektion, Trikotage

samt Skotøj hos

A. Hundevadt - Haderslev

O. P. Olling, Glarmester,

Storegade 23, Haderslev, Telefon 389

Eget Glassliberi :: Billedindramning

MICHELSEN & JACOBI

Haderslev

(Peter Orbesen)

Telefon 221

MANUFAKTURVARER

Dame- og Børne-Konfektion

Herre- og Dreng-Konfektion :- **Skotøj** :-

Tæpper - Gardiner - Sengeudstyr

Vojens.

Julius Nielsen - Vojens

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

Trælasthandel

Telefon 31

Telefon 31

Vojens Andels-Svineslagteri

Telefon Nr. 9 og 12.

Telegram-Adresse: „Slagteriet“

Code: A. B. C. 5. Edition.

Bankkonto: Haderslev Bank A/S

DETAILUDSALG i:

Haderslev

Vojens

Toftlund

Rødékro

Vamdrup

Tlf. 27

Tlf. 9

Tlf. 9

Tlf. 8

Tlf. 32

Reserveret.

Rø d d i n g .

Rødding Møbelmagasin

Stort Lager af Møbler for alle Hjem.

LIGKISTER paa Lager. —

S. A. Sørensen - Snedkermester - Telefon 27.

HOTEL „RØDDING“

RØDDING - TELF. 4

MADS CHRISTOPHERSEN .

Rødding Andelsmejeri

fører altid 1. Klasses:

*Børnemælk - pasteuriseret Mælk
samt Fløde, Kærnemælk og Smør*

Henvend Dem til Mejeriets Udsalgsvogne eller dets
Udsalg paa Kongevej.

Barber- og Frisør-Salon „Sanitær“

Rødning - anbefales

NB. Kun for Herrer.

Indeh.: E. Christensen.

H. Chr. Andersen - Rødning

Bog- og Papirhandel. — Bogbinderi.

Stort Udvalg i Billeder. — Fotoartikler. — Telf. 68.

A. J. Marcussen :-: Rødning

Urmager- og Guldsmedeforretning

Grundlagt 1844.

RØDDING HØJSKOLE

Rødning St. - Sønderjylland.

Karleskole: November - Marts. Pigeskole: Maj - Juli.
Delingsføreruddannelse ved Frede Hansen.

Skoleplan sendes.

HANS LUND.

CAFE „VESTA“ - Rødning

TELEFON 79

TELEFON 79

Store hyggelige Lokaler. Eget Konditori. — Bese Røddings smukke
Omegn og drik Kaffe i Cafe „Vesta“. Madkurve kan medbringes. Nye stor Sol

A. Andersen, Rødning. Telf. 23.

Kolonial - Delikatesse - Daglig friskbrændt Kaffe.

Eneforhandler af Marius Lytjens Vinc, Odense, samt P. Wulffs Cigarer.

K. GUNDESEN'S Urmager- og Guldsmedeforretning

R Ø D D I N G

anbefaler et stort og smukt Lager i alle Sorter Lomme- og Stueure, Brilller og
Optik-Artikler. Reparationer og Graveringer hurtigt og billigt fra eget Værksted.

RØDDING TØMMERHANDEL CHR. J. RAVN

Telefon 49.

anbefaler: Tømmer, Brædder, Kalk, Cement, Tagpap, Som, Jernvinduer, Jern-
bjælker, Jerntag, Tagsten, Bølge-Skifer, Diagonal-Skifer, Drænrør.

KAKKELOVNE - KOMFURER - KUL - KOKS - BRIKETTER

ALT PAA LAGER - Herre-, Dame- og Børnefodtøj

Grundlagt 1854.

Bedste Kvalitet til billigste Priser.

Telefon 22.

S. HANSEN - Skotøjsforretning - Rødning

Nyt Arbejde udføres efter Maal, samt alt i Reparationer paa eget Værksted.

N. P. ANDERSEN, Rødning. Telf. 42,
Byggeforretning,

FORLANG TEGNINGER OG TILBUD.

VESTKYSTEN'S KIOSK

RØDDING — TELF. 94

aaben fra Kl. 8 Morgen til Kl. 10 Aften, fører alle kendte
Dagblade og Ugeblade! Husk Søndagsavisen;

R Ø D D I N G B A N K

Bankens Aktiekapital 211.000 Kr.

Bankens Reserver 75.000 Kr.

Ialt 286.000 Kr.

hefter til Sikkerhed for Kunders Indskud.

Rødning Bank er Egnens Bank, og gennem den kommer
Egnens Penge Egnen til Gode!

Rødning Andelsslagteri

anbefaler Indkøb i vore Forretninger i Rødning
og Gramby. Telefoner 131 og 75, samt ved
vore Affaldsvogne af alle Slags. —

Pølser og Fedevarer, samt fersk Kød og Flæsk.

Landsretssagfører Jepsen,

Rødning. Telefon 16.

KONTORDAGE:

Hver Tirsdag fra Kl. 3—4 i Gramby (Andersens Hotel)

Hver Lørdag fra Kl. 3—5 i Jels (Jernbanehotellet)

Hver 2. og 4. Onsdag i Maaneden i Skodborg (Vesterkro)

HANS JUHL - Rødning. Telefon 20.

Møbelsnedkeri - Møbelmagasin.

Lager af LIGKISTER. — Alt Bygningsarbejde udføres

**SPARE- OG LAANEKASSEN FOR FRØS
OG KALVSLUND HERREDER**

Stiftet 1872

RØDDING

Telefon 36

Alle Sparekasseforretninger udføres.

SIKRESTE PENGEANBRINGELSE.

Carl L. Jensen, Vognmand,

„Sommerlyst“ Rødning Telefon 199

Lastbilkørsel til rimelige Priser.

Varer og Dyr er forsikrede under Transporten.

M. Gundersen's Kolonial- og Delikatesseforretning.

Stort Udvalg i Vine og Sprituooser.

Vellagrede Cigarer i alle Prislæg.

Telefon 10.

Forretningen nyopbygget 1955.

Rødning.

Tryksager

Kataloger, Lejlighedssange og Reklamer

faas altid bedst og billigst gennem

HEJMDALS KONTOR, Torvet, Rødning. Telefon 101.

Skodborg.

Skodborg Kommunes Sparekasse.

Sikreste Kapitalanbringelse.

— Kommunen hæfter for Indskud. —

Skodborg
Korn- og Foderstofforretning A/S
Telefon Nr. 4

Korn - Foderstoffer - Kunstgødning

Gram - Gramby, Jels.

Gramby Bank A/S - Gram

(Aktiekapital 275.000 Kr.)

anbefaler sig med alle Bankforretninger

GRAM TEGLVÆRK

anbefaler sine

Drænsrør og Mursten.

Barslund og Rosenberg

Telefon 38

GRAMBY

Telefon 38

Olie- og Støbegodslager.

Specialforretning for Centralvarmeanlæg.

ODENSE MARCIPANFABRIK

(L. THOBO-CARLSEN)

Etableret 1009

Ved Indkøb forlang da Gram Tæpper!

Føres i alle større Manufakturforretninger.

Gram Tæppefabrik.

GRAM HOTEL

GRAM - TELEFON 22

Hyggelige Lokaler - God Staldplads - God Betjening
Moderate Priser — LUKSUSBIL til Leje.

Rasmus Andersen.

JELS APOTHEK.

Jels Telefon 5.

O. Kragh Petersen.

Toftlund.

AGERSKOV URMAGERFORRETNING

v./ O. NISSEN

TELEFON 16

— anbefaler alt i Ure, Guld- og Sølvvarer samt Optik. —

Thomas Bojsen, „Frem“

Branderup. Telefon 1.

Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning

H. U. Poulsen, Toftlund. Telef. 117.

Special Kaffe- og Kolonialforretning.

Byens bedste Kaffe.

Hagelskade-Forsikrings-Foreningen for Nordslesvig

(Oprettet 1875)

Reservekapitalen ca. 97.000 Kr.

Indmeldelser modtages af Tillidsmændene, Kredsformændene
og Forretningsfører Dir. Andersen, Toftlund. Telefon 28. —

Tønder

HOTEL „BØRSEN“ - TØNDER

— TELEFON 89 —

Gode Værelser. Store Bilgarager. F. C. Nicolajsen.

Manufakturvarer. bedst - billigt

Ehm. Christensen - Tønder

Storegade 12

Telefon 143

Husk Vestergade 10!!!

Billigste Indkøbssted i Fotoartikler og Lædervarer.
Telefon 152. T Ø N D E R Vestergade 10.

Asmus Matthiesen, Tønder

Vestergade

Telefon 446

Kolonialvarer - Delikatesser - Tobak - Cigarer

RADIO RASMUSSEN - TØNDER

ØSTERGADE 13 — TELEFON 177

P. KJÆR - Urmager og Optiker,

Tønder.

— Telefon 6.

H. P. Lorentzen's Bogbinderi, Tønder

Telefon 106

Østergade 40

Telefon 106

*Bøger indbindes smagfuldt og billigt.
Protokoller leveres hurtigt og solidt.*

Anbefaler min Cykleforretning!

Reparationsværksted for Biler og Motorcykler.
SKOLEKØRSEL (2 Skolevogne til Raadighed)

C. F. DELA, Tønder. Tlf. 396

J. N. JEFSEN, Storegade 5, Tønder.

Telefon 341

BØGER - PAPIR - KUNST

Telefon 341

anbefaler alt i Skøn- og Faglitteratur.

THORVALD PETERSENS CAFÉ

Tønder — Telefon 14

... er Landboernes Café!

Hans Matthiesen - Tønder

Vestergade 5

Telefon 334

Kolonial- og Delikatøseforretning.

K. M. SØRENSENS Lejebil!!!

Tønder.

Telefon 397.

H. OUTZEN - Tønder

Vestergade 57 — Telefon 81

Største MØBELLAGER paa Pladsen. Billigste Priser.

A. R. KJÆRBY

SØNDERJYDSK TÆPPEFABRIK, HØJER

leverer de fineste anerkendte Fabrikater i

Præstegaardstæpper

og afpassede Gulvtæpper

med Bort

Faas gennem Tæppe- og Manufakturforretningerne.

ERNST FISCHER - Guldsmed og Gravør

Telefon 158

TØNDER

Vestergade 48

Stort Udvalg i Guld-, Sølvvarer og Ure.

Eget Værksted

— Antikviteter

J. H. HYLDTOFT, Højer. Telf. 69.

Urmager - Guldsmed - Optiske Artikler.

HUSK min Lejebil og Skolebil.

K. J. Røjkjær, Højer,

Ballumvej - Telefon 73.

Løgumkloster.

Træløst - Bygningsartikler - Støbegods

Isenkram - Brændsel

Egen Cementvarefabrik

A/s De vestslesvigske Træløstforretninger

Løgumkloster.

Telefon 12

Afdeling: SKÆRBÆK - Telefon 79

Alt til Vask og Rengøring - !

Toiletartikler. - Mange fikse Smaating til Julen.

TATOL-UDSALG

Kolonial, Konserves, Vin, Spirituoser

Cigarer, Tobak

købes hos

H. BLAABJERG, Løgumkloster. Telef. 95.

Løgumkloster Kvægrensningsmidler,
Løgumkloster Kvægrensningspulver,
Vaskepulver, Strøpulver, Vaskeessens

Løgumkloster Apotek. J. Kjems.

LØGUMKLOSTER BANK

AKTIESELSKAB

Kontortid: 9—12 og 2—4. Lørdag: 9—12. — Telefon 18.

ALLE BANKFORRETNINGER UDFØRES

GRAVMONUMENTER i Granit og Marmor!

JOHS. GEBHARDT

Ligeledes anbefaler jeg mit Møbel- og Bygningssnedkeri.
Løgumkloster. Telefon 46.

DAGLIG FRISK MORGENBRØD

*All i Wienerbrød
og Konditorkager.
Bager Andersen. Tlf. 87.*

H. M. HANSEN - LØGUMKLOSTER

TELEFON 4

*Manufaktur - Senge-Udstyr - Trikotage - Konfektion
UDSALG AF MAGASIN DU NORDS VARER.*

Ost, Salat og Paalæg i fineste Kvalitet.

Fiske- og Grøntkonserves.

Hanne Tychsen. Telefon 170.

Giro 9791

H. N. HANSEN

Telef. 43

Kul, Koks, Briketter.

-

Korn og Foderstoffer

Specialitet: Svinefoder „Ædelyst“

Motto: Det bedste er det billigste i det lange Løb.

H. Homilius Tømmerhandel, Løgumkloster.

Telefon 24

Telefon 24

Trælast - Bygningsartikler - Støbegods
Kul - Koks - Briketter

DUCO LAKERING af Biler!

JOH. JEPPESEN, Løgumkloster. Telefon 162.

Til JULEN anbefales Cykler, Symaskiner, Støvsugere, Barnevogne, Bubicykler. En god Dynamo-Lygte er den bedste Julegave. — Alle Reservedele haves paa Lager.
Knud Larsens Cyklehandel, Løgumkloster. Telf. 171

Stort Udvalg i Bøger, Fag- og Skønlitteratur, Kontorartikler, Fyldepenne, Fotoartikler og Keramik.

Løgumkloster Boghandel v. Gunder Nissen. Tlf. 78.

Jenny Evardsens Boghandel, Løgumkloster. Tlf. 57

Alt i Skøn- og Faglitteratur, Billeder, Keramik, Foto Artikler. — Fyldepenne i stort Udvalg.

Johs. P. Michelsen, Løgumkloster

Centralvarme- og Sanitetsanlæg. Automatiske Pumpeanlæg.
Koldt- og Varmtvandsforsyning. Forlang Tilbud uden Forbindende.

Smede- og Maskinforretning.

Alt i Sanitetsanlæg.

Lorens Lausen. Telefon 72

Wilh. Mathies, Byggeforretn., Løgumkloster. Tlf. 175

Spec.: Restaurering af Kirker.

J. C. Hørløck, Løgumkloster, Grundlagt 1847

Telefon 77

Største og ældste Forretning i Uhre, Sølvvarer og Brillor

Conrad Hvids Tømmerforretning

anbefales. — Telefon 177.

Fodtøj.

Fodtøj.

Det største Udvalg i al Slags Fodtøj.
Reparationer udføres hurtigt og solidt

N. A. Tæstensen, Telefon 97.

Dansk Børneblad!

Oplysende og underholdende Ugeblad for Børn.

Redigeret af Overlærer *Holger Skovmand*, Løgumkloster.

Bestilles i Konrad Jørgensens Bogtrykkeri, Kolding. Pris 1,25 Kr. fjerdingaarlig + Porto. Ny tiltrædende Holdere faar paa Forlangende det smukke Julenummer gratis, saa langt Oplaget rækker.

VED INDKØB af

MANUFAKTURVARER

Dame- og Herre-Konfektion

kan vi tilbyde Dem den bedste Vare i største Udvalg til den billige Pris!

Conrad Langwadt, Løgumkloster

HOTEL LØGUMKLOSTER

Telefon 26

(Stadt Hamborg)

Telefon 26

BYENS STØRSTE HOTEL!

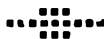
Stor Sal. - Hyggelige Værelser. - God Staldplads.

Tinglev.

Tinglev Tømmerhandel

Telefon 4100

Hans Petersen :-: Tinglev

Telefon 4004

Kundgørelser til „Hejmdal“ modtages.
Alle Slags **Tryksager** leveres omgaaende
til originale **Priser** fra Hejmdals Trykkeri.

A/S Forsikringsselskabet

CODAN's Inspektorat for Sønderjylland

Automobil-, Transport-, Rejse-, Syge- og
Ulykkesforsikringer samt alle øvrige For-
sikringsarter afsluttes.

Agenter søges!

Agenter søges!

HOTEL „TINGLEVHUS“

CHR. HASSINGGAARD

TELEFON TINGLEV NR. 4014

Th. Th. Nielsen - Tinglev.

Telefon 4005.

Bankkonto: Tønder Landmandsbank.

**Kunstgødning, Korn og Foderstoffer.
Kulhandel.**

Ole Sørensen, Vognmandsforretning

Tinglev - - Telefon 4027

Lastbilkørsel. - Al Slags Fragtkørsel paatages.

Brændsølsforretning.

SHELL BENZIN.

GULDAX-MEL

A/S AARHUS DAMPMØLLE

Vejen til Rigdom

gaar gennem Reklamen. - -

Læs Almanakkens Annoncer.

NUTIDENS TAG- OG VÆGBEKLÆDNING

DANSK ETERNIT

SKIFER, BØLGEPLADER,
BEKLÆDNINGSPLADER

DANSK ETERNIT FABRIK A/S
AALBORG TELF. 4800

Notitser:

Januar

Februar

Marts

April

Maj

Juni

Notitser:

Juli

August

September

Oktober

November

December

SØNDERJYDSK BLØDFODER OG SØNDERJYDSK MALKEFODER

ER UNDERKASTET
DEN KGL. VETERINÆR- OG LANDBOHØJSKOLES
LANDØKONOMISKE FORSØGSLABORATORIUMS
FODERSTOFKONTROL

EN MERE BETRYGGENDE KONTROL
FINDES IKKE

VED BRUG AF VORE
FODERBLANDINGER
OPNAAS
FULD SIKKERHED
OG
VIRKELIG GARANTI
FOR FODERETS SAMMEN-
SÆTNING OG INDHOLD

SØNDERJYDSK FODERBLANDINGSFABRIK

TELF. 381 - 391 AABENRAA TELF. 381 - 391

